
SÖDUR

SÖJAASJANDUSE AJAKIRI

XVII AASTAKÄIK

26. 10.

41-42

1935.

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI „SÕDUR“

Nr. 41-42 — 1935.

Sisustik:	Lk.	Sommaire:	Pages.
— <i>ck.</i> Massilisest möödalaskmisest Rooma võitudeni. Mis edasi?	947	— <i>ck.</i> : Des buts manqués en masses jusqu' aux victoires à Rome. Que faire à l'avenir?	947
— <i>k.</i> Kv. Ülemjuhataja tagavaraväe ohvitseride keskel	952	— <i>k.</i> : Le Commandant en chef entre les officiers de réserve	952
<i>Kpt. H. Onny</i> : Kas ja kuidas on mõeldav matsarünnak kaasaja lahingus	953	<i>Capitaine H. Onny</i> : Possibilités d'une attaque de cavalerie dans le combat actuel.	953
— <i>on.</i> : Rk kasutamisest punaväes	959	— <i>on.</i> : Emploi de mitrailleuses dans l'Armée Rouge	959
<i>H. R.</i> : Purustustöödest vaenlase tiibadel ja tagalas	963	<i>H. R.</i> : Travaux de destruction aux flancs et en arrière de l'ennemi	963
BIBLIOGRAAFIA:			
— Diviisi suurtüükiväe kaliibritest. Général Culmann. „La France Militaire“ 21. sept. 1935.	969	BIBLIOGRAPHIE:	
— Tangid võitluses tankidega. M. Olšanski, „Boi tankov s tankami“ — „Mehh. i Mot. RKKK“ nr. 9 — 1935	970	— A propos des calibres de l'artillerie divisionnaire Général Culmann, „La France Militaire“, 21. sept. 1935	969
— <i>Kv. am. K. Udal</i> : Väekoondiste motomehh luureosade organisatsioon ja kasutamine. „Przeglad Woisk. Techniczny“, juuli 1935	972	— Combat des chars contre les chars. M. Olšanski. „Meh. i Mot. RKKK“ No 9 — 1935.	970
— <i>Prantsusmaa</i> — La Revue d'Infanterie nr. 5/2, mai 1935	975	— Organisation et emploi des formations de reconnaissance mécanisées des grandes unités. „Przeglad Woisk. Techniczny“, juillet 1935	972
— <i>N.Vene</i> — Voina i Revoljutsija maijuuni 1935	977	— France: „La Revue d'Infanterie“ No 5 — 1935	975
KAITSEVÄE ELU:			
— Sakala Partisanide Pataljoni kaadri sõjaajalooline ekskursioon Valga-, Võru- ja Petserimaal	978	— U. R. S. S.: „Voina i Revolutsia“, maijuin 1935	977
— Sakala Partisanide Pataljoni mälestussamba avamine Pangevitsas	981	Vie militaire	978
— Autotangi rügemendi allohvitseridekogu 10-aastane	985	Partie officielle	988
Ametlik osa	988	Les sports dans l'Armée	988
Spord kaitseväes	988	Informations familiales. Echecs	990
Perekondlikke teateid, male	990		

Vastutav toimetaja kolonelleitnant **J. REMMEL**

Kõnetr. Kaitseväe nr. 40
Kodune kõnetraat Kaitseväe 13-34.

Tegev toimetaja major **J. KÖRGE**

Kõnetr. Kaitseväe nr. 163

Väljaandja: „SÕDUR“ Tallinn, Toomkooli nr. 7

Toimetuse ja talituse:

Toompeal, Toomkooli nr. 7
Kõnetr. Kaitseväe nr. 163
Talitus avat. k. 0800—1500
Toim. kõnet k. 0800—1500

„SÕDURI“ TELLIMISE HIND:

Aastas 6 kr. — poolaastas 3 kr.
Veerandaastas 1 kr. 50 s.
Üksiknumber 20 s.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI

Nr. 41-42

26. 10. 1935.

XVII AASTAKAIK

Massilisest möödalaskmisest Rooma võitudeni.

Mis edasi?

1921. a. suvi. Esimesed inspekteerimised, esimesed katsed saada pilti sellest, milline on meie püssikandja rahva, sõjaväe, oskus käsitada oma tähtsamat kaitserelva. Katse sünnib 100 sammu (71 meetri) peal. Lastakse püsti käelt. Laskma on rivistatud väeosa juhtkond — ohvitserid ja allohvitserid. Meetrit 20—30 laskjaterivi ees soine laskevälja pind aina keeb, üleslendavad mättatükid teevad õhu laskjate ja märklauade vahel päris kirjuks. Osa kuulidest siiski kuidagi jõuab ka märgini. Kuid kokkuvõttes paratamatult tuleb „eeskujulikuna“ esile tõsta väeosa, kes „ainult“ vähem kui pooled kuulid rebimisega ja „noogutamisega“ poole tee peal mättasse on ajanud.

Niisugune oli pilt 14 aastat tagasi kaitseväge juhtivas ja õpetavas osas. See oli üldpilt parimast, mis tol ajal üldse näha võidi. Kui juba õpetajad ja instrueerijad ise olid sellisel tasemel, ega siis instrueeritavadki paremad ei olnud. Veel paar aastat hiljemaltki võidi kompanile kiitust avaldada, kui 300 m peal lamades toelt kümneringilise märgi pihta laskmisel kompani ajateenijad keskmise silma suutsid suruda umbes 4% kõrgusele. Oli küllalt üksusi, kus keskmine ei ületanud 2%, ning neid oli suur enamik...

Vabatahtlik laskeharrastus väljaspool kaitseväge puudus täiesti. Ei võinudki seda olla — vene ajal puudusid kuuliga laskmise harrastamiseks igasugused võimalused, ja paari iseseisvuseaastaga ei võinud sel täiesti tühjal kohal ka midagi targata.

Mis edasi sündis ja kuidas aegamööda, kuid siiski visalt ja järjekindlalt meil täpsuslaskmisele hääled sisse saadi, on „Sõduri“ lugejatel kõigil väga hästi teada, ja seda kordama ei maksa hakata. On selle

kohta vaieldudki küllalt, kas täpsuslaskmisel üldse ja täpsuslaskmise võistlustel eriti üldse mingisugust väärtust ja tähtsust on või mitte. Olgu nüüd sellega lugu olnud kuidas tahes, igal juhul võimaldavad nüüd, 14 aasta järele, Rooma võidud konstateerida tõsiasja, et meil täpsuslaskmise alal vähemalt „tippmeeskondades“ on jõutud umbes samale tasemele, mil asuvad vanad ja kuulsad laskurrahvad. Meie tippmeeskond on löönud Šveitsi tippmeeskonda. Mis aga on Šveits püssilaskmise alal, on teada. 240000 liiget vabatahtlikkudes ühingutes. Võistlused kümnete tuhandete osavõtjatega ja sadadesse tuhandetesse kuldfrankidesse ulatuvate „plaanisummadega“, mis viimase santsiimini kaetakse osavõtumaksudest. 20 miljonit müüdnud vintpüssipadrunit aastas. Maa, kus laskeradasid on nii tihedalt, kus püsside paukumist nii sagedasti võib kuulda, et õigusega öeldakse: „Šveitsis püssilaskmine kuulub maastiku juurde.“ Ning säärasest laiast baasist väljakasvanud ning väljalitunud tippmeeskond pidi (esimest korda ülemaailmlise laskurunioni ajaloos) jääma kolmandale kohale, alistudes meeskonnale, kes tuli riigist, mille geograafiline asukohtki väga ja väga paljudele on täiesti tundmata. Samuti pidid meie väikekaliibrimeeskondadele alistuma meeskonnad maadelt, mis oma väikekaliibrisporti senini on lugenud kõige laialdasemaks ja kõige kõrgemasemeliseks terves maailmas.

Meil on Rooma sündmused nüüd rõõmustaval viisil löönud suuri laineid mitte ainult nende hulgas, kes aastaid on tegele-
nud relvadega ja täpsuslaskmise harrastamisega. Kui veel paar aastat tagasi spordi-
meeste hulgas ja laialistes spordihuviliste

(„istepinkidel sportijate“) ringkondades laskmist üldse spordiks ei tahtud tunnista, siis on nüüd „Rooma meeskond“ üleöö saanud nende ringkondade üldiseks lemmikuks. Kui paar aastat tagasi veel õige raske oli meie päevapressesse ära mahutada paarkümmend reakestki mõne õige tähtsa ja suureulatusliku laskevõistluse kohta, siis on nüüd iga artikkel meie laskurite saavutuste üle muutunud otsitavaks kaubaks. Kui mõni aasta tagasi Mustamäele laskemaa-võistlusi jälgima viitsisid tulla vaid üksikud — needki rohkem ameti- ja esinduskohustuste sunnil — siis nüüd kippus Roomast tulevaid telegramme jälgiv rahvahulk „Päevalehe“ akende taga ära ummistama terve liiklemise Pikal tänaval.

Seda meeleolupöoret ei tohiks need, kes meie laskeharrastusi on ergutanud ning arendanud aastate jooksul ning 1921. aasta tasemelt viinud Rooma tasemele, mitte jätta tähelepanemata ning kasutamata. Sest sellega, mis on saavutatud Roomas, ei ole meie laskeharrastus kaugeltki veel jõudnud ideaalini ei ulatuselt ega ka tippude tasemelt.

Eesti laskurid Roomas Forum Mussolinil. Pare-malt vasakule: kol. J. Siir, minister O. Sternbeck, võistl. peasekretär Battistoni, Itaalia käsundus-ohvitser, Eesti saadiku k. t. Roomas Janson.

Esiteks mõni sõna meie laskespordi alatusest.

Täpsuslaskmist üldse ja sportlikku täpsuslaskmist eriti on meil senini oma õlgadel kandnud peamiselt kaitseväe alafine kaader ning selle kõrval õige kitsas ring kaitseliidu laskurklubide meisterkütte. Kaitseväe ajateenijatest igal aastal väga suur protsent sooritab katsed kõrgetesse laskurklassidesse pääsemiseks. Kuid vabanedes kaitseväeteenistusest kaovad need kõrgeklassilaskurid kuhugi ära, ilma et neist pärast midagi kuulda oleks. Ei näe nende nimesid kaitse-

liidu võistlustel, ei ole kusagilt kuulda eralaskurseltside asutamisest, ei voola neid ka toetajate liikmetena kaitseväe laskespordiühingutesse, ehk selleks küll võimalused olemas on. Puudub meil ka täiesti see, mis teistes suurtes laskespordimaades on endastmõistetav: jõukama keskkihi ja vabakutseliste laialdane osavõtt laskesportlikest üritustest.

Baas, millele tuginevad meie tippmeeskonnad, allikas, millest neid tuleb värbida ning valida, on äärmiselt kitsas. Et ta nii kitsas on ja meie siiski oleme suutnud jõuda praegusele tasemele, seda ei suuda vanemad ja suuremad laskespordimaad hästi uskudagi. Loomulik niisugune olukord kuidagi ei ole.

Juba kõige esmalt riigikaitse huvides. Ainult kõrge laskeoskuse tasemega rahvas, kõrge laskeoskuse tasemega mass suudab tõsiselt toetust anda riigikaitsele. Paar tippmeeskonda ja mõnikümmend laskespordiühingut, mille liikmed pealegi vaevalt kunagi hakkavad püssi kasutama lahingus, suudavad ise vahetult väga vähe anda riigikaitsele. Nad on ikka ainult eestvedajad, eeskuju — muud midagi. Ja kui neil taga ei ole neile järelepüüvat massi, siis ei ole nende töö riigikaitse kõvendamise ja toetamise mõttes ka nimetamisväärseid tagajärgi. Ajateenija kõrgele tasemele viidud väljaõpetaminegi kipub kaotama mõtte, kui sellele ei järgne omandatud oskuste alalhoidmine ja edasiarendamine eraelus.

Kuid ka puht sportlikus mõttes on liiga kitsas see baas, millele praegu tuginevad meie tippmeeskonnad, mis meie rahva nime on viinud igasse maailmakolkasse, kus iganes harrastatakse laskmist võistlusena. Kõrged tipud võivad võrsuda ainult laia-üldrindest, laia-üldrindest massist. Ükski eritreening ei suuda anda seda, mis võib anda kõrgeandelist, looduse poolest vajalikkude eeldustega varustatud meeste vaba esiletung vaimustatud massist. Alles neile, kes ise on enese massist upitanud peajao kõrgemale, on mõtet korraldada valikvõistluste põhimõttele rajatud eritreeningut. Mida laialisemale baasile saab tugineda valik, mida laiaulatuslikum ja pinevam on valikvõistlus, seda kindlam võib olla valitud tippmeeskonna võidulepääsemisele.

Šveitsis on viimastel aastatel „matchimehed“ tugevasti eraldunud liidu üldisest massist, on enese sulgenud oma etteorganisatsiooni, kuhu värsket verd võrdlemisi vähe on juurde tulnud. See on kahtlemata nende allajäämise üheks põhjuseks. Kui meie kõige kiiremas korras ei laienda oma

laskesportlikke harrastusi kandvat baasi, kui meie ühingutesse ja klubidesse ei tule juurde värsket verd, värskaid jõude, siis jäävad meie Rooma saavutused ainult möödavilk-satavaks komeediks laskesporditaevas. Nimi, mis käesoleval sügisel on loodud meie rahvale, kui laskurrahvale, vaibub peagi unustuse hõlma.

Selle tasemega, millega võideti käesoleva aasta septembris Roomas, ei võideta enam 1937. aasta juulis ja augustis Helsingis. Rooma tulemuste ja rahvusvaheliste võistluste taseme arenemise analüüs näitab seda vastuvaidlematult. Kui tänava 300 m võistlusel võidi maailmameistriks saada 1111 silmaga, siis näitab arenemise tempo selgesti, et 1937. aastal tippmeeskondade keskmine võib tõusta 1120 silmale. Kui väikekaliibriga lamades tänava võis meeskonnarekordi püstitada 1964 silmaga, siis näitavad juba tänavused individuaalsaavutused, et meeskonnal, mille ükski liige teeb samal laskmisel alla 395 silma, Helsingis ei ole vähematki võidulootust. Ja nii edasi kõigil aladel.

Et niisuguste tulemusteni välja jõuda, on vaja tagasihutajana ja ergutajana laia ja pinevat võistlust. See on mõeldav ainult laial baasil, ainult ohtra „värsket vere“ juurdetulekul.

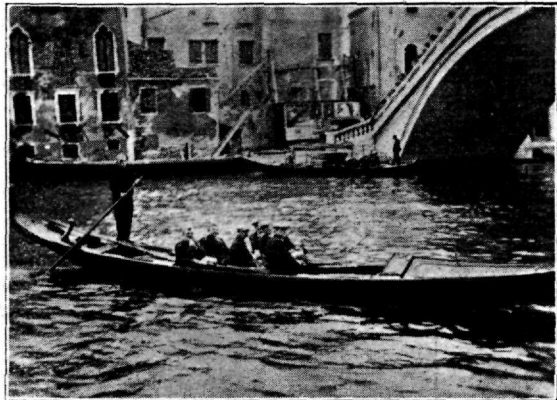
Kõrgelekruvitud tase tulevikus kahtlemata nõuab rohkem erimeeskondi. Kui nüüd veel üksik laskur võis esineda kahel, isegi kolmel alal, siis tulevikus niisugune talitusviis muutub kahtlaseks. Jällegi nõuab see meie laskespordi baasi mitmekordset laiendamist.

Käesoleval aastal meie ei võtnud osa sõjapüssi võistlustest. Esiteks juba sellepärast, et Itaalia sõjapüss ja -padrun kaugel on sellest, mida võib nimetada võistlusrelvaks ja võistluspadruniks. Kui ka kõige paremal laskuril iga viie lasu hulka paratamatult tuleb null, siis ei ole enam tegemist võistlusega, vaid see on juba õnnemäng. Selleks aga Rooma sõita ei olnud mõtet. Teiselt poolt ei võinud meie oma meeskonda, mille õlgadel juba nii kui nii lasus kaks ala, koormata veel kolmanda alaga. See oleks kahtlemata kõigil aladel surunud tulemused alla. Helsingis ei ole meil mõtet sellest võistlusest kõrvale hoida, kuna seal igatahes kätte saame tõsise võistlusrelva ja hea padruni. See nõuab aga

jällegi erimeeskonda, sest et võimatu on niisasti vabastutzeriga kui ka „püstikõrvaga“ paralleelselt saavutada nii kõrgeid tulemusi, et lootusi oleks võidule.

Täiesti söödis on meil veel püstoli alad.

Kõik see näitab, milline töö meil veel eel seisab, kui Roomas võidetud positsioonidele tahame püsima jääda. See töö ei ole midagi vähemat, kui meie laskespordi harrastuse väljaarendamine tõsiseks üldrahvuslikuks harrastuseks.

Meie laskurid Veneetsias gondlisõidul.

Hetk sellele suurele tööle aluse rajamiseks on soodus. Meie laskesportlased Roomas on mitte ainult võõrastele maadele tuttavaks teinud eesti nime, nad on praegu võitnud ka oma rahva sümpaatiat.

Kasutagem seda hetke!

Kui 1930. aastal soomlane Einari Oksa Antverpenis krooniti maailmameistriks, siis ühe aasta jooksul laskurliidu liikmete arv tõusis enam kui kahekordseks ja uusi laskurühinguid tuli juurde kui seeni vihma järele. Saagu meil Rooma saavutused samasuguseks tõukeks.

Mõni aasta tagasi kirjutasin meie laskesportlaste tollaegses häälekandjas:

„Võidame šveitslasi!“

See on nüüd sündinud. Nüüd on aeg tulnud tõsta üles teine loosung:

„Laskesport Eesti rahvusspordiks!“

Siis ei jää tulemata ka meie üldine võit ja nende löömine, kes meist praegu veel veidi ees on.

—ck.

Laskurmeeskonna saabumine Tallinna.
Keskel Laskurliidu esimees minister O. Sternbeck.

Lasketulemused ülemaailmistel laskevõistlustel Roomas.

Kal. 7,62 vabapüss:

Meeskondade tulemused:

1. Soome	5188	(uus maailmarekord)
2. Eesti	5465	
3. Šveits	5446	
4. Rootsi	5401	
5. Norra	5368	
6. Prantsusmaa	5298	
7. Itaalia	5270	
8. Taani	5241	

Eesti meeskond:

	Püsti Põlvelt Lamad. Kokku			
1. J. Kärner	349	377	377	1103*)
2. E. Rull	338	368	387	1094
3. E. Rikand	347	358	387	1099
4. A. Liiver	353	354	384	1091
5. E. Kivistik	334	372	379	1085

Kokku	1721	1829	1914	5465

Väike-kaliibri püss:

PÜSTI.

Meeskondade tulemused:

1. Soome	1813
2. Prantsusmaa	1803
3. Rootsi	1804
4. Norra	1799
5. Eesti	1794
6. Ungari	1789
7. Austria	1780
8. Saksa	1771
9. Itaalia	1757
10. Poola	1752
11. Taani	1709
12. Hollandi	1665

*) Põlvelt asendis maailmameister.

Vasakult paremale: ülal: — Rooma Farnesina laskeraja üldvaade. Laskeraja ees võistlustest osavõtjate rahvuste lipud. Paremal, laskerajalt teine on Eesti rahvuslipp. — Eesti laskurmeeskond, 16 meest, majanduspealiku J. Jakobsoni juhtimisel (vasakult esimene) Rooma Farnesina laskerajale jõudmisel 16. sept. 1935. a.

Keskel — Eesti laskurid Rooma Farnesina laskerajal koos juhtidega. Ees vasemalt: Itaalia käsundusohvitser, Itaalia Laskurlüüdi juhatuse liige, minister O. Sternbeck, peasekretär Battistoni, Rooma saadiku k. t. Janson, kol. J. Siir. — Kõigi maade laskurmeeskonnad lippudega enne pärja asetamist Itaalia tundmatu sõduri hauale. Vasakult kolmas — Eesti meeskond rahvuslipuga, neljas — soomlased.

All — Eesti laskurmeeskonna pidulik vastuvõtt ja eine Farnesina laskeraja restoranis. — Eesti laskurid Rooma laskerajal, vasakul, püsti asendis, E. Rull ja lamavas asendis A. Liiver.

Eesti meeskond:

1. J. Kärner	367
2. A. Liiver	365
3. G. Lokotar	363
4. E. Seren	351
5. E. Rull	348
	1794

PÖLVELT.**Meeskondade tulemused:**

1. Eesti	1897
2. Prantsusmaa	1896
3. Rootsi	1893
4. Norra	1888
5. Soome	1871
6. Saksa	1862
7. Ungari	1838
8. Hollandi	1780
9. Taani	1779
10. Poola	1769

Eesti meeskond:

1. G. Lokotar	389*)
2. E. Rull	386
3. E. Kivistik	380
4. E. Rikand	377
5. V. Jaanson	365
	1897

LAMADES.**Meeskondade tulemused:**

1. Eesti	1964**)
2. Rootsi	1960
3. Prantsusmaa	1954
4. Soome	1949
5. Inglismaa	1948
6. Saksa	1948
7. Norra	1944
8. Ungari	1931
9. Austria	1898
10. Poola	1890
11. Hollandi	1878
12. Taani	1877

Eesti meeskond:

1. J. Vilberg	397
2. E. Rikand	395
3. V. Jaanson	392
4. E. Seren	390
5. G. Lokotar	390
	1964

*) Uus maailmarekord ja maailmameister.

***) Uus maailmarekord.

Kaitsevägede Ülemjuhataja tagavaraväe-ohvitseride keskel.

Tg.-ohvitseride keskseksioon on alustamas talvise tegevuse kava teostamist. On koostatud laiaulatuslik kava üleriiklikuks tegevuseks ja ka pealinna seksioonide tegevuse juhtimised ja koordineerimised. Viimases osas esimeseks sammuks oli pealinna seksioonide liikmeile ühise koosviibimise korraldamine 6. oktoobril Kv. Ü. Ö. ruumides. Osavõtjaid oli 128 tg.-ohvitseri — rohkem ei mahutanud ruumid. Külalisteks olid palutud ja võtsid osa Kv. Ülemjuhataja kindral J. Laidoner, kaitseminister kindral P. Lill, 3. diviisi ülem kindral H. Brede, kaitsevägede staabiülem kindral N. Reek, kindral T. Rotberg, kõik pealinna väeosade ja asutiste ülemad ja vastavate ohvitseride kogude esimehed.

Osavõtjad olid kella 1300 rivistatud võimlasse, kus keskseksiooni esimees kindral J. Soots neid esitas Ülemjuhatajale. Olles kõiki tervitanud, võttis Ülemjuhataja sõna ja kolmveerandtunnilises kõnes ütles umbes järgmist:

Praegu oleme tunnistajaiks võitlusele ühe suure ja väikese riigi vahel. Siin kerkiavad mõtted, kuidas väike riik end suurema vastu suudab kaitsta. Väikese, kuid hästi korraldatud kaitsejõududega riigi vastu on raske võidelda ka suurel riigil. See nõuab suuri jõude, mida ühelgi pealetungijal pole kunagi üleliigses külluses. Pealetungija peab arvestama 2—3-kordset jõudude ülekaalu. Peale muu on kõrge kultuuriga, hea riigikaitseorganisatsiooniga ja kangelaslikku enesekaitset väljendava väikerahva poolt kogu maailma sümpaatia. Hea riigikaitseorganisatsiooni üheks väga kaaluvaks aluseks on kaitseväe tubli juhtkond. Alalise kaitseväe juhtkond ohvitseride kui ka allohvitseride näol on nõnda väike, et tema mobilisatsiooni korral kaob nagu tilk merre. Sõjas langeb juhtimise koorem peaaegu täielikult res.-ohvitseridele ja allohvitseridele. Sõja korral pole juhtide arv kunagi liiga suur, vaid nende tagavarad kipuvad osutama alati puudulikeks. Tänapäeva

sõjapidamine, eriti uute relvade ja sellest tingitud uute võitlusviiside ilmudes on väga komplitseeritud. Eduka sõjapidamise tagab põhjalikult ettevalmistatud ja ajakõrgusel seisev juhtkond. Juhtkonna reserveid ajakõrgusel hoidmine on väga raske küsimus. Soojalt tervitavat on, et tag.-ohvitserid organiseerudes sektsiooniks on ise küsimuse tähtsust hinnanud ja abipakkuva käe välja sirutanud. Tag.-ohvitseride organisatsioonil on suuri teeneid selles, et res.-juhtkonna õigusliku ja majandusliku seisukorra kõrgemale tõstmine teiste kodanikega võrreldes on praegu meil akuutselt päevakorral. Küsimus -väärib seda täiel määral. Kuid seda ei saa lahendada päeva-pealt ka mitte kõige paremate õigusnormidega. Ametkondades ja ka rahvas peab maksusele pääsema vastav mentaliteet. Ning see on juba märgatav. Sageli on juba kuulda, kuidas ministrid üksteise ees hooplevad — kes rohkem ja vastutavatele ametkohtadele on suutnud paigutada tag.-ohvitseri. Sagenenud on nähted, kus Kv. Ü. Õppeasu-

tiste ülemalt päritakse atestatsioonilisi andmeid endiste aspirantide kohta ametastutiste ja ka äriinimeste poolt. Teoksil on praegu mitmed kavad, mis on suunatud tag.-ohvitserkonna esiletõstmisele.

Aga ka tag.-ohvitserkonna enda väärtuse taset tuleb tõsta. Siis tõuseb ka lugupeidamine ning soodustub teenistuse leidmine. Ka siin on edu märgatav. Kui veel mõni aasta tagasi vajanes aspirantide kursust komplekteerida sunnikorras ja paljud läkitatuist püüdsid sealt ilma kursust lõpetamata välja pääseda, siis praegu on juba sinna väga suur tunõ ja kursus komplekteeritakse ainult võistluskatsetega. See on tunnistuseks, et tag.-ohvitseri autoriteet on tõusnud ning tõuseb ka tag.-ohvitseri väärtuse tase.

Kokkutulnud tag.-ohvitseride nimel tervitas ja tänas Ülemjuhatajat kesksektsiooni esimees kindral J. Soots.

Järgnes üksmeelne koosviibimine kaasiinos. —k.

Kas ja kuidas on mõeldav ratsarünnak kaasaja lahingus.

Kapten H. Onny.

Viimasel ajal kõik moodsad sõjaväed elavad mehhaniseerimise, motoriseerimise ja tehniliste võitlusvahendite — masinate täiendamise ning juurdemuretmise tähe all. Praegu päevakorral olev mehhaniseerimine ja motoriseerimine on välja jõudmas teoretiseerimise ning katsetamise ajajärgust ja muutumas äärmiselt tõsiseks ja oluliseks probleemiks. Sellega ühenduses peavad inimene ja hobune osa oma senistest ülesannetest ja võimetest paratamatult üle andma tehnikale ja masinale.

Järelikult sõjavägedes on põhjalikult muutumas inimese ja hobuse osatähtsus ning nende ja masinate senine proportsioon organisatsioonilises koosseisus. Tehnikale rajatud ja tehniliste vahenditega küllastatud väeliigid on surumas rohkem ja rohkem tahaplaanile neid väeliike ja -osi, milliste jõud ja võimed kas peitusid suurel määral inimese ja hobuse individuaalomadustel või millised pole seni küllaldaselt kaasa teinud moderniseerimise ja tehnika ning masinatega täiendamise protsessi. Mõned skeptikud isegi kalduvad sellisele ilmselt liialdatud arvamusel, et tuleviku lahingus inimene, kui lihtne reaivõitleja, peab täiel rindel taanduma masina

eest. Seega nende arvates muutub tulevikus küsitavaks mitmegi praguse väeliigi olemasolu.

Igatahes üheks selliseks väeliigiks, kelle teotsemine moodsal lahinguväljal on muutunud tunduvalt raskemaks, kuid kaugeltki mitte võimatuks, on ratsavägi. Kahtlemata ka kaasaegne moodne ratsavägi on läbi teinud tehnikaga täiendamise protsessi või on praegu seda ülitähtsat protsessi kaasa teemas. Tulevikusõda ja -lahing ei luba eilsepäeva ratsaväel esineda võitlusvõimelisena. Seda tõsiolu tuleb eriti silmas pidada põhjusel, et tulevikusõda vajab ikkagi veel ratsaväge, seades temale küllalt tõsiseid ülesandeid, iseäranis aga neid ülesandeid, mida edukalt suudab seni täita ainult moderniseeritud ratsavägi. Viimast asjaolu peavad tõsiselt arvestama need riigid, kelle materiaalsed ressursid ei võimalda ratsaväge laiemas ulatuses asendada moto-mehhaniseeritud vägedega või kelle sõjateater pole kaugeltki kohane nende vägede (m. m.) laialdaseks ja edukaks tegevuseks. Samal ajal aga ratsavägi ise peab suutma efektiivselt esineda kaasaja- ja tulevikulahingus teiste väeliikide kõrval, kasutades maksimaalselt oma positiivseid võimeid.

Jättes kõrvale küsimuse, millele peab vastama kaasaegne moodne ratsavägi organisatsioonilt, varustuselt, väljaõppelt ja taktikalise teotsemise doktriinilt, puudutame üht akuutset küsimust, kas ja kuidas on kaasaja lahingus mõeldav ratsaväe võitlus ratsarivis.

Praegusajal, tehnika ja masina ajajärgus, on võitlus ratsarivis ratsaväele kahtlemata üheks raskemaks ülesandeks, mida ta olukorra sunnil peab suutma täita. Seda muidugi ainult juhul, kui ratsavägi kui seesinane üldse tahab esineda moodsas lahingus, õigustades oma olemasolu. Näib ju olevat päris ilmne, et ratsavägi suudab püsida ainult nii kaua ratsaväena (mitte sõitva jalaväena!), kuni ta on suuteline mitte ükski manööverdama, vaid ka võitlema hobuse seljas.

Küsimus väärib seda rohkem käsitlemist, et mitteratsaväelaste laialdane mass suhtub ratsarünnakute teostamise võimalustesse väga skeptiliselt, peamiselt just eesmärgitud sõjavägede, mehhaniseerimise, motoriseerimise ja tehnika võidukäigu ajastu mõjul. Teisalt aga ratsaväelased ise püüavad mõnikord sellest probleemist üle saada liialt kergesti, omades üleliigset optimismi ja üle hinnates oma võimeid. Selles muidugi peitub väga tõsine oht, sest vaevalt on ratsaväe vaatepunktilt midagi kahetsemisväärsemat, kui kergemeelne ja läbimõtleмата laskumine ohvirikkale ja kergesti ebaõnnestuda ning katastroofiliselt lõppeda võivale ratsarünnakule. Seega muutub kõneall olev küsimus veelgi teravamaks, iseäranis ratsaväe vastava ja õige ning ajakohase väljaõppe saamise ja juhtimise teostamise seisukohast. Muidugi ei puudu ratsarünnaku küsimusel ka puht-teoreetiline külg, käsitledes ratsaväe, kui eeskätt inimeste ja hobuste koondise võimeid ning olemasolu võimalusi lahingutegurina võitlusväljal.

Enne ratsarünnaku vaatlemist konkreetse olukorras, tuletame lühidalt meelde neid võimalikke olukordi, kus ratsaväel, eriti meie ratsaväel, tuleb tahes-tahtmata võidelda ratsarivis.

Meie lahingueeskirja § 61 ütleb, et: „ratsavägi võib teotseda lahingus ratsa ja jala... Ratsaosad astuvad lahingusse ratsa viivitamatult (minu sõrendus) siis, kui on võimalik tabada vastast ootamatult. Isegi vähemate ratsaosade ootamatu, hoogus kallalitung vastase tiival, jälitamisel ja katte ülesannete täitmisel võib anda häid tagajärgi.

Lahingu ratsa otsustab julgesti juhitud, kiire, lühike löök peamiselt terarelvaga... Lahing ratsa on võimalik harilikult ainult vähemate ratsaväe üksustega.“

Sama eeskirja § 62 märgib, et: „... Ratsaväe peamised tegevusealad on luure, teotse-

mine tiibadel, katteülesanded ja jälitamine. Nende ülesannete täitmisel ta võib teotseda ratsa ja jala, kas iseseisvalt või koos teiste väeliikidega.“

Seega näeme, et meie lahingueeskiri, nagu paljudegi teiste riikide vastavad eeskirjad, tunnustab ratsarünnakute võimalusi kaasaegses moodsas lahingus ja annab ratsarünnakutele väärilise koha teiste lahinguviiside kõrval. Siinjuures tuleb märkida, et nii mõnegi suurriigi, eriti Ida-Euroopa riikide, vastavad eeskirjad, võrreldes meie lahingueeskirjaga, tunduvalt laiendavad ratsaväe lahingutegevuse võimalusi ratsarivis, lähevad märksa kaugemale ratsarünnakute tähtsuse allakriipsutamisel ja nende teostamise nõudmisel. Igatahes eestoodust nähtub, et ratsaväel üldse ning meie ratsaväel eriti tuleb lahingutegevusse astumisel valmis olla ratsarünnakute teostamiseks, siis kui olukord seda nõuab ja võimaldab.

Kuigi lahingu- ja ratsaväe eeskirjad ja määrustikud võimaldavad ratsarünnakute pidamist, õigustades neid ühel või teisel juhul, tuleb siinkohal eriti ära märkida, et ratsaväel paratamatult iseenesest tekivad välisõja oludes sellised olukorrad, kus ratsarünnak osutub möödapääsematuks. Meie ei tohi kuidagi unustada seda tõsiolu, et ratsavägi oma mitmekesiste ülesannete täitmisel teotseb (liigub ja manööverdab) eeskätt hobuse seljas, s. o. ratsa. Mõistetavalt osutub seesugusel korral kiiremaks ja mõnikord ka kergemaks või isegi ainukeseks lahinguviisiks, s. t. lahingu vastuvõtmise mooduseks, lahingutegevus ratsarivis. Seda väidet kinnitab asjaolu, et ratsavägi on äärmiselt tundeline lahinguväljal ootamatult üles kerkida võiva vajaduse vastu, muuta oma lahingukorda ratsarivilt jalarivile. Jalalahinguks on tarvis teostada kaunis komplitseeritud jalastumist, milleks igakord ei jätku aega ega teisi vajalikke võimalusi või eeldusi.

Mõnikord luurel, kattetegevusel, teotsemisel lahtistel tiibadel või isegi jälitamisel võib jalastumine osutuda võimatuks vastase ratsaväe ootamata, kiire ja hoogsa tegevuse tagajärjel, lihtsalt selleks vajaliku aja mittejätkumisel. Sarnasel korral seisab ratsaüksuse juht ülitõsise probleemi ees, kas võtta vastu lahing ratsarivis, taanduda lahinguväljalt või riskeerida ikkagi jalastuda. Kahel viimasel lahendusel võib tekkida olukord, kus paratamatult segadusse sattunud ratsaüksus hävitatakse taandumisel (põgenemisel!) terarelva löökidega seljatagant või tabatakse purustava löögiga silmapilgul, kui üksus on üle minemas ühelt rivikorralt teisele, olles veel korraldamata jalalahingu vastuvõtmiseks ega

„Kaitse Kodu“ 10-aastane.

Kümme aastat tagasi, pärast seda kui kaitseliidu peastaabi juurde asutati propagandaosakond, otsustati anda välja ka iseseisev kaitseliidu ajakiri. Nimeks võeti „Kaitse Kodu“.

14. oktoobril 1925. a. ilmub juba mainitud ajakirja esimene number. Vastutavaks toimetajaks saab V. Neggo ja tegevtoimetajaks — praegune „Estonia“ direktor Paul Olak.

1929. a. 10. veebruaril lahkub toimetaja kohalt V. Neggo ja vastutavaks toimetajaks saab tolleaegne kaitseliidu peastaabi ülem kolonel J. Maide. 15. märtsil 1929. a. asub tegevtoimetaja kohale praegune tegevtoimetaja kapten Aadu Truuvere (Treffeldt).

Kolonel J. Maide järele 29. septembril 1934. a. vastutavaks toimetajaks saab praegune kaitseliidu peastaabi ülem kolonel-leitn. A. Balder.

Olgu siinkohal mainitud, et juba 1920. a. Tallinna sõjaväeringkonna kaitseliidu osakonna juures asutati ajakiri „Kaitseliitlane“. Majanduslike raskuste tõttu jäi ta aga pea seisma, ilmudes ainult kaks numbrit.

Kaitseliidu praegune häälekandja „Kaitse Kodu“ on ilmunud pidevalt alates 1925. aastast ja võib vaadata tagasi oma kümneaastasele tegevusele.

Soovime juubilarile edu ja õnne ta edaspidises töös!

mittesuuteline avaldama tõsisemat vastupanu tulega. On ju tuli ainult mõjuv siis, kui selle korraldamiseks saab kasutada minimaalselt vajalikku aega. Teinekord võib jalastumist raskendada veel hobuste kaitse või nende eemaldamine lahinguvälja otsemast piirkonnast. Jalastumise momendil löögi alla satuva ratsaväe seisukord on väga raske ja tema vastupanuvõime minimaalne.

Mõnikord võivad tekkida olukorrad, et ratsavägi, sattunud välisõja oludes teotseva vastase mõjuva püssi- ja automaatrelvade tule alla ühel või teisel põhjusel ootamatult, ei oma ühtlasi enam aega ega kohast maastikku jalastumise läbiviimiseks. Siis võib osutada jällegi ainukeseks lahenduseks julge ja hoogus pealetung ratsarivis, et auga ja tõenäoliselt vähemate kaotustega välja tulla kriitilisest seisukorrast. Võib ju endale kergesti ette kujutada tagajärgi, millised tekiavad, kui ratsaüksus peab tapva tule all teostama komplitseeritud ümberpööramise manöövri või lagedal ning ebasoodsal maastikul peatuma jalastumise korraldamiseks. Mõlemal juhul kannab ta kindlasti suuremaid kaotusi, kui jätkates kõige kiiremal liikumisviisil lühiajalist lähenemist vastaseni, et viimast tabada terarelvaga.

Eestoodud lahingueeskirja põhimõtetest ja tegeliku elu vajadustest tuleb teha kindlaid järeldusi: 1) ratsaväe organisatsiooniliseks korraldamiseks, 2) tema rahuaegseks väljaõpetamiseks ja 3) juhtimiseks lahingus.

Olles jõudnud otsusele, et ratsaväel tuleb mõnikord paratamatult ka kaasaegses välisõjalaahingus võidelda ratsarivis, vaatleme ühildalt, konkreetse olukorra ja taktikalise ülesande abil, kuidas on mõeldav ratsarünnaku ettevalmistus ja selle tegelik läbiviimine. Mui-

dugi erineb iga lahinguolukord teisest, esitades uusi ja isesuguseid tegureid, mis igalt rünnakult nõuab oma erikava ega luba laskuda kivinenud šabloonidesse. Kuid põhjapanevateks teguriteks ratsarünnaku läbiviimisel ikkagi jäävad selle ideeline kava, süstemaatiline kuid kiire ettevalmistus ning neile mõlemale järgnev julge, äärmiselt kiire ja lühikene, hoogus ja vankumatu võidutahtega täitmine. Samuti kõigi ratsarünnakute edu saavutamise pandiks on peale muu: 1) ootamatus vastase suhtes; 2) soodus maastik; 3) kiire, kuid küllaldaselt ülevaatlik, ettevalmistav luure (juhi isiklik luure ja luureorganite tegevus); 4) tuletoetus nii ründava üksuse oma kui ka toetuseks juurdeantud relvadelt või naaberüksuselt; tuletoetus eeldab vajalike tulebaasi loomist ja see omab erilise tähtsuse praegusaja lahingus, eriti kui ratsavägi ründab jalaväge; 5) ründava üksuse allüksuste koostöö ja nende enesealgatus vastavalt muutuva olukorra nõuetele; 6) koostöö ründava ratsaüksuse ja samal lahinguväljal ühise ülesandega teotsevate teiste väeosade vahel; 7) esialgse edu süvendamine ja lõplik arendamine ja 8) tegevus rünnaku kestel tekkida võivate ootamatuste kõrvaldamiseks (pidev vaatlus ja luure tiibadel ja võimaluse korral vastase seljataguses, varud, täiendavad ülesanded allüksustele jne.).

Peale selle mõjutavad ratsarünnaku edukat tulemust sellised alalised, muutumatu tähtsusega tegurid, nagu: juhtide võimed (ratsaväe ajalugu on tema juhtide ajalugu!), meeskonna otstarbekas ja põhjalik ratsaväeline väljaõpe ning lahinguline ettevalmistus (rahuaegne töö), hobusematerjali seisukord ning võimed ja üksuse relvastus (moderniseeritud ratsavägi),

Et alljärgnevat ratsarünnaku teostamise arutlust tuua lähemale meie reaalsele olukorrale, vaatleme mitte ülimoodsat ning igasuguste masinate ja tehniliste võitlusvahenditega üleküllastatud ja rohkearvulist ratsaväeosa, vaid tulejõult praegusaja vajaduste piirini kõvendatud vähemat ratsaüksust.

Ühtlasi püüame vaadelda sellist olukorda, mis taktikaliselt läbiviimiselt läheneb keskpärasele raskustele ja võimaldab anda enam-vähem üldist skeemi. Eriolukordades tuleks antud skeemi muidugi täiendada või vajaduse piirides muuta, eriti juhul, kui ratsarünnak peab teostuma ratsaüksusele enesele ootamatult ja kui selle normaalkavakohaseks ettevalmistuseks ei jätku küllaldast aega. Järgnevat arutlust tahab erilisel ära märkida ratsarünnaku läbiviimise tõsidust, juhi vastust rünnaku korraldamisel ja esile tuua neid ilmingimata vajalisi tegureid, mis lubavad eeldada edu.

OLUKORD.

Kestvalt arendades edu läänest itta, sinised on sügavalt haaramas roheliste lahtist tiiba.

Siniste äärmisel paremal tiival teostab roheliste haaramise manöövrit Ümera ratsarü-

gement, tungides peale Haava kaudu edelast kagusse.

10. juuli hommikul kella 1100 paiku rügement läheneb võitlustega Haavale.

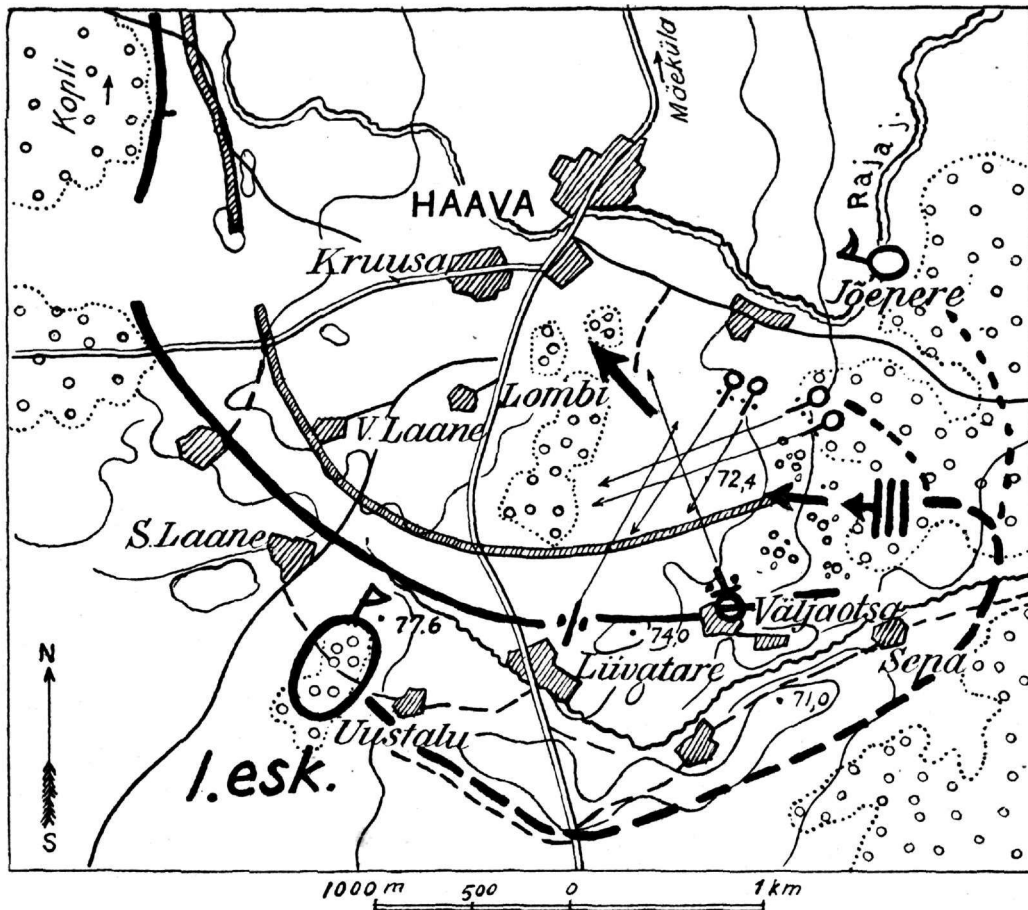
Vastane teeb viimast katset Haava teedestõlme kaitsta Koplil, V. Laane, Lombi metsa lõunaserva joonel.

Rügemendil läheb kiiresti korda oma vasakul tiival ja rinde keskkohas sisse murda vastase asetuse. Kuid rügemendi parem tiib, saades flankeerivat tuld kõrg. 72,4 rajoonist, kus vastase äärmisel vasakul tiival asub poole kompani suurune osa ühes rk-ga, ei suuda edasi jõuda. Tapva tule tõttu kõik katsed vallutada Lombi mets ja kõrg. 72,4 rajoon ebaõnnestuvad ning parem tiib, sattunud segadusse, on sunnitud isegi taanduma. Selle tagajärjel on vaibus ka rügemendi pealetung ülejäänud rindeosal.

Luureandmetel vastane koondab Haava rajooni uusi osi.

Kell 1140 rügemendiülem annab 1. eskadroni ülemale, kes eskadroniga ja ühe rk rühmaga asub Uustalu metsatukas varus, järgmise sõnalise käsu:

„Rügemendi pealetung ähvardub vaibuda parema tiiva ebaedu tõttu, mille põhjuseks

vastase visa vastupanu Lombi metsa lõunaserval, eriti aga kōrg. 72,4 rajoonis. On tarvis likvideerida vastase vastupanu meie äärmisel paremal tiival ja vallutada kōrg. 72,4 rajoon enne vastase abijõudude kohalejõudmist.

Selleks 1. eskadronil Jõepere metsa lõunast rünnata vastast kōrgustikul 72,4. Eskadroni rünnakut toetab ratsapatarei üks kahur, asudes positsioonile Liivatare rajooni. Eskül 1. käsutuses rk rühm. Rünnak teostada võimalikult kiiresti.“

Selgitavaid andmeid maastiku kohta — Kōrg. 72,4 rajoon kujutab enesest lamedat ja lahtist platood, mille kagupoolne külg laskub vähe madalamale, muutudes kõvapinnaliseks, kohati madala ja hõreda puhmastikuga läbikasvanud heinamaaks. Kōrg. 74,0 ja Väljaotsa ümbruskond võimaldab ülevaadet kōrg. 72,4 rajoonile. Jõepere metsa lõunatuks on hõre ja läbi kasvanud nõrga võsaga ning soodustab varjatud liikumist ratsarivis. Sepa oja on ratsaväele kogu ulatuses ülepääsetav.

ÜLESANDE TÄITMINE.

Saanud rügemendiülevalt rünnakukäsu, eskadroniülevalt mõne minuti kestel süveneb ülesandesse ja koostab üldjoontes rünnakukava. Esialgse kava koostamiseks kasutab ta rügemendiülevalt saadud andmeid, kaartid ja seni (varem hargnenud lahingu kestel) isikliku vaatlusega kōrgustikult 77,6 saavutatud andmeid. Selle kava kohaselt otsustab ta vastast rünnata Jõepere metsa lõunatuka lõunapoolsest nurgast, toetades rünnakut saatekahuri tulega Liivatare, kōrg. 74,0 rajoonist, rk rühma tulega Väljaotsa juurest ja kk tulega Jõepere metsa lõunatuka põhjapoolsest nurgast. Oma parema tiiva julgestamiseks ja kaugemaks vaatluseks, eriti vastase võimalikkude uute juurdetulevate osade avastamiseks, otsustab ta saata Jõepere küla rajooni luurepiilkonna. Sarnane tegevuskava võimaldab eskadronil anda varjatud, ootamata ja kiiret lööki vastase asetuse tiivale ja toetada rünnakut mõjuvalt ja võimalikult kestmalt flankeeriva kahuri- ja automaatrelvade tulega, mis ilmtingimata vajalik edu saavutamiseks.

Esialgu pole eskadroniülevalt veel lõplikult selge, kas rünnakut teostada ratsarivis või jalastatult. See lõplik valik sünnib pärast isiklikku luuret rünnaku lähtealusel. Kuid juba olemasolevate andmete põhjal eskadroniülevalt kaldub ratsarünnaku teostamisele, mis võimaldab vastase vastupanu likvideerida tunduvalt kiiremini, kui jalarünnak.

Pealegi kergendab ratsarünnak, pärast esialgset edu, jätkata edu arendamist ja süvendamist hoogsa kombineeritud lahingutegevusega Haava üldsuunas, s. t. vastase seljataguses. Vastavalt sellele algab ta ettevalmistusi ja kava täitmist kokkukõlas ratsarünnaku teostamise vajadustega, millest olukorra nõudel kerge üle minna ka jalastatud tegevusele — jalarünnakule.

Võtnud eestoodud otsuse, eskadroniülevalt annab käsu sadulasse istumiseks ja algab eskadroniga liikumist sammu. Samal ajal kutsub ta oma juurde, kolonni ette, eskadroni ohvitserid, vahepeal tema juurde ilmunud saatekahuri ülema, rk rühma ülema, veltvebli ja I ja II rühma kk jagude ülema. Nimetatud juhtidele seletab ta liikumisel, et mitte kaotada aega, lühidalt olukorra, eskadroni ülesande ja annab järgmised korraldused:

„— Saatekahuril asuda Liivatare, kōrg. 74,0 ümbruskonda, kust toetada eskadroni rünnakut kiirtulega, eriti neutraliseerida vastase raskeid relvi kōrg. 72,4 rajoonis. Ettevalmistavat tulistamist alata kohe pärast positsioonile asumist;

— rk rühmal Väljaotsa juurest toetada eskadroni rünnakut, võttes maashoidva tule alla kōrg. 72,4 rajoonis olevad tähtsamad märgid.

Saatekahuril ja rk rühmal rünnaku arendes tuli üle kanda vastase sügavusse, et takistada varude juurdetoomist ja vastulööke;

— I ja II rühma kk jagudel lipnik OJATALU juhatusel asuda Jõepere metsa lõunatuka põhjanurga rajooni, kust toetada tulega rünnakut kōrg. 72,4 suunas.

Selleks I rühma kk jagudel rünnaku algades allohvitser RAUDJALA juhtimisel väljalopil välja hüpata metsast umbes 300 m. läände; seal jalastuda ja saata hobused tagasi metsa.

II rühma kk-del korraldada tulebaas metsaserval. Kk jagude eriülesandeks jääb eskadroni parema tiiva kaitse ja võitlus vastase juurdetulevate osadega;

— III rühmal saata 5-meheline piilkond Jõepere küla rajooni, eesmärgiga julgustada eskadroni äärmist paremat tiiba ning toimetada vaatlust ja luuret Jõepere, Haava suunas;

— eskadroniülema abil tuua eskadron varjatult rünnaku lähtealusele, Jõepere metsa lõunatuka lõunanurka, liikudes kiirendatud vaheldaval liikumisviisil (2 km traavi ja 1 km sammu). Rünnaku lähte-

rajooni jõudnud, rivistada eskadron metsas rühmakolonnini, harvendatult 5—6 m vahedele.

I ja II rühma kk jaod liiguvad eskadroni sabas ja lahkuvad neile määratud lähterajooni pärast eskadroni jõudmist Jõepere metsa.

Eskadroni juhin rünnakul isiklikult. Kui olukord vähegi soodus, ründab eskadron vastast ratsarivis. Rünnaku algamiseks annab lähtealuselt rea punaseid rakette, mille järgi I rühma kk jagudel asuda saadud ülesande täitmisele. Samal ajal ülejäänud kk-del ja rk rühmal avada tuli. Eskadron liigub metsast välja ja algab rünnakut pärast I rühma kk-de väljahüppamist ja jalastumist.

Kõrg. 72,4 rajoon vallutatud, eskadron jätkab eduarendamist Hava suunas. Eduarendamisel kk jagude grupil ja rk rühmal, vastavalt nende ülemate äränagemisele ja olukorra nõuetele, kas ühineda eskadroniga või jätkata iseseisvat võitlust üldise tegevusidee kohaselt. Nende osade kutsumiseks eskadroni juurde antakse rida rohelisi rakette.

Kõigil meeskondadel kuni rünnaku alguseni varjata oma tegevust ja liikumist, et saavutada rünnaku ootamatust. Ühtlasi korraldada pidevat vaatlust koostöö saavutamiseks.“

Lõpetanud korralduste andmise, eskadroniülem koos eskadroni juhtimisjaoga (käsundusallohvitser, rühmade sidevaatlejad, signalist ja esküü ratsakäskjalg) ja paari ratsanikuga III rühmast liigub galopil ette, moodustades luureks ja liikumise julgestamiseks vajalise eelpatrulli. Seesuguse tegevusega saavutab ta kõige kiirema võimaluse isiklikuks ja täpseks luureks, kindlustab oma otsese juhtimisega eelluure võimalikult varjatud tegevuse ning edaspidise ootamatuse vastase suhtes ja määrab üldjoontes liikumissuuna järeltulevale eskadronile. Järele liikuv eskadron muidugi saadab välja veel oma vahetu julgestuse üksikute piiluripaaride näol.

Kohale jõudnud rünnaku lähterajooni ja toimetanud kiire isikliku luure vaenlase ja maastiku kohta, eskadroniülem veendub ratsategevuse paremuses ja otsustab lõplikult vastast rünnata ratsarivis. Siis valib ta täpselt rünnaku lähtealuse, tutvub eesoleva maastikuga, valib eskadroni rünnaksuuna ja koostab endale üldjoontes lühikese kava eduarendamiseks või vähemalt vallutatud maaala käeshoidmiseks ja eskadroni edaspidise tegevuse korraldamiseks.

Samal ajal jätab ta metsaservale vaatlejad, kes jälgivad vastast ja võimaluse piires Väljaotsa rajoonis tulebaasi korraldavat rk rühma (selleks kiikriga varustatud vaatleja võib ronida mõne kõrgema puu otsa). Käsundusallohvitseri saadab eskadroniülem metsatuka põhjanurgale lähemale, et tema kaudu saada kiireid andmeid kk jagude grupi valmisolekust rünnaku toetamiseks.

Vahepeal jõuab kohale ka eskadron, rivedes harvendatud rühmakolonnini varemsaadud käsu kohaselt. Nüüd eskadroniülem annab ratsarühmade ülematele täiendavaid korraldusi rünnaku tehniliseks läbiviimiseks. Nende korralduste järgi eskadron ründab rühmade lainetena, kaugustel I ja II rühma vahel 100 m ja II ja III rühma vahel 150 m. I ja II rühm ründavad vastast ühes viirus, 5—6-meetrilistel vahedel üksikute ratsanikkude vahel. III rühm liigub kahes viirus, et rohkem koondatuna valmis olla ette võtma rünnaku kestel üles kerkida võivat täiendavat manöövrit. Rünnak sünnib väligalopil.

Korraldused antud, eskadroniülem saab teada vaatlejatelt, et kuulipildujad on oma lähtealusel valmis täitma ülesannet. Selle järele asub ta metsaservale ja annab mõniasada meetrit põhja pool olevale sõdurile märgi raketite laskmiseks. Raketite peale rk rühm avab tule, kahur annab kiirtuld šrapnelliga ja I rühma kk hüppavad galopil metsast välja ja jalastuvad 300 m kaugusel. Samal ajal rügemendi ülejäänud rindeosa võitlevad üksused, rügemendiülemalt varem saadud korralduse põhjal, algavad energilist survet vastasele.

Ära oodanud I rühma kk jagude jalastumise ja tule avamise, eskadroniülem viib eskadroni rünnakule, liikudes I rühma ees.

Kuigi eskadroniülemal puudub otsene varu, saab ta selleks hiljem ära kasutada kk jagude gruppi ja rk rühma, kutsudes neid raketitega oma juurde. Need osad, liikudes väligalopil, suudavad kohal olla mõne minutiga.

Toodud olukorras ja kirjeldatud kujul ettevalmistatud ja teostatud rünnak peab õnnestuma võrdlemisi väheste kaotustega. Nimelt on loodud vajalik tuletoetus, mis neutraliseerib ja hoiab maas vastase tulepesi, saavutatud ootamatus, korraldatud koostöö kõvendatud eskadroni allüksuste vahel, rünnak teostatud kokkukõlas ja seoses rügemendi üldise tegevusega, valitud soodus maastik (lähedus vastasest ja varjatud maa-ala), rünnak juhitud vastase tiivale ja teostatud üksikasjalise ning läbimõeldud kava kohaselt.

Eskadron jõuab vastaseni umbes 3—4 minuti jooksul pärast väljumist metsast (kuni

800 m). Arvestades sellist vähest aega, rünnakuga seoses antavat tugevat tulelööki, ratsaüksuse harvendatud rivikorda ja üldiselt vastase juures tekkivat segadust, vastane vaevalt suudab muuta rinnet ja automaatrelvade tulesuunda ning täpse tulega avaldada tõsisemat vastupanu. Kindlasti tema tuli kannab juhuslikku iseloomu ja pole kuigi mõjuv. Kahtlemata langeb vastase moraal tunduvalt ja ründava osa lähenedes algab vähemalt osa-

line paanika, nagu see tavaliselt sünnib ootamata ratsarünnaku puhul.

Lõpetades käesoleva arutluse ilmneb, et ka kaasaja lahingus pole ratsarünnak sugugi nii võimatu, kui see esialgu võib paista, ja et ratsaväele jääb siiski võimalusi teotsemiseks ratsarivis. Ühtlasi näeme, et ratsaväel lasub ikkagi rida eriülesandeid, milledega ei saa alati hakkama teised väeliigid, nende hulgas ka teised kerged osad.

Rk kasutamisest punaväes.

Kes punaväe rk kasutamise põhimõtteinena võtab veel „RKKK jalaväeeskirja“ II osas (1927) toodud tõekspidamisi, see on sattunud eksiteele, kuigi eeltähendatud eeskiri on üldjoontes veel praegugi kehtiv. Juba 1932. a. RKKK lahingulise väljaõppe valitsus andis välja poolametliku taktikalise ülesannete kogu („Sbornik taktitšeskih zadatš“, Gos. voj. izd. Moskva 1932), mis tõi muudatusi ka rk kasutamise põhimõtetesse kaitsel ja pealetungil. Lisaks sellele ilmus 1934. a. „R K K A l a s k e e e s k i r j a 2. r a a m a t — r k . - r ü h m a j a - k o m p a n i r e l v a d“ (NSD-2, kavand, kinnitatud RKKK lahingulise ettevalmistuse inspektorilt), milline käsitleb nii rk materjalosa, hooldamist kui ka lahingulist kasutamist. Kuna see mahukas (442 lk.) eeskiri on meil alles vähe levinud ning vaid üksikutele tuntud, püüan allpool kokku võtta tema paragrahvid, mis pakuvad kõige enam huvi punaväe rk doktriini seisukohalt.

Rk loetakse põhitulirelvaks jalaväe allüksuste ülemate käes; ilma rk tuletoetuseta laskuriosade lahingutegevus „ei saa omada otsustavat tähtsust.“ Ainult rk tule võimsuse ja painduvuse õige kasutamisega laskuriosa ülem võib edukalt mõjutada tulevõitluse käiku, saavutada vajalikul momendil tuleülekaalu vastase üle, maha surudes ja hävitades tema elavat jõudu, tõkestades tema liikumist, tagasi hoides tema survet või murdes tema vastupanu ning sellega tagades laskuriosale lahinguülesande täitmist (§ 2).

Laskuriosade toetamisel lahingus punaväe rk-üksused võivad teetseda:

- l a s k u r i o s a d e k o o s s e i s u s (näit. rk-rühm esineb alaliselt laskurikompani koosseisus); sel juhtumil nad saavad ülesande laskuri-

osa ülemalt ja alluvad talle igaükselt;

- l a s k u r i o s a d e ü l e m a t e k a s u t u s e s t e a t a v a l a h i n g u ü l e s a n d e t ä i t m i s e l ; n i i s u g u s e l j u h t u m i l a l l u v u s l a s k u r i o s a ü l e m a l e k e s t a b a n t u d ü l e s a n d e l ö p u l e v i i m i s e n i ; s e e o n r k - k o m p a n i r ü h m a d e k a s u t a m i s e n o r m a a l m o o d u s ;
- t o e t a d e s l a s k u r i o s i t u l e g a ; s e l j u h t u m i l r k ü k s u s e d j ä ä v a d o m a ü l e m a t e a l l u v u s s e , e n t t ä i d a v a d t o e t a t a v a l a s k u r i o s a ü l e m a l t a n t a v a i d l a h i n g u ü l e s a n d e i d v ö i t o e t a v a d s e d a l a s k u r i o s a o m a a l g a t u s e l ; s e l l i s e l t t e o t s e b r k - k o m p a n i t s e n t r a l i s e e r i t u d j u h t i m i s e l .

Laskuriosa ülem näitab rk üksuse ülemale ülesande andmisel maastikul kätte peale muu tulistamisriba või suuna, vajaduse korral lisasuuna (-sektori), positsioonide rajooni või tarbekorral iga rk asukoha.

Taktikaliselt rk tuli punaväes liigitatakse järgmiselt:

- h ä v i t u s t u l i , m i l l i n e p e a b h ä v i t a m a v ä h e m a l t 80% t u l i s t a t a v a v a s t a s e o s a e l a v j ö u s t ;
- n e u t r a l i s e e r i m i s t u l i , m i l l e e e s m ä r g i k s o n v a s t a s e m a h a s u r u m i n e t e a t a v a l m a a - a l a l (p u n k t i s) n i n g t e m a s u n d i m i n e l o o b u m a v ö i t l u s e s t ; n e u t r a l i s e e r i m i s t u l e j u u r e s a r v e s t a t a k s e t u l i s t a t a v a m ä r g i t a b a m i s t v ä h e m a l t 50% ;
- t ö k k e t u l e e e s m ä r g i k s o n v a s t a s e s e i s m a p a n e m i n e a n t u d s u n a s v ö i m a a s t i k u j o o n e l , v ä l j u m i s t e e s u l g e m i n e t e a t a v a t e s t p u n k t i d e s t v ö i v a s t a s e l e t e a t a v a s s e r a j o o n i j ö u d m i s e t a k i s t a m i n e ; t ö k k e t u l e j u u r e s

arvestatakse samuti tulistatava vastase osa elavjõu 50% kaotust; tuletõkke kestvus — 1—2 minutit, liikuva tuletõkke normaalne „hüppepikkus“ — 400—500 m;

— segavtuli peab vastast hoidma pingul teatavas rajoonis, mitte võimaldades tal ennast korraldada ja tööd teha, raskendada ühenduse pidamist seljatagusega jne.; segavtuli peab vastase tulistatavast elavjõust rivist välja viima vähemalt 25% (§ 8, 633, 643, 753).

Mida loodetakse üksikutelt rk üksuselt lahingus?

Rk-jagu (1 rk), teotsedes iseseisvalt, võib: 1) hävitada ja maha suruda väikesi elavmärke kuni 1500 m distantsini, 2) luua flankeeriva tuletõkke kuni 600 m ulatuseni; 3) anda „kinžaaltuld“ kuni 600 m ja segavtuld kuni 1500 m; 4) tabada kiiresti liikuvaid motoriseeritud või soomusmärke (hariliku kuuliga kuni 200 m kauguseni ja 5) pidada võitlust lennukitega kuni 1000 m kõrguseni. Rk-jao tegevuse põhiviisiks venelased loevad tulistamist otsesihetamisega lahtiselt ja varjatud positsioonilt. Eriti rõhutatakse rk. moondamise vajadust ja oskust üle minna tulistamiselt normaalingimustes tulistamisele gaasikallaletungi olukorras (§ 364, 371, 372).

Rk-rühm (2—4 rk), teotsedes tervikuna oma rühmüli juhatusel, võib täita alljärgnevat ülesandeid: 1) hävitada või maha suruda vastase elavaid grupimärke ja tulepunkte kuni 2500 m kauguseni; 2) luua flankeerivaid ja frontaalseid tõkkesid 2000 m ulatuses; 3) anda segavtuld piir- ja pindalade pihta kuni 2500 m kauguseni ja 4) võidelda vastase õhujõududega kuni 1500 m kõrguseni. Rk-rühma tulistamise põhiviis — kaudne laskmine kinniselt või poolkinniselt positsioonilt koondtulega; tulistamist otsesihetamisega lahtiselt positsioonidelt kasutatakse vaid heades moondamistingimustes ja eriolukordades (vastase ootamatu rünnaku tagasilöömisel, jälitamisel jne.). Intervallid rk-te vahel — mitte vähem kui 25—30 m (§ 530, 532, 548, 607).

Rk-kompani (4 rühma á 4 rk, neist 1 rühm õhuk.), teotsedes kompüli vahetel juhtimisel, võib täita alltoodud ülesandeid: 1) hävitada ja suruda maha suuri elavmärke (vastase kolonnid, varud jne.) kuni 4000 m kauguseni; 2) pidada võit-

lust vastase tulevahenditega, neid neutraliseerides ning tagades oma laskuriosade tuleülekaalu — kuni 4000 m kauguseni; 3) luua tõkkesid (frontaalne, flankeeriv, liikuv) 2500 m piirides; 4) anda segavtuld kuni 4000 m kauguseni ja 5) võidelda vastase õhujõududega kuni 1500 m kõrguseni. Rk-kompani või rühm võib saada ka iseseisva ülesande, näiteks lõhe sulgemine laskuriosade vahel kaitsel laial rindel. Ülesande täitmiseks rk-kompani tavaliselt asetseb positsioonidel hajutatult rühmade kaupa, harvemini — koondatult ühele positsioonile (headel moondamistingimustel, ootamata kokkupõrkel vastasega, vastase jälitamisel jne.); viimasel juhtumil kuulipildujad asetsevad vähendatud intervallidel — 10—15 m kaugusel üksteisest (§ 706, 707, 724).

Rk-te tegevusse rakendamiseks mitmesuguste lahingupidamisviiside juures RKKAlaske-eeskiri seab üles rea üldprintsiipe „kuulipildujatele kõige tulusamaks ära kasutamiseks.“

Kohtamislahingus on raskekuulipilduja ülesandeks:

Pataljoni hargnemise tagamine ja eelosade toetamine soodsate piirialade vallutamisel ning käeshoidmisel. See ülesanne pannakse rk-kompanile, kusjuures viimane töötab tsentraliseeritud juhtimisel ja käsikäes suurtükiväega. Ülesande täitmiseks rk-kompani nihkub kiirelt ette ja okupeerib soodsa moondatud positsiooni — lahtise või poolkinnise. Tuleülesanded ise sel momendil seisavad vastase nende relvade mahasurumises, millised takistavad punaste eelosade edasiliikumist, samuti vastase hargnemist katvate kuulipilduja-gruppidega võitlemises ja vastase elavjõu mahasurumises, et takistada teda soodsate piirialade okupeerimisel. Mis puutub lakurikompanite rk-rühmadesse (á 2 rk), siis need sel ajajärgul liiguvad koos oma kompanitega, astudes lahingusse viimaste hargnemise momendil.

Kallaletungi tagamine ja rünnaku ettevalmistamine. Kallaletungi arenedes patül võib detsentraliseerida rk-kompani juhtimise, allutades osa rk-rühmadest esijärgu kompanitele. Kuid vähemalt 1 rk-rühm olevat soovitatav jätta patüli käsutusse — rk-kompüli vahetel juhtimisel (ootamatuste pareerimiseks ja esijärgu kompanite toetamiseks).

Leitnant Aleksander Orupõld (Thalfeldt) †

Käesoleva aasta vihmased ja vilud ko- dumaa ilmad tõid laagrisse kaasa raske hai- guse, mis riisus ootamatult ja liig vara tõsise töömehe Ohukaitse suurtükiväegrupi ohvitseride ridadest. Leitnant Aleksander Orupõld (Thalfeldt) pidi lühikese raske haiguse järele kõikvõimsa saatuse tah- tel minema sinna, kust pole tagasipööra- mist...

Kadunu oli grupi kaadri perest see, kes oma tagasihoidliku, kuid alati tujuküllase heasüdamliku ja sõbraliku iseloomuga või- tis endale ülemuse ja kõigi kaasteenijate usalduse ning oli parimaks sõbraks, teeni- les endale nime „naeratav leitnant“.

Tapa linna kalmistule, aasta poolteist ta- gasi maetud vanemate kahe kalmu kõrvale, kerkis värske kalmuküngas. Selle all puh- kab igavest und varalahkunud kaasvõitleja, kelle mälestus ei kustu iial.

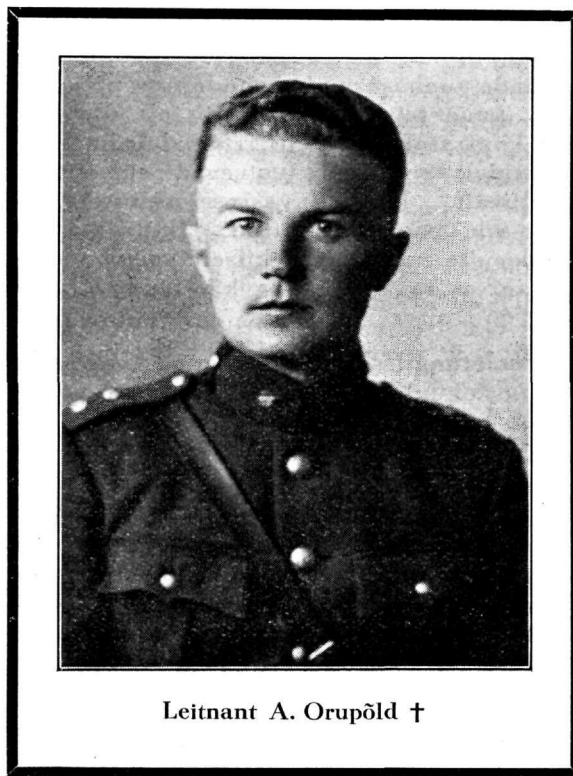
Olgu temale kerge kodulinna muld.

*

Leitnant A. Orupõld (Thalfeldt) sündis Tapal 15. nov. 1906. a. raudteelase pojana. Hariduse sai Tapa ühistehnikagümnaasiu- mis, mille lõpetas 1925. a. Oma sõjalise ha- riduse sai kadunu S. Ü. Õ. Sõjakoolis, mil- le lõpetas nooremleitnandina 1928. a., as- tudes sellejärele Lennukooli lendurite klas- si. Pärast seda määrati rivistasašile 1. jala- väe rügementi ja 1. suurtükiväegruppi. Lä- kitati ajutiseks teenimiseks Ohukaitse suur- tüківäe gruppi 1931. a. algul, kuhu määrati teenistusse 1. sept. 1931. a. raskekuulipil- durite patareisse. Ülendati leitnandiks 24. veebruaril 1933. a. Viibis 1933. a. Pioneer- pataljoni juures täiendamas end gerialal ja lõpetas 1935. a. suvel väga heade taga- järgedega relvurohvitseride kursused.

Olles teenistuses alati täpne, kohusetruu ja iga ülesandega kergesti toimetulev, pandi kadunule vastutusrikkaid ülesandeid ja ko- huseid. Oma otsekoheste ülesannete kõr- val täitis kadunu grupi g-ohvitseri ja lühi- kest aega relvurohvitseri kohuseid.

Laskurikompanite rk-rühmad, samuti ka neile juurdeantud rk-rühmad saavad la- hinguülesande vastavate laskurikompanite ülematelt; kompanite kallaletungi nad toetavad tulistamisega lahtistel või poolkin- nistelt positsioonidelt — kas läbi allüksuste- vaheliste intervallide või üle peade. Sel- leks momendiks, kui laskurikompanid võ-

Leitnant A. Orupõld †

Kadunul on suuri teeneid grupi g- töö- koja sisseseadmisel ja varustamisel ning raskekuulipildurite patarei vormeerimistö- õdel. Eriti suuri teeneid omab kadunu töötades lektorina ja õpetajana ohukaitse raskekuulipildurite erikursustel, kus teda kursustel viibinud ohvitserid, allohvitserid ja kaitseliitlased mäletavad hea sõbraliku nõuandjana.

Väsimatu töömehe, kellel oli ees veel suur tööpõld, purustas lühike raske haigus ja 6. sept. s. a. keskpäeval suikus kadunu angiinast saadud üldise veremürgituse taga- järjel Kaitseväe keskaiglas igavesele une- le. Leinama jäid sugulased ja arvukas kaas- võitlejate pere.

— d —

tavad sisse rünnaku-lähtealuse, raskekuuli- pildujad nihutatakse hüpetena võimalikult laskuriosade lähedale, peamiselt flankeeri- vatele positsioonidele. Nende tuleülesan- neteks sel perioodil on tulepunktide maha- surumine, millised takistavad laskuriosade edasiliikumist, ja vastase elavjõu hävita- mine, kui ta katsub edasi tungida.

R ü n n a k u t a g a m i n e. Rünna-
algades rk-d, jäädes viimastele positsiooni-
dele, toetavad rünnaikut kuni lõpuni, jaota-
des tuld kahe või ühe kuulipilduja kaupa;
osa kuulipildujaid jätkab rünnatavate piir-
kondade mahasurumist ründajate tiiva ta-
gant, kuna teine osa kannab tule üle vas-
tase kontratakeerivatele gruppidele ja tule-
punktidele, millised teotsevad sügavusest
või tiivalt. Punktid vastase asetuses las-
kuriosade poolt vallutatud, rk-d liiguvad
jaoülemate initsiatiivilt kiirelt neisse punk-
tidesse, et tagada nende käeshoidmine tu-
lega.

Pealetungil kaitsel asunud vastasele
on raske kuulipildujate ülesandeks puna-
väes:

Kallaletungi ettevalmistam-
ine ja rünnaku tagamine. Nen-
de ülesannete täitmine ei lasu ainult esimese
ešloni (esijärgu) pataljoni rk-tel, vaid ka
teisese ešloni teotseva pataljoni rk-kompa-
nil., vastavalt aegsasti koostatud tulekavale
(kokkukõlas suurtükitulega ja tankide te-
gevusega). Ülesande täitmiseks rk-d asu-
vad varem ettevalmistatud ja hästi moon-
datud kinnistele, poolkinnistele või lahtis-
tele positsioonidele; tule juhtimine tsentra-
liseeritakse. Mis puutub tuleülesannetesse,
siis need seisavad peamiselt vastase tule-
punktide mahasurumises ja pimestamises
vastupanupositsiooni eelserval ja sisemuses,
millised on avastatud kas varem või lahingu
kestel. Tuli avatakse laskuriosade kal-
laletungi algul või veidi varemalt.

Lahingu tagamine vastupa-
nupositsiooni sisemuses. Kui
laskuriosad vallutavad vastase vastupanu-
positsiooni eelserva, siis osa rk-d (rk-kom-
pani rühmad) jääb endistele positsioonide-
le, osa (laskurikompanite rk-rühmad) vi-
satakse vallutatud punktidesse, kust nad
tagavad vallutatud maaala käeshoidmise ja
rünnaku edu arendamise. Rk-d, millised
jäävad endistele positsioonidele, peavad
oma varem ettevalmistatud tulega tagasi
lööma vastase vasturünnakud ning kaitsma
vallutatud rajooni (punkte), kuna neisse
rajoonidesse ettevisatud rk-d peavad sar-
muti tulevõitlust viimaste käeshoidmiseks,
hävitades vastase ründavaid gruppe ja ma-
ha surudes neid sügavusest toetatavaid relvi.

Edu arenedes ning pataljoni allüksuste
tungides vastase kaitsesüsteemi sügavusse,
rk-d liiguvad laskuriosadele järele, kusjuu-
res rk-kompani rühmad kas allutatakse
laskurikompanite ülematele või jäävad „tu-

lebaasina“ patüli käsutusse, kes neid kasu-
tab laskuriosade toetamiseks otsustavas
suunas. Selle perioodi tuleülesanded — nen-
ne tulepunktide mahasurumine, millised on
säälinud vastase asetuse sügavuses, lasku-
riosade uute rünnakute toetamine ja vasta-
se varude vasturünnakute tagasilöömine.

Teises järgus pealetungiva pataljoni rk-
kompani toetab sel perioodil oma pataljoni
laskuriosade kallaletungi.

Kaitselahingus *) rk-te tuli moodustab
tulesüsteemi kondikava. Rk-te põhiülesan-
neteks kaitsel on:

L a h i n g u - e e l p o s t i d e („l a h i n-
g u v a l v e“) t o e t a m i n e. See ülesan-
ne täidetakse eeskätt lahingu-eelpostidele
juurdeantud rk-te poolt, millised asetsevad
julgestuspositsiooni rajoonis lahtistel või
poolkinnistel positsioonidel. Need rk-d
peavad tekitama vastasele tunduvaid kao-
tusi ootamatult avatud tulega ja takistama
tema peajõudude hargnemist. Tähtendatud
ülesande täitmiseks lubatakse rakendada
ka esimese või teise ešloni rk-kompani rüh-
mi, asetusega eri positsioonidel (kinnistel
või poolkinnistel) kas vastupanupositsiooni
eelserva rajoonis või selle ees. Lahingu-
eelpostide taandumisel need rk-rühmad
püüavad sünnitada hargneva vastase rida-
des kaotusi, võimaldades lahingu-eelposti-
del tõmbuda vastupanupositsiooni sisemus-
se. *Ülesanne täidatud, need rk-rühmad asu-
vad otseste ülesannete täitmisele vastupa-
nupositsiooni-eelses tulesüsteemis endi põ-
hipositsioonidelt.*

V a s t u p a n u p o s i t s i o o n i e e l-
s e r v a p ä r a s t p e e t a v a l a h i n g u
t a g a m i n e. Tähtendatud ülesande täit-
misest võtavad osa kõik kaitses esimese eš-
loni (esijärgu) rk-d ja ka teise ešloni rk-
kompani või osa tema rühmadest. Rk-te
ülesandeks sel perioodil on — hävitada vas-
tane enne saabumist vastupanupositsiooni
eelservale. Selle ülesande täidavad: a)
laskurikompanite rk-d ja osa kuulipildujaid
esimese ešloni pataljoni rk-kompanist
„kinžaal-“ ja flankeeriva tõkketulega var-
jatud positsioonidelt vastupanupositsiooni
eelserval; b) tsentraliseeritult juhtivad rk-
rühmad esimese ja teise ešloni pataljonide
rk-kompanitest — tõkke- ja hävitustulega
kinnistelt või poolkinnistelt positsioonidelt
kaitsespositsiooni sügavuses.

**L a h i n g v a s t u p a n u p o s i t s i o o-
n i s i s e m u s e s.** Lahingust sel perioodil

*) Vrd. „Sbornik takt. zadatš.“ (1932) and-
metega „Söd.“ 1932. Nr. 44-46.

venelased nõuavad kõigi nii esimese kui ka teise ešeloni pataljoni rk-te osavõttu. Tuleülesanded — sissemurdnud vastase hävitamine, tema edasiliikumise tõkestamine, vastaselt okupeeritud piirkondade isoleerimine ja sinna uute jõudude juurdetoomise takistamine, vastase tulepunktide mahasurumine ja kaitsja teise ešeloni vastulöögi toetamine. Neid ülesandeid rk-d täidavad osalt põhipositsioonidelt, osalt lahtistelt ja varjatud tagavarapositsioonidelt; tule tsentraliseeritud juhtimine loetakse teostatavaks teise ešeloni pataljoni rk-kompanis ja vaid osaliselt ka esimese ešeloni rk-kompani rühmades.

Taandumisel on rk-te ülesandeks tagada oma tulega taanduvate laskuriosade lahtikiskumine pealesuruvast vastasest ja võidelda tema jalaväerelvadega jne., millised teostavad jältamist tulega. Loendatud

ülesanded pannakse rk-kompanile, kes täidab neid rühmadena lahtistelt ja poolkinistelt positsioonidelt. Rk-kompani enda taandumine toimub ešelonide kaupa hüpetena — rühmade vastastikusel tuletoetusel.

Nagu sellest näeme, on punaväes rk taktikaline kasutamine arenenud selles suunas, mis rajati poolametliku väljaandega „Sbornik taktitšeskih zadatš“ 1932. a. Märkimist väärib kõigepealt uue vaate na rk-rühmade ja rk-kompanite kasutamine ka iseseisvate ülesannete täitmiseks. Edasi selgub: on lõplikult jäädud selle juurde, et raskekuulipildujaid võib kasutada ka üksikult; et tuleb alati ära kasutada esimese ešeloni huvides ka teise ešeloni rk-kompanit, kui olukord seda nõuab, ja et kaitsel ei pea üle hindama sügavusest antava rk-tule tähtsust. —on.

Purustustööd vaenlase tiibadel ja tagalas.

Moto-mehhaniseeritud vägede areng on esile tõstnud purustustööde erilise tähtsuse tulevikusõjas. Sildade, teedesõlmede, defileede jne. purustamine võivad takistada tunduvalt eriti motoriseeritud vägede liiklemist.

Kuid purustuste takistava mõju vastu ei ole tundlikud mitte ainult moto-mehhaniseeritud väed, vaid ka muude vägede liiklemine võib olla aeglustatud purustuste tõttu. Raudteede ja raudteesildade korduvad purustamised võivad pikemaks ajaks paralüeerida vägede vedu raudteel.

Purustustööde kasutamine oli tuntud juba enne Maailmasõda. Kuid tehnika areng ei võimaldanud siis veel purustusi läbi viia sellises suures ulatuses, kui seda tehti Maailmasõjas.

Juba Schlieffeni sõjaplaan nägi ette hulgaliste purustustööde kasutamist Ida-Preisimaal. Nimelt oli selle plaani kohaselt ette nähtud venelaste pealetungi tõkestamine Masuuri järvede metsaste-soistes defileedes ainult nõrkade maakaitse- ja tagavaraosade poolt. See pidi olema võimalik vaid massiliste purustuste kaasabil. Kuid see plaan ei leidnud teostamist 1914. aastal.

Purustustööde kasutamine Maailmasõ-

jas algas belglaste purustustööde läbiviimisega. Nende purustuste eesmärgiks oli takistada ning aeglustada sakslaste edasitungi sisemaale.

Kuid need purustustööd ega ka hilisemad purustused Maailmasõja algul ei omanud suuremat tähtsust. Võime küll ära märkida, et näiteks sakslaste purustustööd 1914. aastal tagasitõmbumisel Varssavi alt olid väga põhjalikud, kuid purustustööde kasutamise areng jõuab oma haripunktile alles 1917. aastal.

Purustustööd leidsid siin meisterlikku kasutamist sakslaste poolt, kes otsustasid rinde lühendamise eesmärgil tagasi tõmbuda „Siegfriedi“ positsioonidele. Seega otsustati maha jätta sopina väljaulatuv rindeosa Arrasi ja Aisne'i jõe vahel, mille tagajärjel oleks rinne lühenenud umbes 50 km võrra.

Nimetatud rindeosas tehti põhjalik puhastustöö. Viidi läbi hulgaliselt teede ja sildade purustusi, hävitati asulad ja tööstused, aeti täis kaevud ja evakueeriti elanikkond.

Üldse oli purustatud laiarööpmelist raudteed 664 km, kitsarööpmelist raudteed 412 km ja maanteed 3000 km ulatuses; pea-

le selle õhiti 1300 mitmesuguse suurusega silda ja truupi, hävitati 2100 raudteepöörangut jne.¹⁾ Purustati ära ka kõik telegraafi-telefoni liinid 3000 kr koguulatuses, kusjuures maanteedele jäetud traadipunt-rad takistasid tunduvalt liiklemist. Laialdaselt kasutati ka teede mineerimist, millest osa miine lõhkes alles teatava aja järele.

Nendel purustustel oli suur takistav mõju. Purustuste tõttu suutsid inglased alates 09. kuni 28. aprillini edasi tungida 75 km laiusel rindel ainult kuni 7 km. Prantslaste pealetungi edu 16. aprillist kuni 05. maini Soissoni ja Reimsi vahel oli veelgi väiksem. Sakslastelt läbiviidud purustused suutsid seega tunduvalt mõjulada liitlaste pealetungi, mis oli kavatsatud läbi viia suurejooneliselt.

Eelpooltoodud purustused kuuluvad selliste purustuste liiki, mis viiakse läbi peamiselt rindel — vaenlase edasitungi aeglustamise eesmärgil. Kuid purustustöid võib läbi viia ka pealetungija. Nimelt võivad üksikud julged salgakesed tungida vaenlase tiibadele ja tagalasse ja läbi viia siin purustustöid. Selliste purustuste eesmärgiks on takistada vaenlase suuremate varude manööverdämist, uute jõudude juurdevoolu rindele, vägede varustämist ja evakueerimist jne.

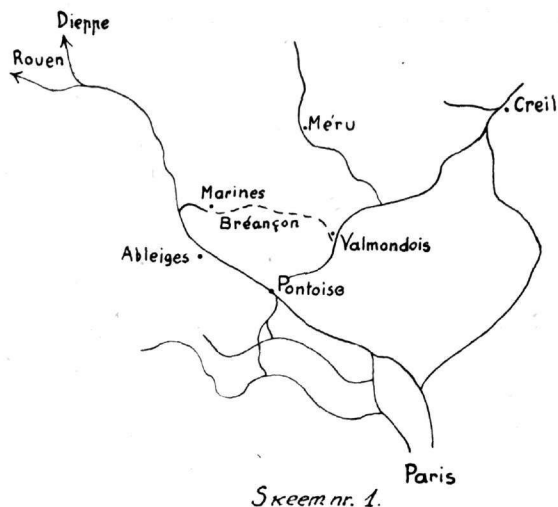
Nende purustuste läbiviimine on mõeldav peamiselt manööversõja oludes.

Huvitavaid näiteid selliste purustuste läbiviimise kohta leiame jällegi Maailmasõjast.²⁾

Marne'i lahingute ajal tekkis sakslastel kartus oma parema tiiva julgeoleku eest, mis võis sattuda liitlastelt läänepoolse Oise'i raudteel veetavate vägede löökide alla. Sakslastel puudusid vajalikud vabad jõud selle suuna julgeoleku tagämiseks. Kuid selleks, et tiiva kaitseks siiski midagi ette võtta, saatsid sakslased 10. septembril kümme meest kahel autol põhja poole Pontoise'i (skeem nr. 1). Need mehed purustasid algul kahest kohast Pariisi—Dieppe raudtee Ableiges' küla läheduses ja hiljem Breançon'i kohal Marines—Valmandois raudtee. Sealt nad suundusid Meru peale ja kadusid sakslaste rinde taha. Vaatamata sellele, et kõik mehed olid saksa vormis, ei tunnud prantslased neid varem ära, kui olid läbi viidud viimased purustused Breançon'i juures.

¹⁾ Voennöi Vestnik 1935. nr. 8 — lhk. 55.

²⁾ Näited on võetud: „Revue Militaire Française“ 1935. a. augustikuu number lhk. 230—242.

Skeem nr. 1.

Need purustused ise ei olnud kuigi suure tähtsusega, hinnates neid operatsioonide läbiviimise seisukohast, sest raudteed on hõlpsasti parandatavad. Kuid selline retk prantslaste tiivale tõendas seda, et sakslastel on võimalusi takistamatult isegi vormis ringi sõita süda Prantsusmaal, ilma et neid ära tuntaks.

Uus selline retk leidis aset juba 11. septembril, mil sakslaste 18. pionerirügemendist, kes asus Aisne'i jõe joonel, saadeti välja tavaliste sõiduaudodega kaks salka ohvitseride juhatusel — ülesandega purustada raudteed Amiensi rajoonis. Nimetatud salgad täitsid takistamatult oma ülesanded. Nad purustasid kõik raudteed selles tähtsas sõlmes ja jõudsid tagasi, ilma et neid keegi oleks takistanud. Kohalikud prantslased pidanud autodel ringisõitvaid sakslasi — inglasteks.

Olles tiivustatud saavutatud edust otsustati ette võtta selline retk suuremas ulatuses. 13. septembril moodustati seitse salka ohvitseride juhatusel, ülesandega tungida vastase tiivale ja tagalasse ning läbi viia seal rida purustustöid. Iga salga koosseisu kuulusid vähemalt kaks autot, millest üks oli sõidu- ja teine veoauto. Meeskond ja lõhkeaine paigutati mõlematele autodele selliselt, et ühe auto seisumäimine — näiteks rikke tõttu, ei takistanud teisel autol ülesande läbiviimist lõpuni.

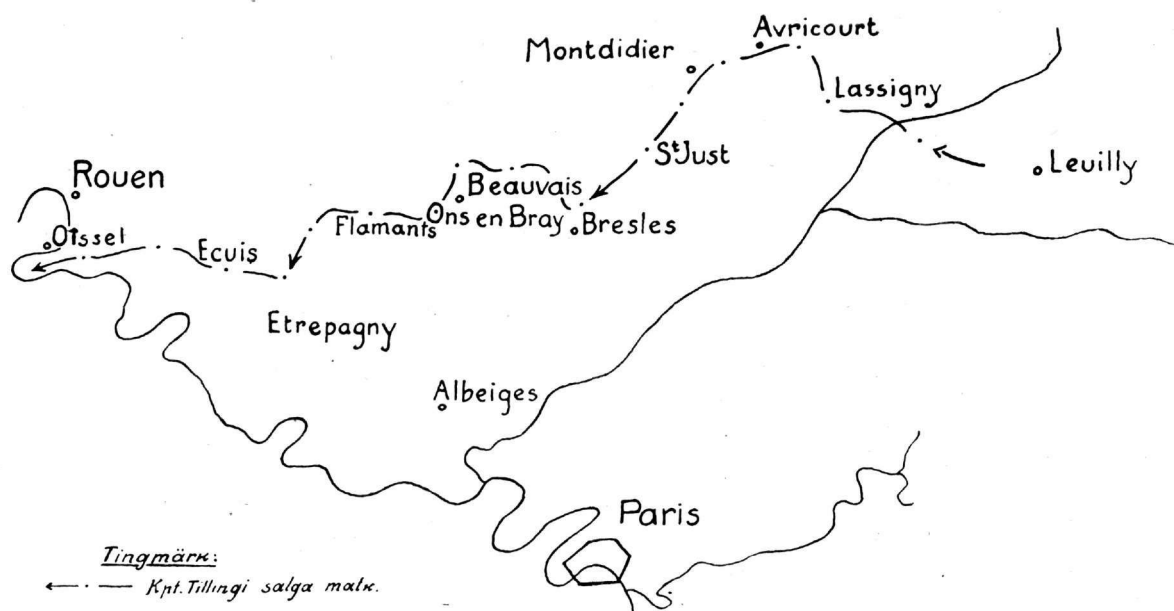
Ülesannete täitmise tingimused olid salkadel lahkuminevad, mille tõttu kujunesid ka tulemused mitmesugusteks. Osa salku täitis oma ülesanded takistamatult, osa salku oli sunnitud prantslaste kallaletungi tõttu tagasi tulema tagajärjetult, kuna osa salku jäi kadunuks.

Huvitav oleks lähemalt vaadelda selliste salkade tegevust. Nimelt võtaksime vaat-

luse alla kapten Tillingi salga tegevuse, kelle salk oli üks neist seitsmest, mis moodustati 13. septembril. Salk moodustati Leully's ja tema koosseisu kuulusid viis autot. Salga ülesanne oli tungida välja Rouen'i rajooni ja läbi viia seal purustus-toid (skeem nr. 2).

kogu kolonn kadus kaugeneva tolmupilve taha. Teda peatada oli hilja.

Kapten Tillingi salk jätkas liikumist. Montdidieri juures pidi ta tegema väikese ringi, et mööda minna prantsuse postlist. 15. septembril peatuti Saint-Just ja Bresles vahel, kusjuures autod olid peidetud met-

Skeem nr. 2.

Salk, alates oma hulljulget retke, asus otsima läbipääsu prantslaste ratsaväe hõredast joonest. Selle ta leidis varsti ja jätkas oma matka Avrincourt'i üldsuunas. Ühe küla läbistamisel Avrincourt'i rajoonis sattus salk ootamatult prantslaste ratsaosadele. See oli prantsuse 8-as husarirügement, kes oli asunud küllasse mõlemale poole teed ja ootas korraldust paigunemiseks korteritesse. Autod läbisid paraja kiirusega külast ja küla serval kohtasid prantslaste 3-da husarirügemendi ülemat, kes sõitis koos oma abiga. Nimetatud ohvitseridele jäänud küll mulje, nagu oleksid autod veidi imeliku välimusega, kuid autosid nad peatada ei suutnud. Pealegi lootsid nad, et külale lähenevad prantsuse kurrassiirid peatavad autod.

Olles julgustatud hõlpsast läbipääsust husarite vahelt, liikus kapten Tilling oma autokolonniga kõhklematult vastu ka kurrassiiridele. Mõningad ingliskeelsed hüüded — ja tee autodele läbipääsuks tehti vahaks. Üks uudishimulik prantsuse allohvitser hüppas ühe auto asimele, kuid tugev rusikahoop paiskas tema sealt kraavi. Sellele järgnes autode kiiruse suurendamine ja

sa. Öösi jätkati edasiliikumist. Ons-en-Bray juures oli salk sunnitud maha jätma ühe auto. Kuid see ei takistanud matka jätkamist. Järgmine peatus oli Flamants külakese juures asuvas Lyon'i metsas. Autod moondati okstega ja seati välja tunnimehed.

Kuid üks prantsuse naine läbides nimetatud metsast, sattus saksa tunnimehele. Sakslased lasid naisel edasi minna.

Naine teatas loost politseile, kuid seal ei ustud algul, et sakslased võivad olla nii kaugel. Oletati, et need on ehk inglased. Alles pika kõhklemise peale sõideti mõnemehelise grupiga vaatama Lyoni metsa. Nähes emalt saksa tunnimeest, avati ta peale tuli. Samal ajal algasid ka sakslased tulistamist, kusjuures kaks prantslast said surma, üks surmavalt haavata, kuna kahel õnnestus põgeneda. Põgenema pääsenud prantslased alarmeerisid ümbruskonna sõjaväe- ja politseiosad. Samuti teatati sündmusest ka Rouen'i.

Kui prantslaste suuremad osad jõudsid Lyoni metsa, leidsid nad, et sakslased olid sealt juba lähkunud Etrepagny suunas. Etrepagny lähedal nägi üks prantsuse talu-

mees autosid teel seismas, kusjuures ühel neist vahetati ratast. Mees lähenes autodele, kõnetas autode ümber askeldavaid mehi ja teretas neid kättpidi, pidades neid inglasteks. Pärast ratta vahetamist jätkasid sakslased oma hädaohklikku teekonda.

Kuid olukord oli muutunud liiga ohtlikuks. Prantslased olid valve alla võtnud tähtsamad punktid ja kui kapten Tillingi salk jõudis Oisseli rajooni, võeti ta vastu prantslaste tulega. Üks autodest jooksis vigastatult vastu järsku teevalli, kuna teise auto bensiinivõlv jooksis kuul läbi, mille tõttu autod enam liikuma ei pääsenud. Kapten Tilling ühes oma salgaga võeti vangi. Autodest leiti 400 kg lõhkeainet ja hulka pioneriabinõusid.

Nii lõppes see hulljulge retk kaugele vaenlase tagalasse. See retk tõendab, et on võimalik õnnelikult välja tulla ka rasketest olukordadest, nagu see oli Avricourt rajoonis kokkupuutumisel prantslaste ratsaosadega. On tarvis suurt meelegi, julgust, külma verd, aktiivsust ja võib öelda ka häbematus, et välja pääseda sellisest ohtlikust seisukorrast. Kuid see retk näitab ka ühtlasi, et on küllalt ühest väikesest juhust — külanaise näol, et kogu ettevõtte nurjub veel viimasel minutil. See ei tähenda aga seda, et sellistest ettevõtetest tuleks loobuda. Kaugeltki mitte. Ainult hädaohklikud, suure riisikoga seotud ettevõtted võivad anda suuri tulemusi. Oleks sakslastel korda läinud õhkida ülesandes ettenähtud sillad, oleks prantslaste seisukord hiljem olnud väga raske. Nagu nägime, ebaõnnestus sildade õhkimine ainult väikese juhu tõttu. Kuid osa selliseid sakslaste retki õnnestus. Nendest aga ei ole ükski nii huvitav oma sündmustelt, kui käesolev.

Vaatamata lennuväe kiirele arengule, võib siiski tekkida vajadusi ka tulevikusõjas selliste retkede ettevõtmiseks, nagu nägime eelpool. Kuid sellised retked tulevikusõjas nõuavad eriti julgeid ja ettevõtlikke mehi. Need mehed peavad olema leidlikud igasuguste võimalikkude võtete ja abinõude kasutamises, kusjuures ettevõtte kordamineku aluseks on kindel tahe ja usk edusse ka kõige raskemas olukorras. Vaatamata tagala kaitse korraldamisele võivad teatavates segastes olukordades ja selleks soodsates maastikutingimustes retked vaenlase tiibadele ja tagalasse ka tulevikusõjas anda suuri tulemusi.

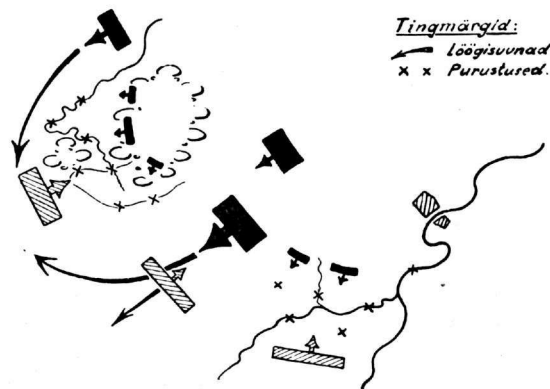
Mis puutub purustustööde tehnilisse läbiviimisesse, siis kasutatakse selleks peamiselt lõhkeainet. Kuid puusildade ja truupide hävitamine võib teostuda ka nende põletamise teel.

Lõhkeainet kasutatakse purustustöödel kas laengute või miinide näol. Laengud asetatakse maaalustesse — laengukambritesse tekitavad õhkides lehtreid, mis takistavad või raskendavad liiklemist.

Loengukambriid kaevatakse teede muldesse ja need õhitakse kas üksikult või gruppidena. Laenguid kasutatakse ka sildade purustamiseks. Miinisid kasutatakse samuti sildade ja teede purustamiseks, kuid ka suuremate hoonete, nagu raudteejaamade, töökodade jne. õhkimiseks. Sealjuures on otstarbekohane kasutada ka selliseid miine, mis lõhkevad alles teatava aja järele. See võib tekitada vaenlasele palju sekeldusi ja kaotusi.

Purustuste asukoha valikul mängib suurt osa maastiku iseloom. Purustuste tekitamine lagedal ja kõva pinnaga maastikul on otstarbetu, sest vaenlane võib siin kergesti purustustest mööda minna. Purustusteks on tarvis valida sellised kohad, kust möödaminek on võimatu või raskendatud, näiteks — teedel üle soode, mägede, läbi metsade jne. Jões, järved, sood, metsad ja järskused loovad soodsaid eeltingimusi purustuste asukohtade valikuks. Ainult seal on purustuste efekt suur, kus vaenlasel on võimatu kasutada maastikku väljaspool teid. Purustustööd peavad olema täielises kokkukõlas takistus- ja tõkestustöödega.

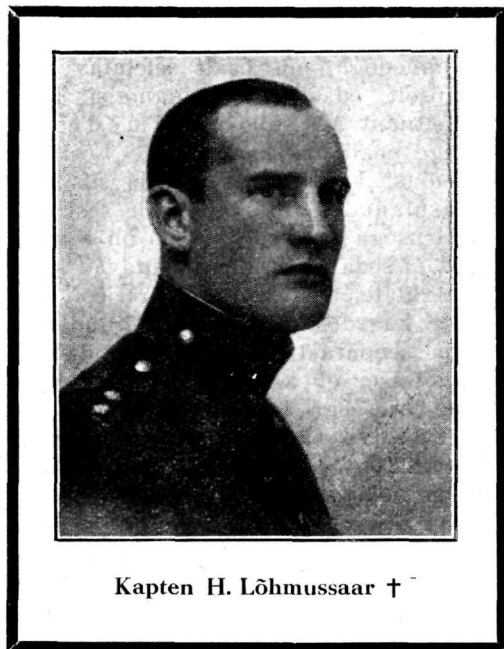
Purustuste operatiivne tähtsus seisab üldiselt selles, et nende massilise kasutamise võimalik kokku hoida jõudusid kõrvalistel sõjateatritel, kasutades kõiki võimalikke jõude löögiks otsustavates suundades (skeem nr. 3). Seega võib ka pealetungil edukalt

Скем nr. 3.

Kapten Herbert Lõhmussaar †

12. oktoobril kaotas Sidepataljon oma ridadest kohusetruima ohvitseri, түseda eriteadlase ja unustamatu sõbra — kapten Herbert Lõhmussaare.

Kapten H. Lõhmussaar sündis 12. dets. 1902. a. Tartus. Üldhariduse sai Põltsamaa reaalgümnaasiumis, kust 1922 a. sügisel siirdus Sõjakooli, eeldusega pääseda oma huvialale, inseneriväe klassi. Kadetina oli kadunu üks eeskujulisemaid õpilasi. Sõjakooli inseneriväe klassi lõpetamisel 24. veebruaril 1926. aastal omandas ta teise auhinna. Pärast Sõjakooli lõpetamist määrati teenistusse Sidepa-

taljoni, kus teenis raadiomehaanikuna ja raadiojaama ülemana. 1. veebr. 1929 a. määrati õppekompani raadiotelegraafi klassi (rühma) ülemaks, millisel ametkohal teenis kuni surmani. Kõrgendati leitnandiks 24. veebruaril 1929. a. ja — kapteniks 24. veebr. 1935. a. Vabadussõja ajal võttis osa 16-aastase poisikesena Kaitseliidu teenistusest Viljandi Kooliõpilaste pataljoni juures.

Kapten H. Lõhmussaar oli meie kaitseväes üks silmapaistvamaid eriteadlasi kv. raadio- ja raadio-goniomeetria asjandustes, millistel aladel ta ennast järjekindlalt täiendas.

Olles kauemat aega raadioklassi ülemaks, on tema valmistanud ette meie kaitseväele mitusada raadiotelegrafisti, kes kõik teda hindavad kui õiglast ülemat ja andekat õpetajat.

Kapten H. Lõhmussaar oli tuline patrioot, lugupeetud ja armastatud oma kaasvõitlejate, ülemate, alluvate ja kõikide poolt, kellel temaga oli kokkupuutumist. Ta ei keelanud kunagi oma asjatundlikku nõu ja näpunäiteid, kui keegi neid vajas.

Raskelt tabas Sidepataljoni ohvitserkonda kurb saatus, röövides mehe parimate eluaastate keskelt. Kurb abikaasa jäi leinama oma meest ja pojakene oma isa.

Kaitseväe kalmistule kerkis värske kalm, varjates meie silmade eest seda surmani kohusetruud ja eeskujulikku puhkama läinud isamaapoega.

Olgu tal kerge puhata kodumaa mullas, mida ta ju nii väga armastas!

V. I.

kasutada purustusi, nimelt neis rajoonides, kus vastane on aktiivne ja kust meie lööki anda ei kavatse. Nendest rajoonidest koondatakse jõud tähtsamatele suundadele. Juhul, kui vastasel on ülekaalukad motomehhaniseeritud väed, siis purustatakse eeskätt need rajoonid, mis võimaldavad nende vägede omaduste ärakasutamist, ja

antakse löök sealt, kust pääseksid oma jõud maksimaalselt mõjule. Kuid suure tähtsusega on purustused vaenlase tiibadel ja tagalas, mis võivad takistada tunduvalt motomehhaniseeritud vägede õigeaegseid vastukallaletunge ja häaravaid manöövreid.

H. R.

ABESSIINIA KAART.

Mõõt 1 : 2.500.000, 4 värvi, raam 81×63 cm, 52 kg valgel trükipaberil. Inglise, U.S.A. ja Saksa uemate kaartide andmetel kaardi originaali koostanud kaitseväge topograaf leitnant A. Koik, väljaandja „Sõdur“, Riigi trükikoja trükk, okt. 1935. a.

*

Käesoleva aasta oktoobri algul, Itaalia-Abessiinia sõja puhkedes, tõusis loomulikult huvi Abessiinia kaardi vastu, et selle järgi jälgida sõjalisi sündmusi. Raamatukauplused ja ajakirjandus püüdsid jõe kohalt selle tarve rahuldamiseks tulla vastu mitmesuguste juhuslike kaartide müügile laskmisega ja skeemide avaldamisega ajalehis. Tundus ka, et välismaade kirjastused, esireas Saksa, on valmid meie raamatuturule saatma Abessiinia kaarte. Nende eksemplaride järgi otsustades, mis väliskirjastustelt seni meie kaarditurule on lastud, võib öelda, et need kaardid ei ole mõeldud sõjalise tegevuse jälgimiseks, vaid kannavad üldist geograafilise kaardi ilmet, on väga kallid ja võõrkeelsed. Väliskaartide massiline levik oleks meilt ära viinud ka mõnikümmentuhat krooni välisvaluutat. Ülaltoodut arvestades ja seda, et vajame kaarti, mis — nii sisult, graafiliselt väljenduselt, kui formaadilt (raamilt) — oleks sõjategevust-jälgijale vastuvõetav meie seisundis, — on „Sõduri“ toimetuse ja topograaf leitn. A. Koik Abessiinia kaardi väljaandmisega sooritanud tänuväärt töö.

Abessiinia kaardi originaali koostamisel oli autoril võimalus kasutada peaalikana Inglise Kindralstaabi geograafia osakonna miljoniilise kaardi (1 : 1.000.000) Asmara ja Ad-dis - Ababa lehti (Geographical Section, General Staff nr. 2465 Asmara, — 1918, Ad-dis - Ababa 1919) ja sama Kindralstaabi väljaandel ilmunud kahemiljonilise (1 : 2.000.000) kaardi lehti Abessiinia ja tema naabrite kohta. Viimane kaart on ilmunud ajavahemikul 1925 kuni 1933 a. Peale siin nimetatud võrreldes suuremõduliste kaartide, oli autoril võimalus kasutada väiksemõdulisi (nelja- ja kaheteistmiljoniliste mõõtude vahel) Ameerika ja Saksa väljaandeid. Allikaid võrreldes paistab silma teatud

lahkuminek nii asulate nimede „õigekeelsuses“, kui asulate, teede, veekogude ja mäetipude arvus ja asukoha märkimises. Isegi Inglise hilisematel väljaannetel ei ühtu nimede transskriptsioon oma endistel väljaannetel leiduvate nimedega, mis osalt seletatav raskusega täpselt edasi anda idamaisi kurguhääli. Leitnant A. Koik on nimede suhtes kõige pealt ära kasutanud „Eesti Entsüklopeedias“ leiduvaid nimed ja siis nähtavasti kasutanud Saksa nimesid, sest saksa „õigekeelsusega“ nimede suhtes on seni meil harjutud ja seda enamikus kasutavad ka ajalehed. Asulate, teede, wete ja reljeefi pealekandmisel kaardi autor on arvestanud kaardi mõõtu ja seepärast ei ole tunginud liigselt üksikasjadesse, et kaarti sisuga mitte ülekoormata ja seega teda teha raskesti loetavaks. Teede väärtuse klassifitseerimisel leitnant A. Koik kui topograaf on olnud ettevaatlik ja mõnegi tee, mis, ütleme, populaarseis väljaandeis on märgitud suurena teena, on autorilt märgitud karavani teena. See on tehtud õieti, sest meetri või poolteise meetriline rada ei ole veel tee, vähemalt meie vaatevinklist.

Veekogude märkimine on viidud kuni kaevude märkimiseni Abessiinia lõuna ja kagu osas, mis, arvestades Abessiinia oludes vee tähtsust, on kaardile suureks plussiks. Reljeef (mäed) on kaardile kantud kriidi varjundites, üksikute tippude märkimisega meetrites. See annab umbkaudse, kuid küllaldase ülevaate kõrgendikkude mõjutusest sõjategevusele. Reljeefi märkimine hüpsomeetriselt keskmise skaala (umbes kümme värvivarjundit) abil annaks kaardile elu juurde, kuid see teeks kaardi meie oludes liig kalliks.

Kokkuvõttes tundub, et leitnant A. Koik'ilt koostatud ja „Sõdur'ilt“ väljaantud Abessiinia kaart on oma otstarvetaotlemisel —, nimelt Itaalia - Abessiinia sõjategevuse jälgimisel, — parimaid kaarte, mis seni üldsusele on kättesaadavaks olnud: see kaart on koostatud asjatundlikult, ta on ülevaatlik ja käsitsemishõlbus.

Kol.-leitn. E. Ahman.

Kapten Anton Irve elulugu.

Kirjutanud major P. Villemi, ilmub trükist s. a. detsembrikuu algul Kapten Irve Soomusronglaste Seltsi väljaandel üle 250 lk. rikkalikult illustreeritud raamatuna. Kes hiljemalt 25. okt. s. a. ettetellimisena makstab posti jooksvale arvele nr. 533 P. Villemi nimele à üks kroon raamatu eest, sellele saadetakse vastav arv raamatuid kätte jooksva arve lõigendil märgitud aadressil. Kes saadab raamatute peale ettetellimise 25. oktoobriks s. a. (Kpt. Irve Sr. Seltsile, Ohv. keskkasiino Tallinn) tingimusel, et tasub raamatute hinna nende kättesaamisel, saab raamatud hinnaga à Kr. 1.30. Hiljem on raamatu hinnaks Kr. 1.75. Väeosa ülemaid on palutud saata ühine teiligimine oma alluvailt antud ettetellimisest.

Sisukorra kohaselt raamat käsitleb A. Irve põlvnemist, lapsepõlve ja kooliaastaid, A. Irve teotsemist kooliõpetajana ja põllumehena, tema osavõttu Maaõjast ja Vabadussõjast, Irve langemist ja mälestuse jäädvustamise küsimust. Raamatu kirjutajal on olnud kasutada väärtuslik materjal A. Irve päevaraamatute, kirjade ja mitnesuguste dokumentide näol ja rohkesti kaasvõitlejate mälestusi. Et A. Irv oli suur mitte ainult sõjamehena, vaid ka äärmiselt aateliise inimesena, see teeb tema eluloo lugemise väga soovitavaks kõigile kaitseväelaste ja noorsoole. Teatavasti kapten Irv langes Vabadussõjas soomusrongide üidjuhina diviisiülemale vastaval ametikohal.

Bibliograafia.

Diviisi suurtükiväe kaliibritest.

(A propos des calibres de l'artillerie divisionnaire. Général Culmann „La France Militaire”, 21. september, 1935.)

Autor mainib sissejuhatuses, et seda küsimust on käsitanud samas ajakirjas kindral Challeat pealkirja all: „Märkmeid Chaco sõjast“. Kindral Challeat loeb küllaldaseks 75 mm kaliibrit, tähendades, et 1890. a. paiku ei ole väiksem kaliiber, nagu 57 mm, sellepärast vastuvõetav olnud, et säärase mürsu lõhkemised olid raskesti vaadeldavad. Kuid sel ajal diviisi suurtükivägi tundis ainult lamelaskmist, mis oli küllaldane tolle aja lahtiste märkide vastu. Et aga tänapäeval märgid on muutunud, tangid ja lennukid on üldiselt tarvitusel, siis peab ka toetama jalaväge igal pool, kus ta ka võitleks. Laskemoonaga kergesti varustamise tõttu on kasulik tarvitada väikese kaliibriga suurtükke (75 mm ja vähem) maade tulistamiseks, mis alati nõuab suurt laskemoona kulu.

Kaliibri küsimuse lahendamisel peab algul märkima, et 75 mm osutub nõrgaks õhukaitse ja tangitõrjesuurtükiks.

Õhukaitseks relvastuvad kõikide riikide mereväed 90—100 mm suurtükkidega, mille mürsk 9—14 kg ja algkiirus üle 750 m/sek.

Mis puutub tangitõrjesuurtükkidesse, siis on 75 mm mürsk küllaldane kerge tangi hä-

vitamiseks (ka 47 mm mürsk), kuna aga näiteks prantsuse rasketangi 2 C. soomust ei suuda säärane mürsk läbistada. Nimetatud tangi ülesanne on toetada eelmiseid tanke, tungida sügavale vaenlase asetusse ja hävitada vaenlase patareisid. Sellise 70 tn rasketangi (sakslastel on 90 tn tank) vastu on mõjuv ainult 105 mm suurtükk, neid on aga rindel piiratud arvul ja aeglase laskekiiruse ja raskepärase käsitamise tõttu ei sobi selleks ülesandeks. 85 mm suurtükk aga, mille kaliiber on ühtlustatud võimsuse ja liikuvusega, mürsu kaal 10 kg ja algkiirus 700 m/sek., omab peaaegu 3 korda suurema läbilöögijõu kui 75 mm 1897. a. mudel. Üks säärane mürsk viib rivist välja tänapäeva ja ka tuleviku raskeima tangi. Samakaliibriline on sobiv ka õhukaitse suurtükkideks võitluseks suuremail kõrgusil.

Peab tähendama, et armeesid tuleb varustada suurtükiga, mille kaliiber lähedane 85 mm, hoolimata sellest, kuidas lahendatakse diviisi suurtüki kaliibri küsimus.

Mis puutub välisuurtükkidesse, siis on nende laskekaugus sõja ajal kasvanud 40% ja kasvab veelgi.

Kindral Challeat mainib 75 mm suur-
tükki, millest üks laseb 12 ja teine 14,5 km
kaugusele. Viimase algkiirus peab olema
tingimata suurem kui 700 m/sek. Seesugu-
sed laskekaugused on tõesti juba saavuta-
tud: P.-Ameerika Ühendriikides on juba
mõni aasta tagasi saavutatud laskekaugus
13.500—13.800 m ja Saksamaal 14.000 m.
Selle juures peab aga mainima, et seesugu-
se suure laskekauguse juures 75 mm mürsu
mõju on väike, kui ei muudeta terase oma-
dusi paremaks ja kui mürsu sisemist ehi-
tust ei muudeta. Nii näiteks sisaldab 75 mm
Schneideri (maksimaalne laskekaugus 14
km) mürsk laskmisel üle 10 km 430 gr ja
alla selle laskekauguse aga 810 gr lõhkeai-
net, seega peaaegu kahekordselt.

Peab aga peetama meeles, et suur laske-
kaugus on palju kasulikumat saavutatav
kaliibri kui algkiiruse suurendamisega.
Suurtüki kaal suureneb kaliibri suurenda-
misega ja samuti ja õige kiiresti ka algki-
iruse suurendamisega. Nii on 8 km laskekau-
gusega 75 mm suurtüki lahingukaal 1.100 kg,
kuna aga 14 km laskekauguse juures on sa-
ma kaal 1.400 kg. Selletõttu konstrueeris ka
Skoda vabrik 1926. a. 83,5 mm suurtüki, las-
kekaugusega 13,5 km.

See puhtal kujul tehniline probleem nõu-
ab igal juhul uurimist.

Kaliibri mõõdukas suurendamine ei tohi
tekitada kartust; ehkki sellega raskeneb las-
kemoonaga varustamise küsimus, tasub ka-
liibri suurendamine end kindlasti võimsu-
ses ja moraalses mõjus ja ei vähenda laske-
kiirust, kui mürsu raskus ei ületa 10 kg ja
tõstenurk 25°.

Võib ette näha, et tulevikus asendatakse
75 mm toru 85 mm toruga, mis kuulub sa-
masugusele üldisele kasutamisele, kui eel-
minegi viimases sõjas.

Uued 75 mm suurtükid, laskekaugusega
12 km, ei ületa oma paremuselt 75 mm M
1897 suurtükke niivõrd, et selleks kulutada
suuri väljaminekuid. Relvastumiseks mää-
ratud krediite on otstarbekohasem ära ka-
sutada õhukaitse- ja tangitõrjesuurtükkide
ja kergele haubitsate ning jalaväe saate-
suurtükkide valmistamiseks.

Seega tuleks jääda lähemas tulevikus pü-
sima 75 mm suurtüki M. 1897 juurde, suu-
rendades selle laskekaugust (mida võimal-
dab parem rohi) ja kõrvutada seda suurtük-
ki uue kerge 105 mm haubitsaga, milline
organisatsioon on juba ammu kasutusel
teistes sõjavägedes.

Et aga kahe kaliibri tarvituselolek divii-
si suurtükiväes tekitab raskusi, siis eesmärk,
mille poole püütakse, on suurtükk-haubits,
mis on kasutatav igal maastikul ja mida on
uuritud Saksamaal juba 50 a. tagasi, kuna
P.-Ameerika Ühendriikides on see praegu
aktuaalne küsimus. Seega ei tule aluseks
võtta mitte 75 mm suurtükk M. 1897, vaid
Creusat 85 mm ja Boforsi 90 mm suurtükk-
haubits.

Mis puutub jalaväe saatesuurtükisse, siis
peab see olema püstlaskmisega, kuna lame-
laskmisega suurtükke ei ole selleks otstar-
beks üheski sõjaväes ette nähtud. Chaco sõ-
jas andis Stokes miinipilduja, mille laske-
kaugus 3000 m, häid tagajärgi.

Tangid võitluses tankidega.

(M. Oljanskii: Boi tankov s tankami, Mehh. i Mot. RKKA nr. 9, 1935).

Üheks komplitseeritumaks lahingtegevus-
seks tangiüksustele on võitlus vastase tanki-
dega.

Kui tankide teiste lahingulise kasutamise
viiside alal võib osaliselt ära kasutada Maa-
ilmasõja vastavaid lahingulisi kogemusi, siis
tankide võitluse teostamise alal tankide vastu
meie ei oma mingisuguseid andmeid. Seepä-
rast küsimust tuleb lahendada toetudes erand-
itult vaid rahuaja õpistele ja teoreetilistele
kaalutlustele. Sellest tingitult ka mitmesu-
guste vaadete olemasolu ja mitteküllaldane
selgus kõnesolevas küsimuses. Käesolevas
artiklis püüan esile tuua kokkuvõtte meie

õpistest ja anda vastust mõningatele küsi-
mustele sellel alal.

Tank on lahingumasin, milles ke-
hastub tule- ja löögijõud, soomus-
kate, suur liikuvus ja läbimine-
vus.

Tank surub maha ja hävitab vastast tu-
lega ja otsese löögiga (taranniline
löökk).

Evides oma ees vastase tema tankide näol,
milliste abinõudega tuleb ja on võimalik neid
hävitada?

Kas on otstarbekohane või mitte kasutada
vastase tankide vastu otsest lööki (taranniline

tegevus)? Loomulikult mitte. Sellised tarannilised tegevused, mitte andes vajalist efekti, on võrdselt ohtlikud nii atakeeritavale kui atakeerijale. Näib, et tarannilised tegevused tankide vastu on vaid üksikud erandlikud juhud ja seepärast ei tule neid arvestada. Jääb järele üks abinõu vastutegevuseks tankide vastu — tuli. Järelikult võitlus tankide vastu seisab oma tulejõu osavas kasutamises.

Tangiülemate õppustel sageli viimased võtavad vastase tankide ilmumisel otsuse — „atakeerin tanke“, kusjuures nad ise ei suuda seda mõistet „atakeerin“ küllaselt selgelt käsitleda. See mõiste sisaldab liikumist ja tuld, nõudes sealjuures liikumist kuni vahetu kokkupuutumiseni. Mida annab selline liikumine võitluses vastase tankidega?

Loobudes taranniliste tegevuste kasutamisest tankide vastu, mida annab siis eelmainitud liikumine tule tegevuse seisukohalt? Selge on, et tuli paigalt on kaugelt mõjuvam liikuvate märkide pihta, kui tuli liikuvalt tangilt. Samuti on selge, et lähenemine 5–10 m peale ei anna mingisuguseid paremusi tule tegevuse seisukohalt võrreldes tule tegevusega mõjuvalt laskekauguselt. Samal ajal aga kasvab oht tabada oma tanke ja ühtlasi kaob võimalus tule juhtimiseks.

Näib, et ei ole otstarbekohane liikuda kuni vahetu läheduseni; järelikult „ataak“ vastase tankidele on vaid „tule atak“.

Lähtudes sellest on tähtsamaks tegevuseks kohtamisel vastase tankidega:

- asetada oma tangid paremasse olukorda mõjuva tule andmise seisukohalt;
- ahvatleda vastase tangid seisukorda, mis võimaldab neid paremini tulistada;
- maksimaalselt tagada katkematu tulejuhtimist.

Kõigi nende ülesannete täitmiseks omab suurima tähtsuse õigeaegne vastase tankide ja maastiku luure.

Kasutades õhu ja maapealseid luurevahendeid, tangiüksuse ülem peab hankima järgmisi andmeid:

- vastase tangiüksuste kaugus;
- nende arvuline koosseis;
- masinate tüübid ja nende relvastus;
- liikumise suund.

Arvestades aega, liikumiskiirust ja määrates kaardi järele rajoonid, kus on tegelikult ette näha kohtamist vastase tankidega, vanem tangiüksuse ülem märgib ära nende vastuvõtmiseks paremad maastiku jooned ja toimetab nende luuret. Mitte vähem tähtis ei ole oma tankide olemasolu ja liikumise määramine. Kuna üldse suure arvu tankide olemasolu katmine, ilma tugeva kaitseta õhust on võrdlemisi raske, eriti kui tuleb liikuda

päeval, siis tuleb selleks tingimata kasutada petteliikumisi, et desorienteerida vastast. Ka on soovitatav seileks suunata väiksemaid kolonne vale suunas. Öösel nad pöörduvad oma õigele suunale; samuti on soovitatav kasutada suitsukatete tegemist valesuundade katmiseks, vale teadete levitamist kohalikkude elanikkude kaudu, läbirääkimiste pidamist valesuundadel jne.

Maastiku jooned kohtamiseks vastase tankidega tuleb valida sellised, millised moonduksid küllaldaselt oma tanke (metsa servad, põõsastik), omaksid ees tankidele ületamatuid või raskelt ületatavaid takistusi, annaksid võimalusi sügava vaatlemise toimetamiseks, võimalduksid tule andmist mõjuvatele laskekaugustele ja võimalduksid kogu tangiüksuse hargnemist ühte ešeloni. Võitluseks vastase tankidega tangiüksus tuleb jaotada kahte ossa.

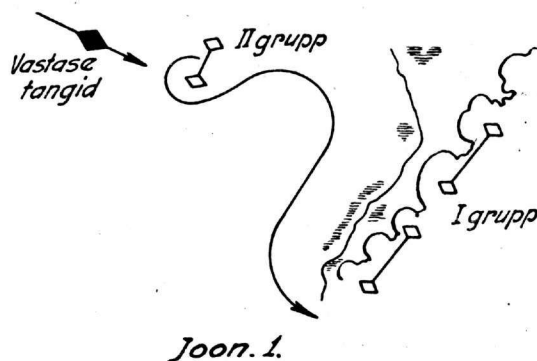
Esimene suurem osa — kuni $\frac{2}{3}$ tankidest — asub valitud tulepositsioonidele ja võtab vastase tangid vastu tulega kohalt.

Teist (kuni $\frac{1}{3}$), manööverdavat osa on otstarbekohane visata vastu vastase tankidele ülesandega, astudes nendega tulevõitluse liikumisel, alustada taandumist sellise arvestusega, et seada vastase jälitavad tangid oma tankide esimese grupi tiibtule alla.

Esimeses grupis peab olema õigeaegselt mõõdetud kõik kaugused, välja arvestatud kõik andmed laskmiseks ja tagatud tulejuhtimine, eriti märkide jaotamise osas. Väga tähtis on esimese grupi hoolas moondamine.

Tuleb võtta peaaegu reeglina, et esimese grupi tule avamine sünnib vanema tangiüksuse ülema käsul.

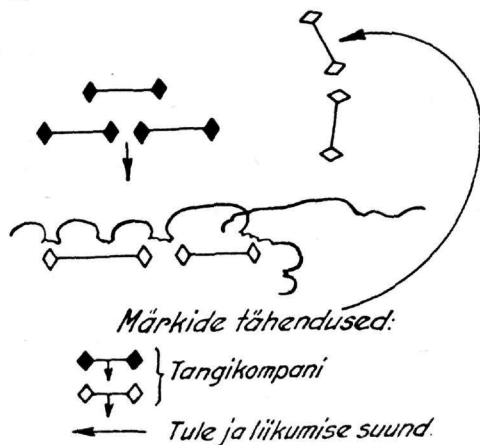
Esimese grupi tegevuse meetod peab täiel määral vastama aktiivse tangitõrje tegevuse meetoditele. Erandiks on vaid asjaolu, et kõnesoleval juhul tangitõrje tulepunktid on liikuvad ja võivad oma positsioone vahetada, asudes varem valitud tagavaraposisioonidele, samuti asjaolu, et lõpliku edu nad realiseerivad liikumisega vastase peale tema tankide meeskonna hävitamiseks ja vangistamiseks (joonis 1).

Joon. 1.

On võimalik ka teine tegevuse variant.

Jaotades oma tangid kahte, arvuliselt umbes võrdsesse gruppi, võtta vastu paigalseisva grupiga vastase lähenevad tangid ja manööverdava grupiga tiivalt või seljatagant püüda tulega hävitada vastase tangid, mis hargnesid võitluseks esimese grupiga (joonis 2).

Joon. 2.

Kuid see variant on vähem otstarbekohane, sest manööverdava grupi tegevuse varjamine on palju raskem, teiseks on juhitud tule andmise korraldamine teises grupis seotud terve rea raskustega.

Peale selle vastase tangid loomulikult otsivad esimese grupi tiiba ja võivad ära liikuda manööverdava grupi ettenähtud tulelöögi alt.

Kuid nii ühel kui teisel juhul kogu manööver toimub vaid parima maastiku joone oma alla võtmiseks tulelöögi andmise eesmärgil.

Seda lahingut võib iseloomustada järgmiselt: see pool, kes esimesena hästi organiseeritud ja juhitud tulega kohtab vastase tanke, omab kõik šansid eduks.

Meie vaatlesime siin tankide isoleeritud tegevusi tankide vastu. Kuid päris selge on, et tuleb täiel määral ära kasutada kõik võimalused koostööks teiste väeliikidega edu tagamiseks. Esimeses järjekorras otsustavat osa võib avaldada lennuvägi, kes oma ettevalmistava löögiga vastase tankide vastu ajab segamini nende lahingukorrad, raskendab tulejuhtimise organiseerimist ja tekitab tegelikke kaotusi.

Inseneriväeliste ja keemiliste vahendite õige kasutamine võib kanaliseerida ja viia vastase tangid meile soodsale suunale.

Suurtükivägi, kõvendades paigalseisvat gruppi, annab võimalusi hävitada vastase tanke lühema aja jooksul.

Kõik eeltoodu käsitleb juhtu, kui vastase tangid on õigeaegselt avastatud ja aeg võimaldab ette valmistada nende vastuvõtmiseks. Ei ole aga võimatu, et mõnikord osava moondamise tõttu pole võimalik vastase tanke õigeaegselt avastada ja tekib ootamatu kokkupõrge vastase tankidega.

Näib, et ka sel juhul, arvestades, et tuli kohapealt liikuvate märkide vastu on palju mõjuvam kui tuli liikumiselt paigalseisva märgi pihta, on ikkagi otstarbekohasem peatuma jääda ja kohapealt tulistada atakeerivaid vastase tanke selle asemel, et jätkata liikumist. Võimaluse korral on soovitatav peatus teha moondatud, kinnisel maastiku joonel, kuid kui sellist ei ole — mitte kartata peatuda ka lahtisel maastiku joonel, pidades silmas seda et oluline on see, kumb annab mõjuvamat tuld. On loomulik, et kui tuli paigalt andis tulemusi ja vastase tangid alustasid tagasiõmbumist, siis tuleb alustada kohe nende jälitamist tulega ja liikumisega. Selline tegevusviis vastase tankide vastu üheaegselt seab üles vajaduse organiseerida täpset luuret vastase tankide jälitamisel, et mitte ise sattuda vastase ettevalmistatud tule lõksu.

Väekoondiste moto-mehhaniseeritud luureosa koosseis, kasutamine, teotsemine.

„Przeglad Wojskovo Technicky“, juuli 1935.

Suurte väekoondiste moto-mehhaniseeritud luureosade organisatsiooni küsimus on olnud tänini ainult uurimisküsimuseks kõikide riikide armeedes. Jälgides vastavat erikirjandust pole märgata, et sellel alal oleks kusagil jõutud konkreetsele otsusele, mis lõplikult oleks lahendanud selle, kui lahingu tähtsama elemendi, küsimuse.

Küsimus enesest on vägagi tähtis, et huvitada kõrgemaid sõjaväe juhte, sest kiire luure vastase üle ja õigeaegsed teated viimasest — see oleks juba väärt peaaegu pool võitu.

Niisuguse küsimuse lahendamine ei saa olla ainult teoreetiliseks kaalutluseks, seda tuleb lahendada intensiivsete harjutustega

hästi organiseeritud koosseis (poolte kohtunikud, maastiku kohtunikud, valitud suunad ja arukas paigutus).

Koosseis.

Pole sugugi nõuetav, et suuremad väekoondised oma koosseisus omaksid motomehhaniseeritud luureosa, kuid siiski on tarvilik, et nendel oleks niipalju motomehh. vahendeid, et suudaksid nõude korral igal viivul moodustada tarviliku luureosa.

Luureosa koosseis oleneb ikkagi ainult sellest, missugune on ülesanne, maastiku tingimused, soomusmasinate ja teiste motoriseeritud vahendite liik.

Põhitingimused, millele peaks vastama moto-mehh. luureosa, peavad olema:

1. Tarvilik varustus ja lahinguvahendid peavad talle kindlustama hea paenduvuse ja liiklemise ning täieliku rippumatuse tehnilisel ja taktikalisel alal. Tuleb võtta põhinõudeks, et moto-mehh. luureosa kasutamine algab siis, kui väekoondise ülemal on tarvis teostada taktikalist luuret. Siis peab moto-mehh. luureosa organiseeritud olema niisugusena, et ta suudaks ennast diviisi peajõududest lahti tõmmata kuni 50 km kaugusele ja et ta oleks võimeline lööma lahingut kuni saadud tarvilikud andmed ning teated.

2. Hästi valitud juhid, täielikult väljaõpetatud meeskond ja korralikult töötav side.

Esimesele nõudele vastav koosseis peab olema: ülem ja adjutant; 1 sõiduauto, 1 kergesoomusauto, 1 mootorratas.

Ülema meeskond: 3 sideallohvitseri, 3 mootorratast; sideosa 3 raadiojaamaga 3-el mootorrattal või autol; sidepatrull kuulamisjaamadega ja valgustussignaliseerimise vahenditega 2—1 mootorrattal; mootorratturite rühm luureks ja katteks; rühm teede soomusautosid luureks teedel; kompani luuretanke luureks ja manööverdamiseks maastikul; motoriseeritud rk rühm soomusmasinate edu kindlustamiseks; rühm kergeid tanke lahingu vahendiks; 3 rakendit kergest suurtükiväge võitluseks vastase soomusosadega ja soomusevastase osadega ja luureosa toetuseks lahingus; g-luure ja jagu pionere autodel purustamistöõdeks ja teede kordaseadmiseks.

Kasutamine.

Moto-mehhaniseeritud luureosa ülesanded:

1. luure väekoondise ülema kasuks;

2. teatud tähtsusega maastiku punktide vallutamine, mis kindlustaksid peajõudude hargnemist, ja vastu võtta kohtamislahing;
3. katteosana väekoondise ülema juures;
4. väekoondise tiibade kate;
5. iseseisev jälitamine;
6. vastase elavjõudude takistamine;
7. kaitsel — vastase peajõudude suuna kindlaksmääramine.

Teotsemine.

L u u r e.

Moto-mehh. luureosa, kasutades maastiku tingimusi, võib saada ülesande luurata väekoondise teotsemise rajooni ja suunda.

Ta täidab ülesande lahinguga ja luurega, tungides vastase grupeerimise sügavusse oma terve jõuga kohal, kus ta julgeolek kõige nõrgem.

Et niisugused teotsemised on iseseisvad ja kaugel oma peajõududest, siis tuleb neid teostada kiirelt ja hoiduda kestvast lahingust, mis võimaldaks vastase ülijõududel luureosa hävitamist.

Luureosa peab leidma vastase, temast jõudma ette nende rajoonide vallutamises, mis vallutamiseks ette määratud või mis kasulikud enese teotsemisel; kindlaks teha vastase jõud, nende liigid, asendus ja kavatsus, määrata kindlaks peajõudude ja tiibade teotsemise suund. Peale vastase kavatsuste kindlaksmääramist on luureosa ülesandeks määrata kindlaks maastiku tingimused oma peajõudude hargnemise soodsamateks tingimusteks, oma soomusosade teotsemise paremad teotsemise tingimused, määrata kindlaks vastase soomusosade võimalikud teotsemise rajoonid ja lõpuks ka teede ja sildade seisukord.

Luureosa teotsemise kiirus murdmaastikul olgu 12 km/t.

Moto-mehh. luureosa teotsemise viise ei saa suruda kindlatesse raamidesse. Iga ülesande täitmine võib olla isesugune, seda igakord kirjutavad ette ta koosseis, ülesanne, maastik, ööpäeva aeg, atmosfääri tingimused, vastase asend ja ülalpidamine. Kõikide juhtide energia ja algatusvõime, kiire orienteerumine muutuvates olukordades, oskus hinnata olukorda ja asuda tabavale seisukohale — need omadused annavad luureosale domineeriva tähtsuse.

Moto-mehh. luureosale koostöö kindlustamine lenduriga peab saama muutmatuks põhimõtteks.

Lendurilt saadud teatised vastase olukorrast ja ta liiklemisest võimaldavad luureosa ülemale vabama teotsemise ja selle tempo, lenduri abil saab kiiremini kätte tarvilikud andmed ka väekoondise ülem.

Luureosa grupeerimine luurel oleks järgmine:

Liikumise peasuunas kuni 5 km saadetakse ette soomusautode ja luuretankide liiklevad patrullid, kõrvalteedele — mootorrattur-patrullid; nende ülesandeks on võitlusse mitte astuda, vaid ainult kindlaks määrata, kus asub vastane, missuguste jõududega ja mis ta teeb.

Peajõud liiguvad kolonnis, julgestatult luuretankide patrullidest. Kui hädavajalik, saadetakse ohtlikus külgsuunas välja tugevad luuretanki piilkonnad; peasuunas, kui tarvilik vallutada tähtsad maastiku punktid kuni 10 km kaugusele, saadetakse eelosa kõvendatult jalaväega.

Tugevamate piilkondade väljasaatmine kaugematele distantsidele eelosade kujul ei ole soovitatav, sest niisugune piilkond vähemalt rühma soomusmasinate näol tuleks kõvendada jalaväega. See kutsuks esile jõudude killustamise, raskendaks varustamist ja masinate parandamist, vähendaks töö ja liikuvuse tempot, piilkondade võitlusse astumine kutsuks esile nähte, et moto-mehh. luureosal tuleks jõududest puudus võitlusse astumisel vastasega. Kui moot-mehh. luureosa niimoodi teotseks, siis kalduks ta kõrvale oma peaülesandest, s. o. ta ei saaks kiirelt koondada tarvilikke jõude sellesse punkti, kus kohasem läbi tungida vastase peajõudude sisemusse.

Luureosa peajõudude rännakkord oleks järgmine:

- ülem meeskonnaga,
- luuretankide kompani voorita,
- kerged tangid, jalaväe kompani ilma ühe jaota,
- motoriseeritud suurtükivägi,
- pionerid ja g-patrull,
- voorid,
- jalaväe kompani.

Sidet piilkondade ja peajõudude vahel peetakse mootorratastega, valgustussignaalidega (raketid) ja mõnedel juhtumitel raadioga; luureosa ja väekoondise ülema vahel — raadioga, lennukiga ja mootorliiklemisvahendiga; lenduriga — raadioga, linadega ja valgustussignaalidega.

Luureosa lahinguline löök peab teostuma äkitselt terve jõuga. Peale läbimurret vastase eelosadest peab katsuma tungida ta grupeerimise sügavusse.

Luuretanke tuleb põhimõttelikult kasutada tiibade otsimiseks ja löögiks külgedele; kergeid tanke ja soomusautosid — löögiks rindest ja tee tõkestamiseks jalaväele; jalaväge — soomusosade edu kasutamiseks (vallutatud maastiku puhastamine ja soomusosadele ligipääsematu punktide vallutamine, vallutatud rajoonide kindlustamine ja hoidmine); motoriseeritud suurtükiväge — võitlusse soomusosadega ja soomuse vastase vahenditega; 1—2 soomusautot ja mootorratturite rühma — vooride kaitseks.

Peale ülesande täitmist tuleb pidada vastasega pidevat kontakti, luurates ta järgnevaid liikumisi kuni peajõudude päralejõudumiseni.

Vastase üleolevate jõudude pealesurumisel takistada nende liikumist soomusosade manööverdamisega.

Kohtamislahing.

Sissejuhataval teotsemisel on moto-mehh. luureosa ülesandeks luuramine, niisama kohase rajooni vallutamine ja hoidmine, kus oma peajõud saaksid hargneda ja lahingut läüa.

Võitluses märgitud rajooni pärast jalavägi soomusautode kattel ja suurtükitule toetusel seob vastast rindelt; Mükliksoomusmasinad annavad löögi külgedele, püüdes kindlaks teha peajõudude suunda. Mootorratturite rühma tuleb kasutada tiibade julgestamiseks ja vooride katteks.

Vastase ülijõul või ähvarduse korral tugevalt soomusosilt, luureosa asub teotsemisele takistamiseks, kattes ennast suurtükitulega ja soomusvastaste võitlusvahenditega.

Moto-mehh. luureosa, mis teotses luureks väekoondise ülemale ja polnud kistud lahingusse, diviisi peajõudude teotsemisel põhimõtteliselt ei võta sellest osa. Sel viivul täidab luureosa väekoondise liikuva järelejõu osa, olles valmis jälitamiseks või vastulöögiks. Erijuhtumel, kui luurerajoon ei olnud kuigi laialdane, kui masinad ja meeskond pole liigselt väsinud kestvast teotsemisest, võib väekoondise ülem kasutada teda kas tervikuna või osaliselt tiibade katteks, teotsemiseks vastase tiibadel ja tagalas; see kasutamise viis on kõige otsustav; lõpuks võib kasutada luureosa pealetungiks tankidega, kui on tarvilik löögi kiirus ja äkilisus.

Pealetungil vastasele, kes maastikul organiseerunud, on luureosa ülesandeks:

- vastase nende osade ümberpaiskamine, mis asuvad julgestusjoonel, soomusmasinate manöövriga piilkondade tiibadele, niisuguste vaatluspunktide vallutamine, mis võimaldavad vaatlust kaitsepositsiooni grupeerimisele, soomusmasinate edu kasutamine jalaväe poolt;
- kaitsepositsiooni sisemise joone kindlaksmääramine terve jõuga määratud ribas.

Jälitamine.

Moto-mehh. luureosa on võimeline teostama kauget jälitamist kas otse rindest või rööbiti.

Otstarbekam näib olevat jälitamine rööbiti rinnet. Luureosa ülesandeks on jõuda välja taganevate peajõududeni kohas, kus see nendele kõige ohtlikum (näit. kitsus).

Teotsemise võimaluse võtteid selles alas ei saa ette määrata, sest see oleneb maastikust, liiklemistest ja olukorrast. Võtted oleksid siin: kas lõõk terve jõuga orienteerumiseks taganevast vastasest või võimaluks teha tema organiseerimine maastikul; valmistada lõkse üksikute osadega või koos suurtüki- ja jalaväega soomusosade manöövriga.

Teotsemisel selles faasis on koostöö lenduriga hädatarvilik.

Tõkestamine.

Moto-mehh. luureosa kasutamine tõkestamiseks võib osutada vägagi kasulikuks, kuid ta moodustamist otse niisuguse ülesande täitmiseks pole alati võimalik ette kindlaks määrata.

Ülesannet võib täita luureosa kas iseseisvalt või koos peajõududelt takistamiseks määratud osadega.

Iseseisvalt teotsetes võib ta jala- ja suurtükiväe tulega sundida vastast hargnema, soomusmasinatega teostab lõõke tiibadele. Jalavägi moto-mehh. luureosas on võimeline takistama vastase liikumist püssitulega lähemate distantsideni, sest teda ei ähvarda viimasega sidumine, kuna soomusosad suudavad ta alati vastasest lahti kiskuda. Tõkestamise positsioon peab asuma alati luureosa enese teotsemise läheduses; soomusosad peavad raskendama vastase suurtükiväe järjekindlat positsioonide tülitamist ühest ja samast asukohast. Niisugune teotsemise viis ja peale seda lõksud, mida valmistavad soomusosad, sildade hävitamine, teatud rajoonide (kitsuste) mürgitamine, saavad alati vastast tülitama,

sundides teda pikaldasemale liikumisele korratus rivistuses.

Juhtumil, kui vastane on varustatud rikkalikult soomusosadega, moto-mehhaniseeritud luureosa eraldamine iseseisvaks teotsemiseks ei või pidada paika, ta võib sattuda täielikule hävinemisele.

Koos töötades peajõududega astub siin tegevusse ainult niisugune soomusosa, mis võimeline võitluseks soomusosaga, ülejäänud soomusmasinad olgu juhitud elavjõudude vastu.

Kaitse.

Siin moto-mehh. luureosa tegevuse ulatus piirdub vastase peajõudude lähenemise suuna kindlaksmääramisega ja vastulöögiga kas tervikuna või üksikute elementidega.

PRANTSUSMAA.

La Revue d'Infanterie
nr. 512 — 1. mai 1935.

Prantsuse Kõrgema Sõjakooli (l'École supérieure de guerre) dekoreerimine Auleegioni ordumärgiga. Marssal Pétain dekoreerimise aktusel 06. 04. 35 esines pikema kõnega, milles näitas Prantsuse Kõrgema Sõjakooli teeneid Maailmasõjas, puudutades ühtlasi mõtteid — mida iga armee võiks saada vastava riigi Kõrgemalt Sõjakoolilt. Seepärast peatudes kõne juures pikemalt anname oma sõnadega kokkuvõetult edasi iseloomustavad mõtteavaldused Kõrgema Sõjakooli tähtsusest meieaja sõjaväes. Prantsusmaal 1870. a. sõja kaotusest ja sellega kaasaskäivast alanusest kuni võiduka Maailmasõjani, tuli Kõrgemal Sõjakoolil valitud ohvitserkonda distsiplineerida intellektuaalselt, oma õpilasi ette valmistada nii, et Kooli prestiiži tunnustaks Prantsuse armee ja selle armee sõbrad. Tema töö on kandnud vilja ja leidnud õiget hindamist kõikjal.

Ohtlik olevat, marssal Pétaini arvates, rahuaaja töös sõjalist ettevalmistust võtta kunstina, kus kõik oleneb talendist ja intuitsioonist. Selline vaade ei ole mitte üks vale, vaid ka ohtlik, sest see paneb hülgama pingutusi ja laseb ette tikkuda auahneil võhikuil. Prantsuse Kõrgema Sõjakooli rajamisel 1876. aastal võeti juhtivaks mõtteks, et juhi ettevalmistamine nõuab püsivat tööd, nõuab õpingut. Õnnetu 1870. aasta sõda andis Kõrgemale Sõjakoolile rikkalikku materjali taktika õppimiseks konkreetsetel

näidetel; sõja- ja sõjakunsti ajaloo õppimine tõsteti ausse. Kõrgem sõjakool oma esimestest sammudest peale on juhtinud tähelepanu tulele, kui lahingu tähtsaimale elemendile, Napoleoni „suure taktika“ uurimisele asuti möödunud sajandi lõpul. Sellest tingituna sündis Kõrgemas Sõjakoolis juhtimise doktriin, mis on „napoleonlik doktriin.“ Kuna sakslaste poolt oli hakatud Napoleoni uurima palju varem kui Prantsuse Kõrgemas Sõjakoolis, siis sakslaste mõtted, eriti Clausewitzi teoste kaudu, leidsid tõlgitsejaid prantslaste sõjalise mõtte juhtivate isikute näol (Gilbert, Cardot). Napoleoni õppimine sakslaste kaudu viinudki mõned arusaamisele, et lahingus on esmajärgu tähtsusega moraal, mitte tuli. Kõrgemal Sõjakoolil pikkade aastate kestel on tulnud teaduslikult selgitada, et sõjas, eriti aastaid kestvas sõjas, on moraalil küll suur tähtsus, kuid moraal ise on seal kergesti mõjustatav: juhtkonna juhtimise võimetest, relvade võimsusest, vägede oskusest relvikäsitsesta ja rahva võidutahtest. Buuri (Transvali) ja hiljem Vene-Jaapani sõda (peamiselt esimene), näitasid, et tuld lahingus ei tohi alahinnata. Kõrgem Sõjakool Maailmasõja eelaastatel tegi suuri pingutusi, et uurimustega leiutatud tõesid leiaksid armees tunnustamist. Fayolle'i poolt ennustati suurtükile mõju kasvu ja tema tarvitamist massides, Lanrezac väitis veenvalt, et kaitsja on lahingus jõu kulu mõttes soodsamais tingimuses kui kallalitungija, Foch, tunnustades sõjakunsti evolutsiooni, oma lahinguis ja teostes näitas, et sõja üldised seadused (printsüübid) on muutumatud. 1914—1918. a. sõda näitas, et Prantsuse väejuhid käisid Napoleoni järgedes: materjali ja tehnika täielik kasutamine, jõudude kokkuvõtteid kaitsel, jõudude ja abinõude koondamine pealetungil, manööver, ootamatus, vastase väljakurnamine, ähvardus vastase kommunikatsioonidele. Kuid kõik ei sündinud siin kuivade šabloonide põhjal. Arvestati kõike, mis oli andnud Napoleonile järgnev sajand, seega ka Kõrgem Sõjakool. Prantsuse armees sõja algul (1914. a.) pääses esile ka palju sellist, mis ei olnud kokkukõlas Kõrgema Sõjakooli doktriiniga, kuid selle kooli teeneks jääb, et ta oli ette valmistanud hulga kõrge sõjalise kultuuriga juhte, lahendus- ja otsusvõimelisi juhte, kelle paenduv intelligents oskas leida teed võidule. Nii näeme juhtkonnas K. S. haridusega kaksteistkümmend armee ko-

mandöri, liiduvägede ülemjuhataja (Foch), staabiülemaid peaaegu kõigis suuremais väekoondistes. Kokku 2. aug. 1914 andmetel oli armees 1500 K. S. ohvitseri, nendest 350 langes lahinguväljal.

Selle ülevaatega lõpetab Marssal Pétain Kõrgema Sõjakooli teenete ülevaate Maailmasõjas. Kuid sõjakunst on muutlikum kõigist kunstidest, ütleb Pétain. Tunda minevikku siin on vähe, tuleb püüda vaadata tulevikku. Kõrgem Sõjakool peab eriti püüdma näha kaugemale ette ja mineviku kogemustel ning tuleviku oletustel (kuivõrd see võimalik ühiskonna ja tehnika arengu põhjal) võtta omaks doktriin, mis suuteline lugupidamisega suhtuma sündmuse moraalseis ja intellektuaalseis faktoreis, ühtlasi oma lahendusis põhjeneda relvastuse arengule, sest relvad kõigil aegadel on valitsenud lahingu ilmet. Kuulipilduja, hiljem raskesuurtükk, veel hiljem tank ja gaasimürsk „purustasid“ taktika mõisteid. Keemilised ained, elekter (raadio), soomusmasin ja lennuk — neid tuleb uurida tulevikusõja perspektiives. Arvestades lennuki hoogsat arengut, marssal Pétain näeb selles relvas strateegia ja taktika alal suurimat revolutsioonääri, seepärast Kõrgem Sõjakool selle relvaga tutvunegu põhjalikult! Kõrgema Sõjakooli tähtsaid ülesandeid on, rõhutab veel kord marssal Pétain, kanda sõjadoktriini, mis peab olema katkestamatu ja end toitma mineviku kogemustest ning hoidma end värskena tuleviku võimaluste täpse mõistmisega. See katkestamatu looming on osa juhi loovast vaimust. Mõningates ringides olevat püütud vähendada juhi loomingut tähtsust, et rohkem esile tõsta sõdurmassi tähtsust lahingus. Selline püüd on ülekohtune mõlema poole suhtes: võit põhjened mõlema poole intsiimsemal vastastikusel usaldusel, intelligentsi ja energia ühinemisel; arvab marssal Pétain. Prantsuse Kõrgem Sõjakool, kus 60 aasta kestel on vaikselt tehtud vastutavat tööd, suutvat ka edaspidi hästi lahendada küsimused, millest oli juttu eespool.

Jalaväe aeglasest teotsemisest (Kolltn. Hurst). Autor on tähele pannud, et õppustel jalavägi teotseb liiga aeglaselt, eriti lähenemisel enne kontakti võtmist; luureelemendid teotsevad liialdatud tagasihoidlikkusega. Põhjused muuseas mainitakse: lähenemisel loobutavat liig vara teedest; hüpete kadriilliga liialdamine; liialdamine tulebaasidega; liialdamine moondamises ja maastiku kasutamises; liial-

damine tule mõju hindamises; luureosadel puudub hoog.

Artikkel on iseloomustav kui opositsiooni avaldus maksva doktriini vastu, millise elluviimisel armee mass nähtavasti kaldub äärmusse.

Prantsuse Kõrgemasse Sõjakooli sisseastumisel 1935. a. konkursskatsetel antud taktikalise ülesande üks lahendusist.

Autor hoiatab lugejaid, et temalt antud lahendus ei ole miski „muster“ lahendus, mis ülemuselt heaks kiidetud. Autor tahaks oma lahendusega välja kutsuda diskussiooni. Umbes 60 leheküljel antud ülesande lahendus kattetegevuse kohta diviisi jalaväe ülema ja jalaväe rügli juhtimisastmeis on sellel alal lahvate teoreetiliste tõekspidamiste esiletoomine.

Sidest taandumislahingus (vaidlusartikkel).

Tank Renault F.T. kasutamisest lahingus. Konkreetne näide.

Sõjakirjanduse ülevaates on toodud uudseid mõtteid Itaalia ja Inglismaa sõjaajakirjadest. Itaalia jalaväe inspektor kindral Zoppi ja kolonel Visconti Prasca käsitavad jalaväe tegevust lahingus fašistlikust vaatevinklist, mis ei taha leppida pärastmaailmasõjaaegse materialistliku dogmatismiga. Itaallased ei eita materjali tähtsust lahingus, kuid panevad suuri lootusi distsipliinile, tahtele, rahva poliitilisele kasvatusel ja tema rassilisele väärtusele. Suurt tähtsust omistatakse manöövrile, mis kantud ootamatusest ja kiirusest. Kuigi ei olevat fašistlikku taktikat, kuid poliitiline süsteem annab end tunda ka taktikas nii morali kui mõistuse valdkonnas. Tehnika pääseb mõjule seal, kus ta on loodud ja kus teda on õpitud kasutama. (Nähtavasti ei ole itaallastel suuri lootusi tehnikale Abessiinia oludes. Ke.)

Inglise jalaväe pataljon reorganiseerub, suurendades kompanite arvu viiele ja andes muuseas pataljonile juurde 8 müüserit ja 8 kuulipildujat tankivastaseks võitluseks. Tankide perre on astunud uus tüüp: Vickersi keskmine tank mark IV. Andmed: kaal 9,8 tonni; pikkus 4,90 m; laius 2,08; kõrgus 2,18 m; mootor Rolls-Royce 12 tsil. 220 hobuse jõudu; meesk. — 4 meest; relvad — üks 40 mm kahur, üks 25 mm kahur ja üks klp; pöörlev torn; soomus 9—22 mm; kiirus-max. teedel 44 km/t; tegevuseraadius 160 km; muu seas ületab püstvald kuni 0,76 m kõrguseni ja olevat muudetav gaasikindlaks. Ke.—

N.-VENE.

„VOINA I REVOLJUTSIA“
mai-juuni 1935. a.

Kolm esimest kirjutist on määratud Kodu sõja lahingute käsitlemisele — „Võitlus Krasnõi Caricõni pärast“, „Vene vastulöögist edela rindel“ ja „Poola rinde läbimurre“. Järgmises artiklis V. Novickii selgitab merejõudude osa sõja algperioodil. Autor tähendab, et nüüdsel ajal sõja algperioodil ei või piirduda ainult maa- ja õhujõudude kasutamise küsimusega, vaid tuleb tingimata arvestada ka merejõudude kasutamist, seal, kus esinevad mere teatrid. Nende operatiivsele kasutamisele pidavat koondama erilise tähelepanu. See küsimus vajavat edaspidi suuremat ja tähelepanelikumat läbitöötamist, kuna käesolev artikkel olevat vaid annud mõningad märked küsimusest.

Järgmises kirjutises selgitatakse skemaatiliselt armeede tagalate manöövrit. Tagala baasi üleviimist käsitletakse kahel juhul: 1) kui on olemas baasi varu ja 2) kui see puudub. Peale selle selgitatakse ümberbaseerumist uuele kommunikatsioonile; tagala manööverdamist, kui vaenlase õhuvägi aktiivselt tungib kallale raudtee rajoonile, kui vägedele antakse uued lahinguülesanded jne. Edasi saksa andmeil koostatud artiklis valgustatakse kaasaegse ratsaväe osa seoses armee motoriseerimise ja mehaniseerimisega. Saksamaal esinevat selles küsimuses kaks voolu: ühed kinnitavad, et ratsavägi peab loovutama oma koha moto-mehhkoondistele, teised jälle kaitsevad tema osa tuleviku sõjas; ratsaväe kasuks kõnelevat maastik, aastaajad, ööpäevajad, ilmastik jne. Saksa armees ei võivat leida enam aset tülküsimus, kas ratsaväel olla või mitte olla? Või jälle küsimus — motomehh. või ratsavägi. Vaidlus käib nüüd vaid selle üle, kellele anda tulevikusõjas eesõigus-tatud seisukoht. Ratsaväe tuline vastane kol. Imanuel vastab sellele järgmiselt: „Motomehh-osadele raskelt läbipääseval maastikul hobune mängib veel tähtsat osa.“ Seega on ratsavägi tulevikusõjas leidnud tunnustamist ja Saksa armees isegi suurendatavat ratsaväge ning samal ajal loodavat motomehh. koondisi. Edasi valgustatakse ratsaväe organisiooni, tema kasutamist ja koostööd motomehh. osdega. Järgmises artiklis on toodud läbimurde opertsioonid poola vaadete järgi. Autor tähendab, et tänapäeval poola armeel ei olevat veel tegelikult kujunenud välja oma operatiivseid tõekspidamisi.

Mis puutub taktikasse, siis see küsimus olevat lahendatud Poolas juba lõplikult. Poo-

la vaate järgi tulevikusõda olevat manööver-
sõda, mitte positsioonisõda. Kindlustatud po-
sitsioonist läbimurdmine esinevat harva, mil-
lele järgnevat jälle manööver. Et murda lä-
bi, peab olema tugev ühes kohas, et sisse
murdes teotseda vastase tiivale.

Lõpuartiklis valgustatakse kaunis põhjali-
kult poola armee motomehhaniseerimist, tuues
ära ka mõningaid põhimõtteid moto-mehh.
osade tegevusest ja eriti tankide kasutamisest
lahingus.

Kriitika ja bibliograafia.

L.

Kaitseväe elu.

Sakala Partisanide Pataljoni kaadri sõjaajalooline ekskursioon Valga-, Võru- ja Petserimaal 4. – 7. okt. 1935. a.

Sakala Partisanide Pataljoni kaadrikait-
seväelastele korraldati 4.–7. oktoobrini eks-
kursioon eesmärgiga — tundma õppida Va-
badussõjaaegseid Sakala partisanide lahin-
guvälju ja Valga-, Võru- ja Petserimaa
maastikku, — luua ja süvendada sõprussi-
demeid pataljoni Vabadussõjaaegsete naab-
ritega (3. ja 8. üks. jal.-pat. ja 7. jal.-rüge-
mendiga). Ühtlasi oli ette nähtud ka osavõtt
6. oktoobril Pangevitsas Sakala partisanide
lahinguväljade jäädvustamiseks püstitatud
mälestussamba avamistalitusest.

Ekskursiooni juhtis patül kol.-ltn. J.
Raud, kes kogu ekskursiooni vältel andis
väga asjalikke ja kasulikke seletusi nii vaa-
tamisväärsuste (vanade kindluste, kantside)
kuntiajaloolisest kui sõjalisest küljest, samuti
maastiku iseäraldusest ja sõjalisest
lähtsusest.

Ekskursioon teostus suurel omnibusel ja
sellest võtsid osa ohvitserid ja allohvitserid,
kokku 32 inimest. Nende hulgas pataljoni
ohv.-kogu juures oleva reservohv. sektsiooni
esindajatena 3 res.-ohvitseri.

4. oktoobril kell 0845 kogunesid ekskur-
sioonist osavõtjad Sakala part. pataljoni
(ühtlasi garnisoni) kasiino juurde, kust sõi-
deti üle Loodi-Paistu-Pahuvvere-Helme-Tõr-
va-Valga-Sangaste-Võrusse.

Esimene 5-minutiline peatus oli kell
1000 Vanamõisas, siin vaadati kohti, kust
Viljandi kaitsepataljoni, pärastine ja praeg-
une Sakala Partisanide Pataljoni 1. rood
ltn. Hollandi juhtimisel 17. jaanuaril 1919. a.
asus Leebiku mõisa sihis teele. Tuuri talu
kohalt liikus abiks 2. rooduga ltn. Klemmer.
Ühiselt vallutati Leebiku mõis 18. jaanuaril
kell 0100.

Järgmine peatus oli Helme kantsides,
kus kol.-ltn. J. Raud pooltunnilises ette-
kandes andis huvitava ülevaate Helme aja-

loolisest arengust ja Sakala partisanide te-
gevusest Helme-Leebiku-Tõrva vallutamise-
sel jaanuaris 1919. a.

Pärast mitmeid julgeid retki ja lahin-
guid jaanuarikuu esimesel poolel Kärstnas-
se, Leebikusse, Pikasillale ja Puka jaama
algasid vihased lahingud vastasega Helme
kantside ja mõisa vallutamiseks. Helme
kantsid ja mõis moodustasid vastasele oma
loodusliku asendi tõttu tugeva kindluse,
mida oli raske vallutada. Seepärast arene-
sid siin ägedad lahingud 19., 21. ja 22. jaanuaril,
kus isegi tormijooksuga vallutati
kõrged kantsid.

Tõrvas peatus ekskursioon pool tundi,
selle aja jooksul käidi tutvumas linna vaa-
tamisväärsustega. Tõrvast sõideti edasi
Valka, kus oli ette nähtud lõuna.

Valgas võttis sakalasi vastu Valga kait-
seringkonna ülem kol. F. Pinka ja 3. üks.
jal.-pataljoni kaader eesotsas oma ülema
major Häelmäga. Valgas vaadati 3. üks.
jal.-pat. lasketiiri, kasarmuid, varaaitsid,
kuhu alles eelmisel päeval oli üle kolitud
vanadest ruumidest. Üldiselt on kasarmud
ruumikad ja jätavad väga hea mulje. Lõu-
nalauas vesteldi ja vahetati mõtteid noorte
väljaõppe jne. küsimustes vanade kaaste-
ni-jatega, sest 3. üks. jal.-pataljon kuulus üle
4 aasta Sakala rügemendi koosseisu. Sel-
lest ajast on veel mõlemates väeosades vanu
kaasteenijaid ja mälestusi endisest koos-
tööst. Partisane seavad 3. üks. jal.-pat. ka
Vabadussõjaaegsed sidemed, kus võideldi
käsikäes jaanuari kuul 1919. a. Viljandimaa
ja Valgamaa puhastamisel vaenlasest. Koos-
viibimisel värskendati vanu ja kinnitati
ning sõlmiti uusi sõprussidemeid kahe
naabri vahel. Vastuvõtt oli soe ja sü-
damlik.

Kell 1600 väljuti Valgast, et jõuda õhtuks Võrru, kus oli ette nähtud ka ööbimine. Sangaste mõisa juures oli 20-min. peatus mõisa ja selle ümbrusega tutvumiseks. Urveste juures peatus ekskursion, kus kol. ltn. J. Raud andis ülevaate maastikust ja selle iseäradustest. Võrusse jõuti kell 1850. Siin said sakalased üllatavalt sooja vastuvõtu osalisteks 8. üks. jal.-pat. ülema kol. ltn. Tuuling'i kui ka kogu kaadri poolt. Ohvitseride- ja üleajateenijatekogud olid korraldanud rikkaliku õhtusöögi ja hoolitsenud öökorterite eest. Ka 8. Üks. Jal.-pat. koos Sakala partisanidega võitlesid Vabadussõjas Võru kaitseks märtsikuu jooksul 1919. a. Rõhutati üksteise tundmaõppimise tähtsust ja eriti Vabadussõja ajal koosvõidelnud väeosade vahelist sõprusidemet kōvendamise vajadust. Mõnetunnilises elavas vestluses sõlmiti omavahelisi sõprusidemeid. Kasutanud 8. Üks. Jal.-pat. üllahket külalislahkust ja ööbinud öö Võrus, jätkati järgmisel päeval, 5. oktoobril kell 0740 sõitu Haanja-Munamäele.

Partisanide tegevusest Haanja rajoonis märtsis 1919. a. ja ülevaate üldisest tolleaegsest olukorrast rindel. kandis ette majoor Espre (endine Espenberg). Munamäele jõuti kell 1015. Siin takistas aga tihe udu looduslikult kaunima Võrumaa maastiku vaatlemist. Vaatamata pingutustele ulatus silmaring kõigest mõnekümne meetri kaugusele. Munamäe jalal asetseva mälestussamba juures avaldati mõne sekundilise valvel seisakuga austust 1. Ratsapolgu lahingukaaslastele. Siit sõideti edasi üle Rogosi, Misso-Pangevitsa teeristile. Missos peatus ekskursion 1. Ratsapolgu langenud kangelaste kalmude ja mälestussamba juures, avaldades ka siin neile valvel seisakuga oma lugupidamist ja austust. Munamäelt alates on kõik teeäärased külad ja kohad tihedalt seotud Sakala partisanide Vabadussõjaaegsete lahingutega, seepärast kujuneb eriti elavaks ümbruskonna maastiku vaatlemine. Mitmel pool peatus ekskursion ja jälgis suure huviga lahinguvälju ja kohti, kus nende eelkäijad Vabadussõjas löid oma kuulsusrikkaid lahinguid kodumaa vabastamiseks. Küsiti kohapealseilt elanikelt andmeid vaenlase positsioonide ja tulirelvade asukohtade üle, mida üksikud elanikud mäletasid täpselt, näidates isegi punaväe poolt näit.: Klessina küla kaitseks paigutatud rk asukohti. Kell 1220 jõuti Laura alevisse, kus kpt. P. Kangro andis kokkuvõtliku ülevaate partisanide tegevusest Laura rajoonis mais 1919. a.

26. mai õhtul said Sakala partisanid käsu koos 1. Ratsapolguga vallutada Šeremitsõ (Laura) teedesõlme. Juba järgmise päeva hommikul ühines partisanidega 1. Ratsapolk Mustišova juures, kust jätkati edasi liikumist Laura sihis. Lõuna paiku langes Laura alev lahinguta Sakala partisanide ja 1. Ratsapolgu kätte. Vaenlane oli taandunud viimaseile kaitseks soodsaile positsioonidele Tshhovo-Nikolskaja-Võrvina joonele ja avaldas siin tõsist ja visa vastupanu. Umbes kolm tundi kestnud ägeda lahingu järele selgus, et nimetatud joone läbimurre ratsameestel osutub võimatuks. Seepärast otsustati Sakala Partisanide Pataljoniga liikuda Laura alevist punaste parema tiiva taha, et ootamatu löögiga purustada vaenlase vastupanu. Takistusega jõuti Võrvina külast lõuna pool asuva metsa servale, kust partisanid algasid suurema kui kilomeetripikkuse ahelikuna lähenemist külale. Välja jõudnud metsast sattus ahelik küla kaitseks asetatud vaenlase rk ägeda tule alla. Tuli muutus iga silmapilguga hädaohtlikumaks, eriti vasakul tiival, sest seal oli maastik lage. Nii kestis vastastikune tulevahetus umbes veerand tundi. Et päästa üldist seisukorda, tormas ltn. J. Holland parema tiiva osadega (paremat tiiva kaitse vaenlane kuulide eest mäenõlvak) Võrvina külla ja löi punased külast kui ka kuulipildujate juurest põgenema. Selle ootamatu ning julge löögiga murti vaenlase kaitsejoon ja ta taandus Šelehhovo-Zabolotje joonele, kus avaldas uut vastupanu. Kuid ka siin löödi Sakala partisanide ja 1. Ratsapolgu ühise tule ja manöövriga vaenlane lõplikult taanduma Laura rajoonist. Ettekande lõppedes tutvuneti Laura ümbruskonnaga ja jälgiti maastikku, kus arenesid eelpool nimetatud lahingud. Pärast kergelt einet Laura alevis sõideti tagasi Pangevitsa postijaama kaudu Riia-Pihkva kiviteele, sealt üle V.-Irboska-Irboska jaama — Petserisse. Teel ekskursion peatus Dubrovka juures, Irboska varemetses, Eesti-Vene piiri läheduses, Irboska jaamas, Holohalnja juures ja Umkoviči rajoonis. Patül kol.-ltn. J. Raud andis väga huvitava ajaloolise ülevaate vanast Irboska kindlusest. Samuti selgitas eelpool mainitud peatuskohtadel selle maastiku tähtsust sõjalisest seisukohast. Kella 1800 jõuti Petserisse, kus oli kava kohaselt ettenähtud ööbimine ja õhtusöök. Ka siin sai sakalastele osaks väga lahke ja sõbralik vastuvõtt 7. jal.-rügemendi I pataljoni ohvitseride ja üleajateenijate poolt.

Exkursiononi kolmandal päeval, s. o.

6. oktoobril oli ette nähtud osavõtt Pangevitsasse püstitatud mälestussamba avamisest. Enne seda aga sõideti hommikul tutvuma Sakala partisanide Vabadussõjaagsete lahinguväljadega Kirova-Krantsova-Šumilova-Poddubje-Pangevitsa mõisa rajooni. Pangevitsas olid ees juba vanad partisanid. Koos sõideti lahinguväljadele, kus osavõtjad lahinguist andsid maastikul seletusi olukorrast ja tollaegsest tegevusest. Kiviteel Pangevitsa postijaama juures kpt. P. Kangro andis lühikese ülevaate Sakala partisanide tegevusest Pangevitsa rajoonis aprillis ja mais 1919. a., kuna ohv.-asetäitja T. Saarepera VR II/3, kes isiklikult võtnud osa Pangevitsa lahingutest ja retkedest vaenlase seljataha, kandis ette lahingute ja retkede üksikasjalisemat läbiviimist.

Riia-Pihkva kivitee vallutamisele, Pangevitsa rajoonis, asus tollaegne Viljandi Kaitsepataljon juba 3. aprillil 1919. a. Järgmisel päeval läks pataljonil korda välja tungida Bogomolovo ja Moglino küladesse, kivitee ääres. Vaenlase katsed meie vasakust tiivast (Šumilova) läbi murda ebaõnnestusid. Samal ajal õnnestus aga meil paremal tiival välja tungida Kašina külla. Seega lõigati kivitee selles rajoonis läbi ja vaenlasel võeti võimalus kivitee kasutamiseks Kašina piirkonnas. 5. aprillil luhtusid vaenlase uued läbimurde katsed Šumilova rajoonis. 9. aprillil vallutasid partisanid Pangevitsa postijaama ja kivitee selles piirkonnas. Pealööök (1. ja 4. rood ltn. Hollandi juh.) suunati piki kiviteed postijaama suunas, kuna abilööök (2. ja 3. rood lipn. Pärnits) — Kirovast Šumilova ja Poddubje kaudu. Suurte jõupingutustega võitlesid sakalased Pangevitsa rajoonis ligemale kaks nädalat, s. o. 22. aprillini, mil vaenlasel õnnestus vallutada kivitee uuesti. Ohv.-aset. T. Saarepera tähendas, et selle päeva lahing kujunes üheks ägedamaks lahinguks, kusjuures kriipsutab alla ja rõhutab eriti meeste kõrget moraali taandumisel, kus võideldi ja taanduti samm-sammult.

23. aprillil murdsid Sakala partisanid vaenlase rindest uuesti läbi, vallutades Pangevitsa rajooni, kuid olid sunnitud järgmisel päeval maha jätma vallutatud seisukohad ja asuma kaitsele Kirova-Krantsova-Šumilova-Poddubje joonele. Sellel joonel kestsid kaitselahingud kuu aega. 24. mail sai pataljon käsu kivitee vallutamiseks. Lahingu isiklikult kaasateinud T. Saarepera peatas pikemalt operatsiooni läbiviimise viisi ja üksikasjade juures. Pimeduse katte all hiiliti vaenlase seisukohtadest Valgejär-

ve piirkonnast läbi Riia-Pihkva kiviteele, kust vabatahtlikest koosnev löögigrupp (140 m. + 6 kk) jagunes edaspidiseks tegevuseks kaheks iseseisvaks löögiosaks ltn. J. Hollandi ja ltn. A. Rehe juhatusel. Viimane pidi kokkuleppe kohaselt alustama kallaletungi rindel asuvatele punaväeosadele (kiviteest põhja pool), siis kui ltn. J. Holland oli oma salgaga purustanud varu osad Klessina külas ja ära lõiganud rinde osade taandumise võimaluse lõuna suunas. Vaenlase telefonisti pihta antud lask alarmeeris rinde osad ja lahing läks ltn. A. Rehe grupil varem lahti kui ltn. J. Hollandi grupp oli jõudnud oma eesmärgile, s. o. Klessina külas asuvate varude hävitamisele.

Sügavale vaenlase seljataha tunginud 40-meheline löögigrupp ltn. J. Hollandi juhatusel jätkas aga oma ülesande täitmist, vaatamata sellele, et vaenlase varu osad Klessina külas olid juba korraldamas küla kaitset. Sattudes Klessina küla serval vaenlase kahe raskekuulipilduja tule alla 50 meetri kauguselt, ei kaotanud partisanid meelekindlust ja külma verd, vaid sundisid viimika vaenlase tulirelvad ja vallutasid küla.

Ettekande lõppedes kuulati suure huviga vanade partisanide-juhtide Vabadussõjaagseid isiklikke mälestusi pataljoni elustolust. Pärast lahinguväljade vaatlemist ja ettekandeid *postijaama juures siirdusid* kell 1200 kõik partisanid Pangevitsasse mälestussamba avamisele.

7. oktoobril kell 0730 alustati Petserist tagasisõitu Vastseliina-Võru-Otepää-Puka-Pikasilla-Tarvastu kaudu Viljandisse. Teel tutvuti Piusa jõe oruga ja Petseri ümbrusega. Samuti oli Koteleva ja Meremäe kõrgustikkudel, Vastseliina kantsides, Holsta ja Kasaritsa juures peatus ja maastikuga tutvumine.

8. üksiku jal.-pataljoni poolt oli Võrus korraldatud ühine lõunasööök, millest osa võttis ka Võru-Petseri kaitseringkonna ülem kol. V. Trossi (end. Sakala rügemendi ülem) ühes staabiülema kol.-ltn. J. Luukas'ega. Võrust sõideti edasi Otepäele. Lühemad peatused olid vahepeal Põlgastes, Kanepis ja Kaagveres, kus orienteeruti ja tutvuti maastikuga. Otepääl oli pooletunniline peatus selle ümbruskonnaga tutvumiseks. Sealt jätkus sõit edasi üle Puka-Pikasillale, peatusega Pikasillal. Siin vaadati 2. roodu Vabadussõjaagseid asukohti ja lahinguvälju jaanuaris 1919. a. Pikasillalt sõideti peatuseta Tarvastu kaudu Viljandisse, kuhu jõuti kell 1900.

Kogu ekskursiooni vältel oli õnneks ilm ilus, lühemaajaline hoovihm ja udu ei takistanud üldiselt maastiku vaatlemist ega vaatamisväärsustega tutvumist.

Neli päeva kestnud ekskursioon ja sõbralikult veedetud päevad olid kosutavaks vahelduseks kaadrile ta igapäevases õppetöös.

Osavõtjad said ülevaate oma väeosa Vabadussõjaaegsetest lahinguväljadest ning tutvusid Valga-Võru-Petserimaa maastikuga (vanaaegsed kindlused, kantsid, linnad).

Vastuvõtt oli igal pool soe ja südamlük, mille eest olgu siinkohal kõigile öeldud veel kord sõbralik tänu.

P. K.

Vabadussõja lahinguväljadel.

Pangevitsas avati mälestussammas
Sakala Partisanide Pataljoni lahinguväljade jäädvustamiseks.

Pühapäeval, 6. oktoobril toimus Petserimaal, Pangevitsas, Sakala Partisanide Pataljoni lahinguväljade jäädvustamiseks püstitatud mälestussamba avamine. Selleks oli kohale ilmunud 36 vana Sakala partisani, kes võidelnud Pangevitsa lahinguväljadel, praegune Sakala Partisanide Pataljoni kaader eesotsas pataljoni ülema kol.-lt. J. Rauaga, Võru-Petseri kaitseringkonna ülem kol. V. Trossi, 1. Ratsarügemendi ülem kol. Bassen-Spiller ja rüüli abi kpt. Jänes rügemendi esindusmeeskonna ning ohvitseride ja üleajateenijatekogu esindajatega, 8. üksikjalaväepataljoni ülem kol.-lt. Tuuling pataljoni kaadriga, kutsutud külalisi, Kaitseliidu Petserimaa maleva üksusi orkestriga jne. Rahvast oli rohkesti peale Pangevitsa lähema ümbruskonna Laurast, Petserist, Võrust ja mujalt. Rahva kokkutulekut soodustas omalt poolt väga ilus sügisilm. Kokkutulnuid oli 4000 inimese ümber. Pühapäeva võis nimetada „Sakala partisanide suurpäevaks“, sest kogu Petserimaa elas sel päeval nende tähe all. Juba hommiku vara hakkasid omnibused ja autod Pangevitsasse kokku tooma rahvast kaugemalt ja lähemalt, eesotsas päevakangelaste Sakala partisanidega. Suur hulk setudest kandis rahvariideid. Pangevitsa mõisa ja selle ümbruskonna hooned olid ehitud lippudega. Mälestussammas on püstitatud Petseri Vasteliina, Pangevitsa postijaama ja Ogarevo teelahkmele, Pangevitsa ühispanga juures.

Kell 1245 ilmus kohale kindral Jonson Riigivanema ja Kaitseväge Ülemjuhataja esindajana. Tema tervitas rivistunud kaitseliidu aukompanit, vanu partisane ja teisi esindusmeeskondi.

Aktuse avas Sakala Partisanide Pataljoni ülem kol.-lt. J. Raud lühikese ülevaatega partisanide tegevusest Pangevitsa rajoonis. Ta märkis, et siin kahe kuu jooksul peetud lahinguis kaotasid partisanid surnu-

tena ja haavatutena 6 ohv. ja 93 sõdurit. Siin peegeldus selgelt Sakala partisanide üksmeel, julgus ja võidutahe. Soovis, et Vabadussõjaaegne vapper vaim jääks püsima ja kauduks edasi tulevastele põlvetele. Avatav mälestusmärk aga tähistagu selles

Kindralmajor G. Jonson ühes saatjatega möödumas Kaitseliidu aukompanist 06. 10. 35.

rajoonis kuulsusrikkaid Sakala partisanide heitlusi Vabadussõjas ja olgu noorsoole eeskuju ja jõu allikaks riigikaitse töös. Peale avasõna kindral Jonson pöördus kõnega vanade partisanide ja rahva poole, tähendades oma kõnes, et sõjaline võit ja kaotus määravad ajaloos aastasadeks rahvaste saatuse. Ka eesti rahvale olid tema sõjalised kaotused raskelt maksma läinud. Tänu viisadusele oleme suutnud vastu panna. Hiilgavad võidud tegid tagasi kaotuse. Üks hiilgavamaist võitudest oli Vabadussõda. Eesti rahvas näitas, et ta ennem hukkub kui allub vaenlase tahtele. Tänu suurele elujõule suutis meie rahvas vastu panna suurearvulisele vaenlasele ja teda isegi võita. Sakala partisanid kandsid auga eestlaste nime. Partisanid võitlesid mehisealt ja panid toime kuulsusrikkaid retki, kaotades oma ridadest kangelasi mitte üksi siin, vaid

Aukülalised samba avamisel.
Kol. J. Raud avakõnet pidamas.

*Mälestussammas
 pärast selle avamist
 Pangevitsas.*

*Pärja asetamine mä-
 lestussambale.*

ka Lätis ja Venes. Need ümbruskonna külad on niisutatud Sakala partisanide verega. See näitab kindlasti, et meie kaitsevael on usku enesesse, usku ja sõjakat meelt, mida on tarvis kui kodumaa kutsub ükskõik mis-suguse vaenlase vastu, ükskõik kust ta ka ei tuleks. Julgus ja sõjaline vaim on alus, mis kindlustab rahva tuleviku. Lõpetades oma kõnet, rõhutas — Pangevitsa mees, paljasta pea ja tea, et siin võitlesid Sakala partisanid su vabaduse eest! Olgu see sammas teenäitajaks kõigile rahvuslikult mõtlejaile. Ergutagu vägitegudele selleks, et Eesti riik jääks püsima igaveseks oma rahvuslikes piires. Nende sõnade järele langes kätte mälestussambalt. Seejärele lauldi orkestri saatel hünni. Mälestussammas, mis avanes kokkutulnute silmadele, on kodumaa pruunikashallist graniidist, mis kujutab kolmetahkset sammast asetatuna astmel seisvale soklile. Samba esiküljel on kujutatud kivisse reljeefselt raiutuna vabadusrist ja natuke allpool sõnad: „Siin võitlesid ja võitsid Sakala partisanid 3. aprillist — 28. maini 1919. a.“, ning Sakala partisanide embleem, kuna samba kahele küljele on kujutatud kahe-teraga mõök — lahingute sümbolina. Samba kõrgus on 2,75 mtr., kaalub 250 puuda. Kavandi ja samba valmistas kujur A. Zolk.

Mälestussamba püstitas Sakala Partisanide Ühing (esimees kolonel L. Jakobsen, end. Sakala Part. Pat. ülem, praegune 1.

rüg. ülem ja abiesimees kol.-ltm. J. Raud, praegune Sakala Part. Pat. ülem) Pangevitsa kohapealsete organisatsioonide ja seltskonna kaasabil. Eriti südilt aitas kaasa Pangevitsa abikomitee eesotsas prouade ja härrade Keremi ja Hermaniga. Pangevitsa Ühispanga poolt kingiti maaala, seltskonna ühisel jõul valmistati samba alus ja ilustati plats ning selle ümbrus. Ka tulevikus jääb abikomitee hoolde samba järelevalve ja kor-rashoid.

Pärast mälestussambalt kätte langemist algas vaimulik talitus, mida pidas lutheri-usu kombe kohaselt Vastseliina õpetaja ja ap.-õigeusu järele kaks preestrit eesti ja vene keeles. Esines ka ap.-õigeusu kiriku-koor. Vaimuliku talituse lõppedes kinnitati

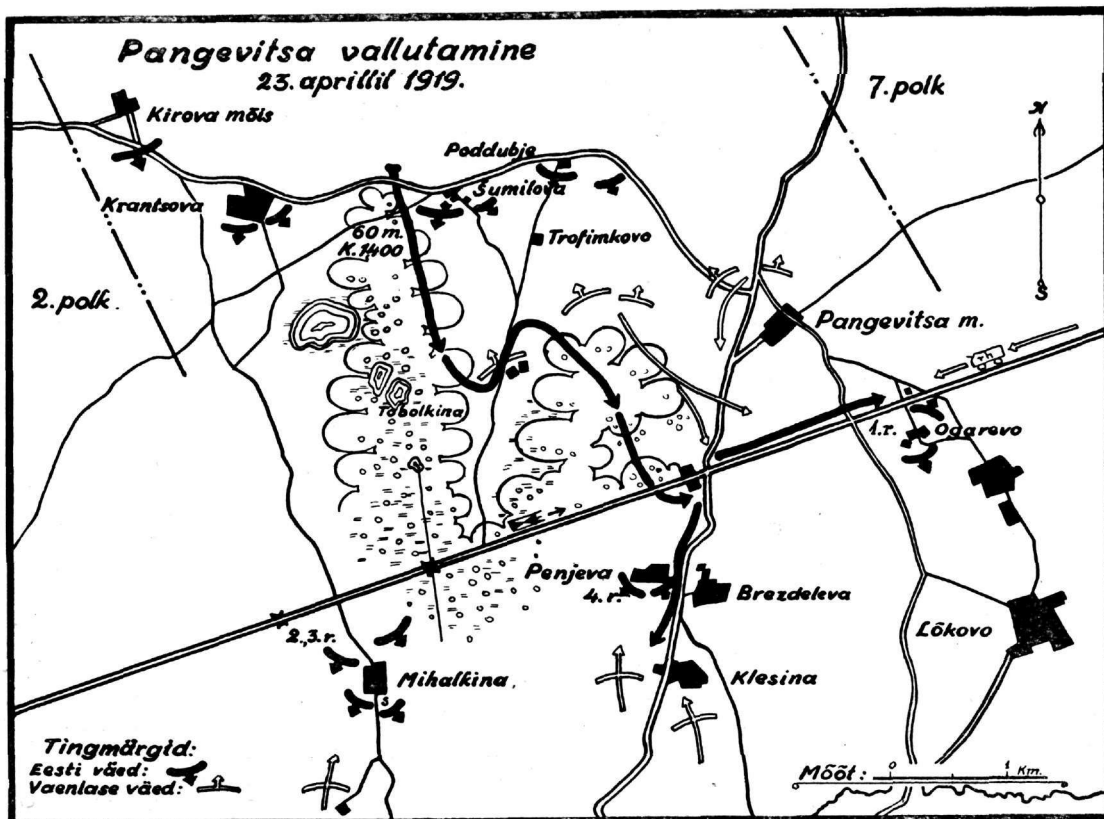
Mälestussamba õnnistamine.

vanadele partisanidele rinda kodutütarde poolt punased lilled.

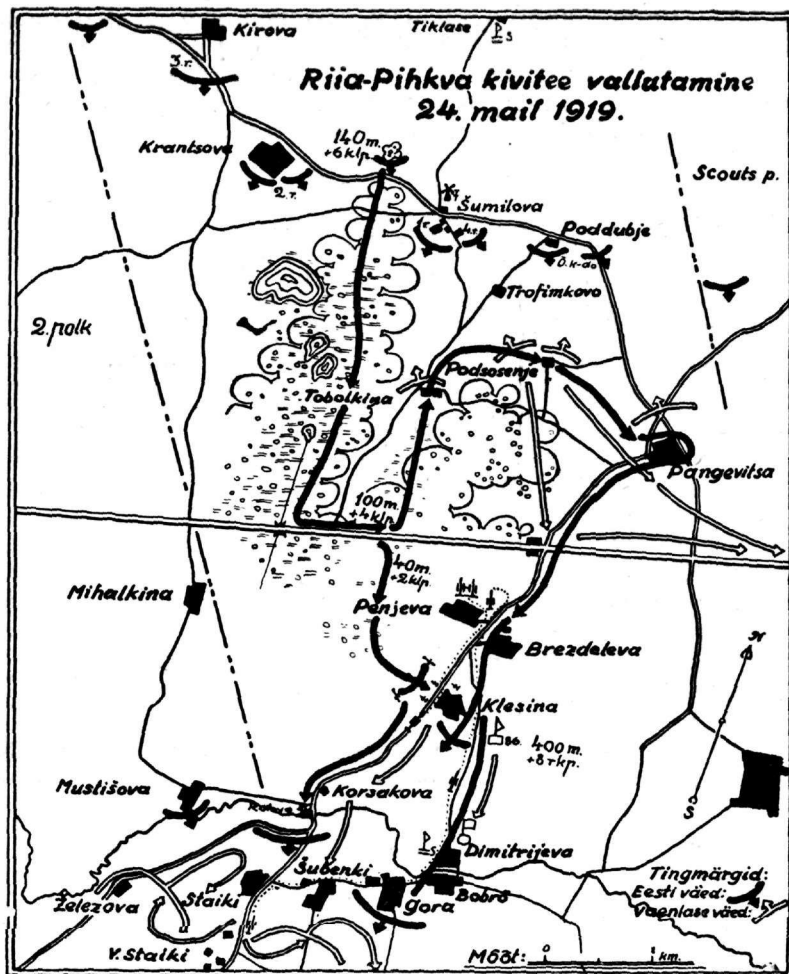
Nüüd andis Pangevitsa lahingute kangelane ohv.-asetäitja Tõnis Saarepera VR II/3 ülevaate Sakala partisanide väeosa tekkimisest ja võitlustest, eriti Riia-Pihkva kiviteel, Pangevitsa rajoonis. Jõudnud kivitee jõe-
nele algas partisanidel lahingutegevus Pangevitsa ümbruses, mis kestis 3. aprillist — 27. maini. Võitlused siin kujunesid partisanidele tõeliseks triumfiks. Siin tulid partisanid toime pealetungi retkedega, mis sagedasti ei kordu. Millistes tingimustes pataljon Vabadusõja ajal siin võitles ja milline oli partisanide võitlustaktika, selle kohta toob näite 23. aprilli olukorrast.

Punased asusid partisanide vastas kindlustatud Pangevitsa eelseil positsioonil, kus poole km pikkusel rindel oli neil üles seatud 6—8 raskekuulipildujat. Kivitee kogu ulatuses oli vaenlase valduses, see hõlbustas neil soomusauto tegevust ja ühenduse pidamist tagalaga. Ka oli postijaam ja selle ümbrus vaenlase suurtükiväe piirkonnas. Partisanide seisukohad olid Poddubje-Šumilova-Krantsova joonel. Paremalt tiival asusid 2. jal.-polgu ja vasakul — 7. jal.-polgu osad. Partisanidele anti käsk läbi

murda vaenlase seisukohtadest ja vallutada kivitee Pangevitsa postijaama rajoonis. Ülesande täitmisele asus ltn. Holland 60 meest koosneva löögigrupiga. Šumilova küla juurest liiguti kella 1400 paiku varjatult mööda soist metsa ja põõsastikku lõuna poole. Kella 1600 jõuti märkamatu metsa servani, kus avanes ilus vaade kõrgustikule, millel asus umbes pataljon punaväge ühes mitme raskekuulipildujaga, missugused tulistasid parajasti pataljoni seisukohti Šumilova rajoonis. Umbes 100 sammu kaugusest andis meie löögigrupp kogupaugu ja hüppas põõsaste ja puude tagant välja ning oli mõne sekundiga esimeste vaenlase kuulipildujate juures, veel enne, kui vaenlane sai toibuda ehmatusest. Sõjasaagina saadi 8 raskekuulipildujat, üle 100 püssi, vange ja muud varustist. Ühele osale vangidest jäeti kätte isegi püssid ja liideti löögigrupiga, kõvendades tulejõudu vaenlase enese arvel. Kaitsele asuti Ogarevo-Penjeva-Mihhalkina joonele. See on vaid üks näide paljudest seesugustest retkedest, mida vanad partisanid toime panid võitlustes vaenlase vastu. Püstitades siia lahinguväljadele mälestusmärgi vanade partisanide kindel tahe on edasi kanda kasvavale noorsoole ja tulevastele

Olukord Sakala Partisanide Pataljoni rindel 23. aprillil 1919. a.

Olukord Sakala Partisanide Pataljoni rindel 24. mail 1919. a.

põlvedele Vabadussõjas valitsenud üksmeelt, suurt isamaaarmastust ja kangelaslikku vaimu ja valmisolekut astuma võitlusse igas olukorras, kui isamaa kutsub, nagu valmis olid need 14 kooliõpilast, kes esimestena astusid Sakala Partisanide Pataljoni ja haarasid relva, et kaitsta oma kodu, vabadust, kultuuri ja ideaalisid.

Järgnes pargade panek. 2. diviisi ülema ja Võru-Petseri kaitseringkonnas asuvate väeosade poolt asetati pärja kol. V. Trossi. Edasi asetati pärja Petseri maavalitsuse esimees ja linnapea. Viljandi maavalitsuse esimees H. Lauri andis üle ümbriku rahaga, mis määratud mälestusmärgi korrashoiu kuludeks. Ta märkis kõnes, et Sakalamaa rahvas on alati oma hingega Pangevitsa väljadel ja nurmedel, kus voolas Sakalamaa poegade veri. Avaldas lootust, et noored Sakala partisanid on vanade kangelaslike väerikad järeltulijad. Res.-kapt. A. Toomingas andis üle ümbriku rahalise toetusega Sakala Partis. Pataljoni ohv.-kogu

reservohv. sektsiooni poolt. Veel asetati pärja Petseri-maa maleva ja naiskodukaitse, Võrumaa maleva, Pangevitsa Eesti Haridusselts, korporatsioon „Sakala“ konvent ja vilistlaskogu, Isamaaliidu Petseri komitee, Vilo vallav. ja 1. Ratsarügement. Ratsarügemendi pärja asetamine toimus traditsioonide kohaselt kappelmeister Niksmanni komponeeritud „Langenuile“ ettekandmisega. Talituse lõppedes oli mälestussamba alus külvatud tihedalt pargadega.

Telegraafi teel avaldasid oma austust kangelastele 3. diviisi ülem kindralmajor H. Brede, Pärnu-Viljandi kaitseringkonna ülem kol. A. Pulk, Võru-Valga kaitseringkonna ülem kolonel F. Pinka, Sakala Part. Ühingu esimees kolonel L. Jakobson, Vabadussõja Ajaloo Komitee töökomijoni juht kol.-lt. M. Kattai ja Tartu Naisselts. Kol.-lt. J. Raud ütles lõppsõna ja tänas kõiki kokkutulnuid. Piduliku talituse lõpul kell 1425 möödusid vanad partisanid, kait-

seliidu aukompani ja teised osad paraadkorras kindral Jonsonist j. t. kutsutud külalistest. Kohalikult Naiskodukaitse oli kaetud Haridusseltsi majas maitsekalt pidulaud. Koosviibimisest võtsid osa vanad partisanid koos 200 kutsutud külalisega. Koosviibimisel pidasid kõnesid kindral Jonson, kol. Raud ja vanad partisanid, kes tuletasid meelde vanu võitlusi. Öhtul oli samas korraldatud pidu, millest osavõtt oli niivõrd elav, et kõik soovijad ei mahtunud pidusaali. Kella 1800—1900 vahel lahkus juba osa vanu partisane omnibusel Petserisse, et sõita oma kodukohtadesse. Möödunud pühapäev oli partisanidele tõsiseks rõõmupäevaks, kus vanad lahingukaaslased nägid üksteist esmakordselt nii suurel arvul pärast Vabadussõda ja neid lahinguvälju, kus võideldi koos õlg-õla kõrval väga rasketes tingimustes. Vanu lahinguvälju vaadeldes ei suutnud paljudki kangelased hoiduda pisaratest, mis tahtmatult tekkisid kortsu vajunud palgeile. Nii mõjuv oli jällenägemise

moment vana lahinguväljaga. Partisanid jäid saadud muljetega väga rahule, nad nägid, et nende tööd on hinnatud mälestusmärgi püstitamisega. Kohalikkude ja ümbuskonna elanikkude rohke osavõtt sündmusest kriipsutas kujukalt alla, et nad austavad Vabadussõjaaegseid kangelasi ja nende poolt kordasaadetud vägitegusid ning

tahavad seda kangelaslikku vaimu edasi kanda tulevastele põlvedele.

Omavaheline sõbralik vestlus vanade lahingumeestega tõi neid lähemale praegusele kaadrile ja süvendas seda vaimu, mis kandis Sakala partisane Vabadussõjas võidule.

P. K.

Auto-tanki rügemendi allohvitseridekogu 10-aastane.

10 aastat tagasi 1925. a. suvel tulid divisjoni allohvitserid Männiku laagris kokku üldkoosolekuks, kus üksmeelselt otsustati asutada divisjoni juures allohvitseridekogu. Liikmeksolemine otsustati teha kõigile divisjonis teenivaile allohvitseridele sunduslikuks. Samal koosolekul valiti 5-liikmeline komisjon kogu põhikirja väljatöötamiseks, mis järgmisel üldkoosolekul mõnede muudatustega vastu võeti ja divisjoni ülema poolt kinnitati.

Vastuvõetud põhikirja alusel kogu liikmete majanduslikuks abistamiseks asutati kogu juures laenuhoiukassa, mis tegutseb edukalt vahetpidamata tänase päevani.

1927. a. Vabariigi Valitsuselt kinnitatud normaal allohvitseridekogu põhikirja mahakkamisega moodustati kogu ümber vastavalt normaali põhikirjale ja see tegutseb sellest ajast esmalt Auto-tankide divisjoni ja pärast rügemendi üleajateenijatekogu nime all.

Kogu liikmeskond jaguneb ametite järele: Motoriste, auto- ja mootorrattajuhte — 40,2%, majandusallohvitseri ja kirjutajaid — 13,8%, tangi- ja tanketijuhte — 13,8%, treialeid ja lukuseppi — 7%, relvureid ja gaasikaitseallohvitseri — 2,3% ja velskreid — 1,1%.

Kogu liikmete jaotus ametikohtade järele ei anna küllalt selget pilti nende ametialalisest oskusest. Rügemendis kui tehnilises väeosas suurem osa allohvitseridest, kes teenivad majanduslikel, rivi- või muil ametikohtadel, võivad samuti teosteda autojuhtidena, motoristidena jne., või vastupidiselt.

Hariduselt jagunevad kogu liikmed: gümnaasiumi haridusega — 3,5%, keskkooli haridusega — 4,6%, kõrgema algkooli, kaubanduse ja linnakooli haridusega — 19,5%, ning algkooli ja vähema haridusega — 72,4%.

Siin on näidatud liikmeskonna üldharidus. Kaunis suur protsent koguliikmeist

on omandanud kas kursustel või muul teel vastava oma erialale nõuetava hariduse.

Perekonnaseisult jaguneb liikmeskond: abielulisi — 73,6%, vallalisi — 23% ja lahutatuid — 3,4%.

Vanaduselt jagunevad liikmed: 25 aastasi ja nooremaid — 2,3%, 26—30 a. — 41,4%, 31—35 a. — 36,8%, 36—40 a. — 12,5%, 41—45 a. — 2,3%, 46—50 a. — 3,5% ja 50 aastasi ja vanemaid — 1,2%.

Kogu tegevust on suuremal määral takistanud asjaolu, et kaunis suur protsent kogu liikmeist teenisid teistes keskustes väljaspool Tallinna. Ainult suvel laagris avanes võimalus kogu liikmeid näha suuremal arvul koos. Isegi kogu üldkoosolekuid ei saadud selle tõttu kvoorumipiiridest puudusel pidada muul ajal kui ainult suvel laagris. Samuti tuli lükata alati suveks kogu üldised koosviibimised ja pidustused.

Teiseks mõjuvaks takistuseks kogu töös ja tegevuses oli kogu ruumide puudus. Ainult käesoleva aasta jaanuarikuus saime sellest murest kuidagi üle.

Kuid vaatamata kõikidele takistustele on kogu püüdnud jõudumööda tegutseda ja oma liikmeskonna eest hoolitseda ja võib rahuldustundega vaadata tagasi oma 10-aastasele tegevusele.

Liikmeskonna vaimse arenemise ja meelelahutuse eest on kogu püüdnud kõigiti hoolitseda. Suvel on korraldatud väljasõite kodumaa vaatamisväärtesse kohtadesse ja talvel ekskursioone teistesse väeosadesse, muuseumidesse, näitustele ja tööstuskeskustesse. Liikmete üldise ja kaitsevälise hariduse täiendamiseks on korraldatud loenguid, peetud referaate ja vaidlusõhtuid, muretsetud liikmeile odavahinnalisi pääsmeid teatreisse ja kinodesse.

Tähtsamaks ja meelejäävamaks sündmuseks kogu elus on kujunenud traditsioonilised Vabariigi ja rügemendi aastapäeva pühitsemised, mil kogu liikmed pärast õnnestunud pa-

Auto-tankirügemendi allohvitseride kogu juhatus ja revisjonikomisjon 1935. a.

Vasakult istuvad: sekretär v. a. o. A. Gustavson, abiesimees veltveebel L. Kuhl, esimees res. ohv. aset. E. Pahv ja tagavaraliige v. a. o. A. Arm. — Seisavad: Revisjonikomisjoni liikmed n. a. o. A. Odrest, res. s.-a. ametnik V. Madi ja v. a. o. E. Karjatse; majavanem n. a. o. R. Hiip.

raadi tulevad kokku ühiseks koosviimiseks. Peale selle korraldatakse kogu ruumes klubi, tee- ja meelelahutuse õhtuid, mil esineakse muusikaliste ettekannetega nii kogu liikmete kui külaliste poolt ja keerutatakse tantsu. Need õhtud on alati kogu liikmeskonna poolt leidnud elavat osavõttu.

On püütud kogu ruume mugavamaks ja kodusemaks teha, kuid lühikese aja ja piiratud ainelistel võimalustel tõttu on seda teostada suudetud ainult osaliselt. On muudetud kogu ruumesse raadio, klaver, igasugused ajaviitemängud, ajalehed ja ajakirjad.

Kogu on pidanud lähemat sidet Läti Auto-tangi rügemendi ja Poola tankide väeosade allohvitseridega. On tehtud vastastikke külaskäike ja loodud sõprussidemeid.

Tähtsamaks tegevusalaks teenistusest vabal ajal on kogul olnud aastate jooksul sport. Tegutsesid võrk-, korv- ja jalgpalli komandod, kuid peamiseks tegevusalaks oli ja on praegugi kergejõustik. Kogu liikmed on tulnud korduvalt väeosades, ja diviiside vahelistel, kv. üleriiklikel kui ka eraseltside poolt korraldatud võistlustel esikohtadele. Vaatamata sellele, et kogu liikmete vananemise tõttu sportlik tegevus näitab rauge-mise tendentsi, esinevad nüüdki veel kogu liikmed spordivõistlustel edukalt saavutades tunnustamisvääraseid tulemusi.

Kogu poolt on sportlased varustatud tarvilise varustuse ja vastavate harjutusvahenditega.

Igal aastal antakse kogu poolt parimaile sportlasile väärtuslikud auhinnad.

Spordile on seni kogu kulutanud 653,89 krooni.

Sportlikus tegevuses viimasel ajal on kogu liikmeskonna hulgas tähtsama koha omandanud laskesport. Kogu liikmeskonnast on üle 92% laskespordiühingu liikmed. Korraldatakse laskeharjutusi ja võistlusi. Igal aastal antakse kogu poolt parimaile laskureile väärtuslikud auhinnad.

Laskespordile on kogu seni kulutanud kr. 420.—.

Kogu liikmete abistamiseks majanduslikul alal omab suure tähtsuse kogu juures tegutsev laenuhoiukassa.

Laenuhoiukassa liikmeteks on sunduslikult kõik rügemendi koosseisu kuuluvad allohvitserid.

Laenuhoiukassale põhikapitali ei määrata, vaid see moodustatakse kogu liikmete osamaksudest ja hoiusummadest. Osamaksu võetakse kogu liikmeilt sunduslikult iga kuu 5% liikme põhipalgast kuni sellest koguneb osakapital, mis vastab liikme 4 kuu põhipalgale. Peale selle liige võib jätkata maksmist laenuhoiukassasse vabatahtlikult ja see summa loetakse tema hoiusummaks. Osakapitali võib omanik kätte saada ainult tegelikust kaitseväeteenistusest lahkumisel või teise väeosale üleminekul. Hoiusumma-ga võib talitada oma äranägemisel.

Igal liikmel on õigus saada laenu pärast üheaastast rügemendis teenimist osakapitali summa suurus. Kellel osakapitali vähem 2 kuu põhipalgast, võib laenu saada kahe kuu põhipalga suuruse summani kahe kogu-liikme solidaarsel vastutusel. Peale selle võib liikmeile erakorralist laenu anda kogu liikmete vastutusel kahe kuu põhipalga suuruses abiellumise, perekonnaliikme surma, tulekahju või mõne muu suurema õnnetuse puhul.

Seni on kogu kassa laenusid annud 1492 korral. Osakapitali summa on praegu kr. 12.300.—.

Osakapitalilt ja hoiusummalt makstakse protsente sama palju kui kogu saab Riigihoiukassast tähtajata hoiusummadelt.

Laenudelt võetav protsent on ühe % võrra suurem, kui Riigihoiukassa maksab jooksvatelt hoiusummadelt.

Kassa puhaskasu jaotatakse liikmete vahel proportsionaalselt vastavalt iga liikme osakapitali ja hoiusummale ja kantakse aasta lõpul liikme osakapitali juurde.

Kogu liikme tegelikust kaitseväeteenistusest lahkumisel antakse talle kogu poolt toetust ühe kuu põhipalga suuruses. Selleks on kulutatud kr. 462.80.—.

Surma läbi lahkunud liikmeid

N.a.o. Joh. EINBAUM'i	— 16.03.1926. a.	V.a.o. Gustav ENGLAS't	— 13.09.1931. a.
II j. velsker Aleks. RIIS'i	— 24.12.1929. a.	N.a.o. M. JÜRGENFELDT'i	— 13.09.1932. a.
N.a.o. Joh. VILLENTHAL'i	— 13.07.1931. a.	V.a.o. Aleks. KÜLA	— 13.03.1934. a.

mälestab 10. aastapäeva puhul
Auto-tanki rügemendi allohvitseridekogu.

Lahkunud liige loetakse kogu alaliseks külaliseks.

Surma läbi lahkunud kogu liikme matusteks kuludeks maksetakse toetust kogu summadest ühe kuu põhipalga suuruses, paigutatakse leinakuulutus ajalehte ja asetatakse kogu nimel kogu esindaja poolt pärg kalmule.

Selleks on kulutatud kr. 318.11.

Oma liikmete hariduse täiendamist kogu püüab jõudu mööda toetada, selleks neile toetust määrates.

Möödunud talvel asutati kogu juurde naisklubi. Möödunud aastal korraldas klubi ühe üldise teeõhtu ja nädalas kord klubi liikmed käisid tegemas käsitööd.

Kuid kogu loodab, et edaspidi naisklubi kujuneb temale suur toetaja ja abistaja.

Igal aastal jõulupühade ajal korraldatakse kogu liikmete lastele ka jõulupuu kingitustega.

Kogus peetakse kroonikaraamatut, kuhu kantakse kõik kogu elus ettetulevad tähtsamad sündmused.

Peale selle peetakse kogus albumit, kogu elu iseloomustavate ülesvõtete ja kogu liikmete päevapiltidega.

Nüüd, kus suurem osa liikmeid teenistuse tõttu on koondunud Tallinna ja kogul on omad ruumid, on ka kogu tegevus muutumas intensiivsemaks ja viljakamaks. Kogu tahab pidada lähemat kontakti teiste garnisoni kogudega ja eriti häid sidemeid ja sõprusvahekordi luua naabruses olevate kogudega.

Üldse on olnud kogu püüdeks liita oma liikmeid ühiseks pereks, edendada nende seas ühtmeelt, vastastikust lugupidamist ning usaldust ja on olnud abistajaks ja vahetajatiks majanduslike küsimuste lahendamisel.

5. oktoobril 1935. a. pühitses kogu oma X aastapäeva. Sel puhul korraldati liikmeile ja kutsutud külalistele Tallinna garnisoni „Sõdurite Kodus“ aktus ja pärast aktust kogu ruumes koosviibimine.

R. H.

Alampolkovnik A. Mastberg.

Kahekümne aasta eest 31. juulil 1915. a. langes Maailmasõjas Poneveži lahingus üks vanematest eesti soost ohvitseridest — August Jüri p. Mastberg. Kadunu sündis 15. jaan. 1874. a., astus sõjaväeteenistusse a. 1891 ja lõpetas Odessa junkrukooli 1895. aastal. Ta võttis osa ka Vene-Jaapani sõjast, kus sai kõhust raskelt haavata. Vahvuse eest omas ta palju aumärke: Vladimir Anna II kaelalindil, Ohvitseri Georgi rist; polkovniku aukraadini jäi kadunud teenida ainult mõni kuu. Tema põrm on maetud kodumaale Jõeleftme kalmistule.

Pildil alampolkovnik A. Mastberg alamkaptenina.

Ametlik osa.

RIIGIVANEMA KÄSUKIRI KAITSEVÄGEDELE

Nr. 17.

16. oktoobril 1935. a.

Määrán teenistuse huvides kv. esindaja Prantsusmaal ja Belgias kolonel Karl-Johann Lauritsa VR II/2 ja 3 kv. ühendatud õppeasutiste ülema abiks õppealal arvates 1. novembrist s. a. vabastades teda seniselt ametikohalt tähendatud kuupäevast arvates.

Alus: O.T.S. § 121 p. 2 ja § 135 p. 1.

K. Päts,

Peaminister,

Riigivanema ülesannetes.

J. Laidoner,

Kindralleitnant,

Kaitseväge Ülemjuhataja.

P. Lill,

Kindralmajor,

Kaitseminister.

Väljavõte

KAITSEVÄGEDE ÜLEMJUHATAJA KÄSUKIRJAST

Nr. 223.

Tallinnas, 4 oktoobril 1935. a.

(Kaitseväge staap).

§ 1.

Alltähendatud ohvitseridele on perekonnaseisuaametniku otsusega määratud uuteks perekonnanimedeks:

- vanem-leitnant Felix-Aleksander Neumann'ile merejõudude staabist — „N e e m r e”,
- leitnant Aleksander Priikman'ile 1. jalaväerügemendist — „P a r v i n g”,
- leitnant Alfred Nadel'ile 4. suurtükiväerühmituse — „A r u o j a”,
- kooliväeleitnant August Lauringson'ile (Laurisson'ile) 4. suurtükiväerühmituse — „L a u r i m a a”

Õiendus: Lj. nr. 4.

§ 2.

Noorem-leitnant Aleksander-Eduard Kuuse'le 1. jalaväerügemendist on perekonnaseisuaametniku otsusega määratud uueks eesnimeliseks „Avo”.

Õiendus: Lj. nr. 4.

Sport kaitseväes.

Sport K. Ü. Õppeasutistes.

16. ja 17. septembril toimusid K. Ü. Õ. kerjeõustiku võistlused Tondil — staadionil.

Igale võistlusalale võis allüksus panna välja 5 õpilast ja kaadrit piiramatult. Võistlustest võttis osa 125 kaitseväelast. Sagedaste vihmasadude tagajärjel olid jooksurajad muutunud pehmeiks, mis avaldas mõju ka jooksu tagajärgedele.

Võistluste tulemustega võib täiesti rahule jääda, kui arvestada veel vähest eeltreeningut allpool loeteldud aladel.

Üksikute alade järele võistluste tulemused kujunesid järgmisteks:

Jooksud.

a) 100 m jooks:

1. asp. Velt, Valdeko — 11,9, 2. asp. komp.
2. „ Kibus, Harry — 12,0, Sk. patarei.
3. „ Vaha, Albert — 12,1, 1. asp. kompani.
4. „ Litover, Edgar — 12,1, 1. asp. kompani.
5. „ Varik, Jaak — 12,2, Sk. patarei.

b) 1000 m jooks:

1. asp. Hurt, Eduard — 2.49,6, Ins. asp. k-do.
2. „ Laas, Endel — 2.55,7, 2. asp. kompani.
3. „ Matson, Alfred — 2.55,8, 1. asp. komp.
4. n.a.o. Korp, Arseni — 2.59,2, Sk. r. klp. komp.
5. asp. Lüüs, Juhan — 3.00,2, 2. asp. kompani.

d) 3000 m jooks:

1. asp. Hurt, Eduard — 10.37,2, Ins. asp. k-do.
2. „ Bachel, Helmut — 10.52,2, 1. asp. komp.
3. „ Tipner, Viktor — 10.54,8, 2. asp. komp.
4. „ Neerot, Helmut — 11.15,8, Sk. patarei.
5. „ Kääsk, Harry — 11.16,0, 1. asp. kompani.

e) 4 × 100 m teatejooks:

1. Sk. patarei meeskond — 48,0. Koosseisus: aspirandid Kibus, Harry, Lio, Indrek, Stranberg, Arnold, Varik, Jaak.
2. 1. asp. komp. — 48,1
3. 2. asp. komp. — 49,6
4. Sk. r. klp. komp.
5. Sk. Ins. k-do.

g) 5 × 1000 m jooks:

1. 2. asp. komp. meeskond — 14.47,8. Koosseisus: aspirandid Laas, Endel, Lüüs, Juhan, Kala, Heinrich, Pett, Kristjan, Jürgens, Volde-mar.
2. Sk. patarei meeskond — 14.49,4.
3. Sk. r. klp. komp. meeskond — 15.15,0.
4. 1. asp. komp. meeskond.
5. Ins. k-do meeskond.

Hüpped.

a) kõrgushüpe:

1. asp. Stamberg, Johannes — 165, Ins. asp. k-do
2. „ Kalling, Gustav — 160, 1. asp. komp.
3. „ Saame, Boris — 160, Sk. r. klp. komp.
4. „ Ressar, Paul — 160, 1. asp. komp.
5. „ Tidriksaar, Ilmar — 160, 2. asp. komp.

b) kaugushüpe:

1. asp. Vaha, Albert — 5,90, 1. asp. komp.
2. „ Varik, Jaak — 5,85, Sk. patarei.
3. „ Alver, Peeter — 5,82, 1. asp. kompani.
4. „ Mig, Voldemar — 5,57, Sk. patarei.
5. „ Mathiesen, Boris — 5,48, Sk. patarei.

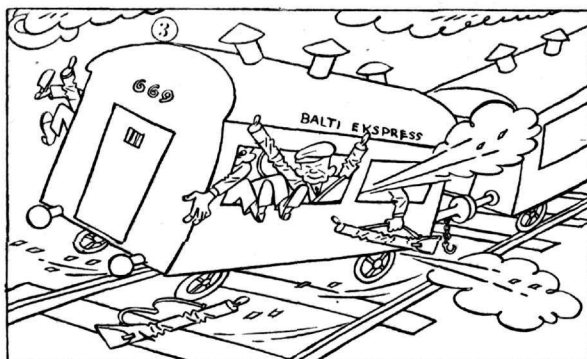
Tõtt ja nalja Rooma laskevõistlustelt.

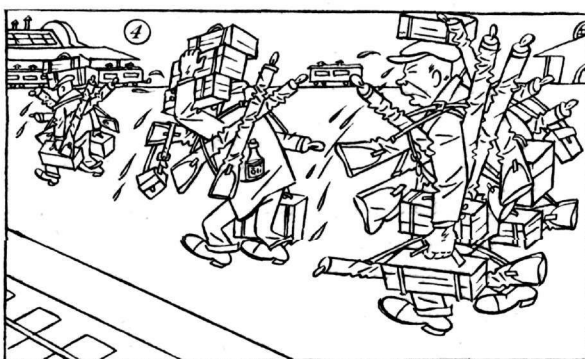
Me mehed võtsid Rooma võistlust tõsiselt
Küis treening nädalaid süis tuliselt:
Et pärast ei kuuleks tagajärgi kesiseid
Ega poleks vaja pühkida silmi vesiseid.

Kui oldi valmis proovidega
Lahkujaid süis külvati üle soovidega
Et kuuma lõunataeva sina sees
Jääks külmaks rahulikuks Eesti mees.

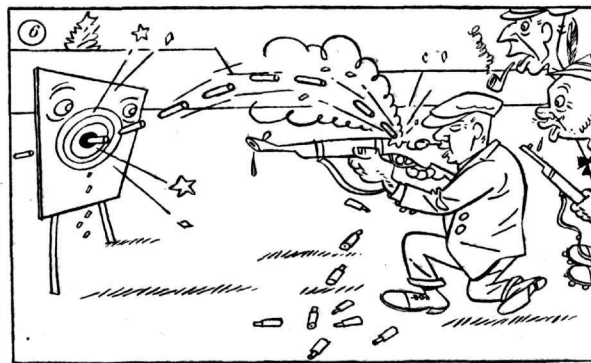
Aegviidus juba algas viperuste rodu
Seal „Balti sussil“ lõhkes õhutoru
Sõit longates läks edasi Tappa
Kus laskurite vagun asetati rongi sappa.

Reis süiski siirdus riigist riiki
Seal nähti linnu, inimesi igat liiki
Kus oli aga peatus — seal pakid selga haarati
Ja ühelt rongilt teise rännati.

Rooma jõudes me meestel tekkis tunne
Mis vägisi röövima kippus une
Sest sangareid seal, sadu oli ees
Maailmameistreid — iga kolmas mees.

Kui aga kajasid võistluspaugud
Me märklaudade südamesse jäävad augud
Ning Lokotar ei hoolind pussiotsast
Rekorde aina tuli lukuotsast.

Nüüd kroonitud on laskurite töö
Ja Eesti kuulus — üle öö
Nüüd teab ka iga püssimees
Kus asub rahvas kange, kes teistest ees.

Visked ja tõuked.

a) granaadivise:

1. asp. Issak, Friedrich — 84,47, 2. asp. komp.
2. „ Vösu, Juhan — 79,78, 2. asp. komp.
3. n.a.o. Anupõld, Robert — 79,74, 2. asp. komp.
4. asp. Ristimäe, Oskar — 75,69, Sk. patarei.
5. n.a.o. Eichenbaum, Artur — 71,35, 2. asp. komp.

b) kuul (5,44):

1. n.a.o. Anupõld, Robert — 13,57, 2. asp. komp.
2. asp. Ressar, Paul — 13,23, 1. asp. komp.
3. „ Esko, Oskar — 13,12, 1. asp. kompani.
4. „ Arens, Olev — 13,03, Sk. patarei.
5. „ Lüüs, Juhan — 12,74, 2. asp. kompani.

K. Ü. Õppeasutiste ülemalt väljapandud rändauhinna, hõbepokaali, allüksuste vahelistel 5 × 1000 m teatejooksus omandas teistkordselt 2. aspirantide kompani.

Individaal auhindu igale alale oli määratud viiele esimesele. I. L.

Mereväe ja Kaitseliidu Sadama malevkonna vahelised laskevõistlused.

Eelmiste aastate eeskujul leidsid 29. sept. k. a. Nõmmel, Mustamäe laskerajal, aset mereväe ja Kaitseliidu Sadama malevkonna vaheised laskevõistlused. Sellele võistlusele on välja pandud peale isiklikkude veel kaks rändauhinda, nimelt suur hõbekarikas Merejõudude juhataja poolt võitjale meeskonnale ja hõbe Eesti kann laevakontor E. Bergmann ja Co poolt parimale laskurile täiskaliibrilisest püssist.

Kumbki osavõtjast meeskonnast koosnes 10 võistlejast, kusjuures lõpptulemusena võeti arvesse esimese 8 saavutised.

Isiklikke auhindu omandasid:

Täiskaliibrilisest püssist: 1. pealik Künnap — 228 silma, 2. pealik Verus —

227 silma, 3. pealik Jürgens — 221 silma, 4. van. allohv. Jalak — 218 silma ja 5. van. allohv. Salmisto — 215 silma.

Püstolist: 1. pealik Jürgens — 123 silma, 2. v.a.o. Jalak — 120 silma, 3. kapten-major Liikane — 115 silma ja 4. leitn. Kiro-tar — 105 silma.

Väikekaliibr. püssist: 1. v.a.o. Jalak — 273 silma, 2. pealik Treier — 272 silma, 3. leitnant Rosimannus — 269 silma, 4. pealik Jürgens — 260 silma ja 5. n.a.o. Silvet — 259 silma.

Üldtagajärjena saavutas mereväe meeskond 4198 silma Sadama malevkonna 4143 silma vastu ja tuli 55-silmalise ülekaaluga võitjaks, omandades käesolevaks aastaks Merejõudude juh. poolt väljapandud rändauhinna suure hõbekarika.

Senised võistlused olid järjekorras kolmandad — 1933. a. tuli võitjaks merevägi 3807 silmaga Sadama maleva 3760 silma vastu, kuna 1934. a. võitis Sadama maleva meeskond 4125 silmaga mereväe 4024 silma vastu.

Laevakontor E. Bergmann ja Co rändauhinna hõbe Eesti kannu omandas käesoleval aastal pealik E. Künnap. Eelmisel, 1934. a. oli kannu omanik leitnant Rosimannus, kuna aga 1933. a. kann oli pealik Treieri valdamisel.

Pärast võistluste tagajärgede kokkuvõtmist pidas Kaitseliidu Tallinna maleva pealik major Lints võistlejatele sündmuskohase kõne ja jagas välja nii ränd- kui ka isiklikud auhinnad.

Järgnes kolmekordne elagu kohtunikkudele ja võistlejatele ning mindi laiali — ühed lootuses tuleval aastal parimaid tulemusi näidata, teised saadud võitu kaitsta.

kmM.

PEREKONDLIKKE TEATEID.

Sünde:

Sakala partis. pataljoni ül. t. n.a.o. Hans Nurmekivi (end. Saldam) abikaasal Vera — tütar Virgu.

9. üks. jal. pat. erateenija Martin Naaris'e abikaasal — poeg Rein.

Abiellumisi:

4. üks. jal. pat. n.-ltn. Aleksander Peterson, 26 a. v., abiellus Leida-Miralda Naruskoviga, 20 a. v., pärit Soomest.

9. üks. jal. pat. kompaniülem kapten Herman Kits abiellus Emilie Polli'ga. Varahoidja n. a. o. Jaan Särg abiellus Liisa Hellmann'iga.

Üksiku Lennuväedivisjoni nr. 1 ül. t. n. a. o. Vambola-Theodor Ehrlich, 23 a. v., abiellus Helmi-Marie Niglas'ega, 21 a. v., pärit Paidest.

Vastutav toimetaja kolonelleitnant J. Remmel. Tegev toimetaja major J. Kõrge.

Tallinna garnisoni ohvitseride ja üleajateenijate kergejõust. võistl.

13.—19. septembrini s. a. Tallinna garnisoni spordikomisjon korraldas garnisoni ohvitseridele ja üleajateenijatele kergejõustiku ja murutõnise võistlused.

Kergejõustiku võistlused peeti A ja B klassis ja etteandmisega vanuse järgi. Võistlustest osavõtjad said vanuse soodustust järgmiselt:

30 a. van. 35. a. van. 40 a. van.

100 m jooksus	— 1,5 m	2,5 m	5 m
400 " "	— 15 "	25 "	40 "
1500 " "	— 50 "	100 "	175 "
kaugushüppes	— 0,15 "	0,25 "	0,50 "
kõrgushüppes	— 0,05 "	0,10 "	0,15 "
kuulitõukes	— 0,30 "	0,60 "	1,00 "
granaadiviskes	— 2,00 "	4,00 "	6,00 "

Kergejõustiku võistluste tulemused (ühes etteandmisega) olid:

Ohvitserid.

A klassis.

400 m jooks: 1) ltn. Herm, Kv. üh. õppeas. — 59,1; 2) ltn. Rannamäe, Auto-tank. rüg. — 62,2; 3) n.-ltn. Kirtsi, 10. üks. jal. pat. — 62,2.

1500 m jooks: 1) ltn. Kümnik, Kv. üh. õppeas. — 5:20,9; 2) ltn. Rannamäe, Auto-tank. rüg. — 5:26,8; 3) n.-ltn. Kirtsi, 10. üks. jal. pat.

Kaugushüpe: 1) major Jõgi, Kaitsev. st. — 1,62; 2) ltn. Laas, Sidep. — 1,55; 3) ltn. Herm, Kv. üh. õppeas. — 1,50.

Kuulitõuge: 1) v.-ltn. Neumann, merev. — 13,23; 2) ltn. Laas, Sidep. — 13,12; 3) ltn. Luha, 10. üks. jal. pat. — 10,30.

Granaadivise: 1) ltn. Herm, Kv. üh. õppeas. — 62,26; 2) ltn. Nõmmik, üks. lennuv. diviisj. nr. 3 — 56,33; 3) ltn. Markus, Tall. garn. komand. ja vahip. — 53,42.

B klassis.

100 m jooks: 1) ltn. Paul, Kv. üh. õppeas. — 12,7; 2) ltn. Herm, Kv. üh. õppeas. — 12,9; 3) ltn. Laas, Sidep. — 12,9.

400 m jooks: 1) kol.-ltn. Mullas, Harju kaitseringk. st. — 59,9; 2) n.-ltn. Uukivi, Auto-tank. rüg. — 61,7; 3) ltn. Kõrgessaar, Kv. terishoiuv. — 72,0.

1500 m jooks: 1) kol.-ltn. Mullas, Harju kaitseringk. st. — 4:57,3; 2) n.-ltn. Uukivi, Auto-tank. rüg. — 5:03,0; 3) kapten Reinlo, Sidep.

Kaugushüpe: 1) major Jõgi, Kaitsev. st. — 5,63; 2) ltn. Stamm, Auto-tank. rüg. — 5,25; 3) ltn. Laas, Sidep. — 5,17.

Kõrgushüpe: 1) kapt. Reinlo, Sidep. — 1,50; 2) kol.-ltn. Mullas, Harju kaitseringk. st. — 1,40; 3) ltn. Rannamäe, Auto-tank. rüg. — 1,40 m.

Kuulitõuge (5,44 kg): 1) major Jõgi, Kaitsev. st. — 12,75; 2) ltn. Herm, Kv. üh. õppeas. — 11,99; 3) n.-ltn. Kirtsi, 10. üks. jal. pat. — 11,71.

Granaadivise: 1) major Jõgi, Kaitsev. st. — 61,95; 2) ltn. Kümnik, Kv. üh. õppeas. — 61,83; 3) ltn. Laas, Sidep. — 53,11; 4) ltn. Stamm, Auto-tank. rüg. — 50,86; 5) ltn. Kõrgessaar, Kv. terishoiuv. — 49,44.

Üleajateenijad.

A klassis.

100 m jooksus: 1) n.a.o. H. Kadak, Auto-tank. rüg. — 11,7; 2) v.a.o. Grepp, Sidep. — 11,8; 3) II j. muusik Lehis, Tall. garn. komand. ja vahip. — 12,4.

400 m jooks: 1) n.a.o. H. Kadak, Auto-tank. rüg. 52,2; 2) v.a.o. Grepp, Sidep. — 53,8; 3) n.a.o. Vaap, Sidep. — 58,6.

1500 m jooks: 1) v.a.o. Kaskema, Auto-tank. rüg. — 5:01,3.

Kaugushüpe: 1) v.a.o. Grepp, Sidep. — 6,26; 2) n.a.o. H. Kadak, Auto-tank. rüg. — 6,18; 3) v.a.o. Raudsepp, merev. — 5,95.

Kõrgushüpe: 1) v.a.o. Grepp, Sidep. — 1,60; 2) II j. muusik Lehis, Tall. garn. komand. ja vahip. — 1,60; 3) v.a.o. Mihkelson, Sidep. — 1,55.

Kuulitõuge: 1) n.a.o. Oole, m/p. „Suurop“ — 15,39; 2) n.a.o. Anupõld, Kv. üh. õppeas. — 14,56; 3) v.a.o. Grepp, Sidep. — 14,11.

Granaadivise: 1) v.a.o. Grepp, Sidep. — 85,75; 2) n.a.o. Anupõld, Kv. üh. õppeas. — 81,32; 3) v.a.o. Vaaher, Auto-tank. rüg. — 74,00.

Teatejooksus (800+400+200+100): 1) Auto-tank. rüg. I meeskond koosseisus — v.a.o. Kaskema, n.a.o. H. Kadak, n.a.o. Niidu ja v.a.o. Kadak, aeg — 3:50,9; 2) Kv. üh. õppeas. meeskond koosseisus — n.a.o. Korp, n.a.o. Kiple, n.a.o. Leets ja n.a.o. Anupõld, aeg — 3:54,7; 3) Sidep. meeskond koosseisus — v.a.o. Mihkelson, n.a.o. Vaap, v.a.o. Grepp ja veltv. Tabur, aeg — 3:58,1.

Male.

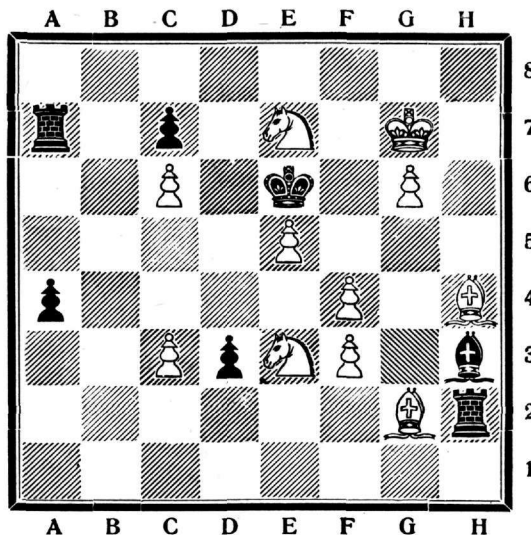
Toimetaja A. Burmeister.

Kirjade aadress: Nõmme, Nurme t. 29.

ÜLESANNE.

Kokku seadnud H. Guttmann.

Mustad.

Valged.

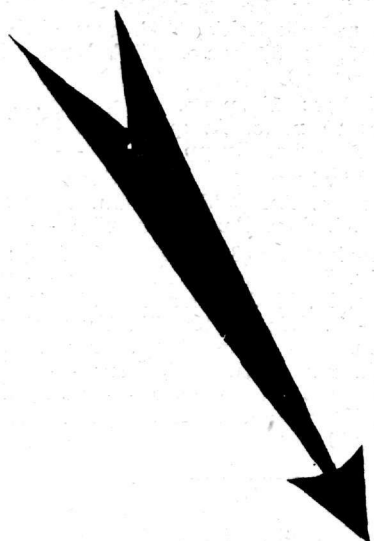
Valged: Kg7, Ög2 ja h4, Re3 ja e7, Ec3, c6, e5, f3, f4 ja g6.

Mustad: Ke6, Va7 ja h2, Oh3, Ea4, c7 ja d3. Valged algavad ja annavad matt nelja käigu.

H. Vetteri ülesande (vt. „Sõdur nr. 17) lahendus.

1. Lb8—f4, Vc6—g6, 2. Lf4—e4+, Vg6—g2, 3. Oa7—b8 jne.

Sõjaasjanduse ajakirja „Sõduri” kirjastusel
ilmus trükist

EESTIKEELNE

Abessiinia kaart

koos Kirde-Aafrika üldkaardiga 4 värvis, mõõt
1:2.500.000, suurus 74 × 92 cm. Kaart on koos-
tatud kaitseväe topograafi leitnant A. Koik'i
poolt Inglise kindralstaabi Geograafia osakonna
1:1.000.000, USA Rahvusliku Geograafia Seltsi
11:721.600 (1935) ja mitmete saksa uuemate
kaartide andmetel.

Trükitud Riigi trükikojas.

Hind 1 kroon.

Jällemüüjatele % %.

Väeosadele ja asutustele ühistellimisel „Sõduri”
talituselt 25 % hinnaalandust.

Pealadu: „Sõdur”, Tallinn Toomkooli 7.

Telefon – kaitseväe 163.